

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

**Persoonallisuus ja ulkopolitiikka:
presidentti Vladimir Putinin Ukraina-päätökset**

Teresa Salminen
Pro gradu -tutkielma
Ohjaaja: Pami Aalto
Toukokuu 2017

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

SALMINEN, TERESA: Persoonallisuus ja ulkopoliittikka: presidentti Vladimir Putinin Ukraina-päätökset

Pro gradu -tutkielma, 94 s.
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma/Kansainvälisen politiikan opintosuunta
Toukokuu 2017

Tässä pro gradu -tutkielmassa perehdytään Venäjän presidentti Vladimir Putinin persoonallisuuspiirteisiin, joilla arvioidaan olevan vaikutusta Putinin päätöksentekopreferensseihin sekä sitä kautta Venäjän ulkopoliittiseen toimintaan. Tutkin Putinin persoonallisuuspiirteiden ja Ukrainan kriisin tapahtumien yhteyttä vuosien 2014-2015 aikana. Tutkielman taustaolettama on, että Venäjän harjoittama Ukraina-politiikka perustuu pitkälti presidentti Putinin sekä hänen lähipiirinsä tekemiin päätöksiin. Näin ollen tässä tutkielmassa on haluttu selvittää Putinin ulkopoliittiseen päätöksentekoon ja -toimintaan vaikuttavia persoonallisuuspiirteitä ja niiden ilmenemistä Ukrainan kriisin yhteydessä.

Putinin persoonallisuuspiirteitä on analysoitu tässä tutkielmassa poliittisen psykologian koulukunnan avulla. Persoonallisuuspiirreanalyysi perustuu Margaret Hermannin (1980, 1999) kehittämään teoreettismenetelmälliseen *Leadership Trait Analysis* -lähestymistapaan, jossa poliittisten johtajien puheista ja haastatteluista on kvantitatiivisen sisällönanalyysin keinoin eroteltu ulkopoliittisen toiminnan kannalta merkitseviä persoonallisuuspiirteitä. Tutkittavia persoonallisuuspiirteitä olivat: 1. usko yksilön kykyyn kontrolloida tapahtumia, 2. tarve vallalle, 3. käsitteellinen kompleksisuus, 4. itseluottamus, 5. tehtäväorientaatio, 6. epäluottamus sekä 7. puolueellisuus ja oman ryhmän suosiminen.

Analyysin perusteella Putinin ulkopoliittiseen päätöksentekoon vaikuttavat vahvimmin kaksi persoonallisuuspiirrettä: korkea itseluottamus sekä korkea epäluottamus. Persoonallisuuspiirteiden vahvuus viittaa Putinin toiminnassa muun muassa siihen, että Putin ajaa vahvasti omaa poliittista agendaansa ja on valmis haastamaan vastaan tulevia rajoitteita. Toisaalta Putin suhtautuu epäilevästi muiden toimijoiden motiiveihin ja kokee, että Venäjän on jatkuvasti varauduttava ulkopuoliseen uhkaan ja näin ollen kehitettävä omaa sotilaallista toimintaansa. Ukrainan kriisin kontekstissa Putinin persoonallisuuspiirteiden voidaan katsoa vaikuttaneet Venäjän toimintaan ja siihen liittyvään päätöksentekoon Ukrainassa.

Sisällys

1. JOHDANTO	1
1.1. TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	4
2. PUTININ VENÄJÄ	5
2.1. KOHTI PUTININ VALTAKAUSIA.....	7
2.2. PUTIN PRESIDENTTINÄ.....	8
2.3. ARVIOITA PUTININ PERSOONALLISUUDESTA JA MOTIIVEISTA.....	13
2.4. VENÄJÄN UKRAINA-POLITIikka.....	16
2.4.1. Ukrainan kriisin eskaloituminen.....	20
2.4.2. Krim ja Itä-Ukrainan tapahtumat.....	22
3. POLIITTINEN PSYKOLOGIA	25
3.1. POLIITTINEN PSYKOLOGIA KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA.....	28
3.2. PERSOONALLISUUDEN MONINAiset MÄÄRITELMÄT.....	33
3.3. PERSOONALLISUUSPIIRTEIDEN TUTKIMUS.....	35
3.4. MARGARET HERMANNIN JAOTTELEMAT PERSOONALLISUUDEN PIIRTEET.....	41
3.4.1. Usko yksilön kykyyn kontrolloida tapahtumia.....	43
3.4.2. Tarve vallalle.....	44
3.4.3. Käsitteellinen kompleksisuus.....	45
3.4.4. Itseluottamus.....	46
3.4.5. Tehtävääorientaatio vs. suhdeorientaatio.....	47
3.4.6. Epäluottamus.....	48
3.4.7. Puolueellisuus ja oman ryhmän suosiminen.....	49
4. TUTKIMUSMENETELMÄ JA -AINEISTO	50
4.1. SISÄLLÖNANALYYSI TUTKIMUSMENETELMÄNÄ.....	50
4.2. AINEISTON ESITTELY.....	54

5. ANALYYSI	56
5.1. EPÄLUOTTAMUS JA SUHTAUTUMINEN VASTOINKÄYMIIN	58
5.2. ITSELUOTTAMUS JA AVOIMUUS UUDELLA TIEDOLLE	62
5.3. JOHTAMISTAVAT	64
5.4. PUTININ PERSONALLISUUSPROFIILI JA UKRAINAN KRIISIN TAPAHTUMAT	65
6. JOHTOPÄÄTÖKSET	78
LÄHTEET	83

1. JOHDANTO

Venäjän presidentti Vladimir Putin valittiin vuonna 2016 maailman vaikutusvaltaisimmaksi henkilöksi. Putin on toiminut Venäjän presidenttinä jo 12 vuoden ajan ja Venäjän poliittista todellisuutta tutkittaessa Putin nousee lähes väistämättä tutkimuksen keskipisteeksi. Putinin aikakaudella Venäjä on nähnyt lukuisia poliittisia sekä taloudellisia uudistuksia ja usein tehtyjen päätösten taustalla on katsottu olevan Putinin henkilökohtaisia preferenssejä. Tämä on varmasti vain yksi monista syistä siihen, miksi Putinia, hänen taustaansa, preferenssejään sekä persoonallisuutta on tutkittu hyvin paljon. Tutkijoilla on erilaisia käsityksiä siitä, mikä Putinia motivoi ja miten hänen aikomuksiaan tai toimintaansa tulisi tulkita. Yhteistä näillä näkemyksillä kuitenkin on se, että Putinilla on huomattava päätäntävalta Venäjän poliittisessa toiminnassa. Putinin valtakausilla presidentille on myös keskitetty yhä enemmän valtaa, mikä osaltaan tukee näkemystä, jonka mukaan Venäjän nykyinen ulkopolitiikka perustuu pitkälti presidentti Putinin sekä hänen lähipiirinsä preferensseihin. Myös tämän tutkielman taustalla on oletus siitä, että Putinin henkilökohtaisilla ominaisuuksilla ja preferensseillä on merkittävä vaikutus Venäjän harjoittamaan ulkopolitiikkaan.

Vuoden 2014 alussa Venäjän ja Ukrainan kahdenväliset suhteet kiristyivät merkittävästi. Osana tilanteen eskaloitumista maaliskuussa 2014 Venäjä liitti presidentti Putinin johdolla Krimin niemimaan osaksi Venäjän federaatiota. Laajamittaisesta vastustuksesta huolimatta Venäjä ei ole perääntynyt päätöksestään. Myös Kaakkois-Ukrainassa ja maan itäisissä osissa on käyty pitkään taisteluita Venäjän tukemien kapinallisten sekä Ukrainan hallinnon joukkojen välillä. Ukrainan kriisi, sen kärjistymisen ja Krimin liittäminen osaksi Venäjää ovat aiheuttaneet tilanteen, jossa Venäjän ja lännen väliset suhteet ovat kiristyneet entisestään ja Euroopan unionin asettamat talouspakotteet ovat sinetöineet epäluottamuksen. Lisäksi raportit Yhdysvaltain mahdollisesta aseavusta Ukrainan joukoille ovat lisänneet epävarmuutta (Gordon ym. 2015). Vaikka todisteet Venäjän osallisuudesta Ukrainan tapahtumiin ovat olleet varsin selkeät, Venäjän hallinto pitkään kiisti väitteet osallisuudesta konfliktiin, eikä yhteisymmärrykseen tilanteen eskaloitumisesta tai ratkaisusta ole toistaiseksi päästy. Tammikuussa 2015 kriisi eskaloitui jälleen suoraksi väkivallaksi osapuolten välillä, eikä lukuisilta siviiliuhreiltakaan välttytty. Tällöin Venäjää syytettiin Minskin rauhansopimuksen laiminlyönnistä ja rikkomisesta (The Economist 29.1.2015). Kaiken kaikkiaan

Ukrainan tilannetta on arvioitu eri toimijoiden näkökulmasta eri tavoin ja esimerkiksi Venäjän perimmäisistä aikomuksista on esitetty hyvin erilaisia arvioita. Ongelmana Ukrainan kriisiä arvioitaessa onkin ollut muun muassa luotettavan tiedon saanti konfliktialueilta. Ukrainan tilanne näyttäytyy varsin erilaisena Venäjän medioissa ja esimerkiksi Putinin puheissa kuin länsimaisissa medialähteissä. Näin ollen myös avoin dialogi kriisin purkamisesta on vaikeaa, sillä edes kriisin osapuolista ei ole saavutettu virallisesti yhteistä näkemystä. Dialogia vaikeuttaa erityisesti myös ilmeiset kommunikaatiovaikeudet sekä luottamuksen puute Venäjän ja Ukrainan sekä lännen välillä. Tilanteen lähtökohtien ollessa tällaiset, on välttämätöntä pyrkiä ymmärtämään sitä logiikkaa, jonka mukaan Putin ulkopoliittisessa päätöksenteossaan toimii. Tässä tutkielmassa halutaan selvittää, miten Putinin ja Venäjän toimintaa Ukrainassa voidaan ymmärtää psykologisesta näkökulmasta tarkasteltuna.

Tutkielman kirjoittamisen hetkellä tilanne Venäjän ja Ukrainan välillä on epäselvä. Putinin vuotuisessa lehdistökonferenssissa 23.12.2016 Putin totesi, että Venäjän ja Ukrainan väliset suhteet tulevat normalisoitumaan ennemmin tai myöhemmin (Putin 23.12.2016). Merkittäviä muutoksia kohti parempaa ei kuitenkaan toistaiseksi ole nähty. Päinvastoin, alkuvuodesta 2017 tulitaukorikkomuksista on raportoitu jälleen enenevässä määrin.

Ukrainan kriisiä voidaan lähestyä monista eri näkökulmista, mutta erityisen tärkeää on ymmärtää sitä logiikkaa, jonka mukaisesti Venäjän poliittinen eliitti ja erityisesti presidentti Vladimir Putin käsittelee ja näkee Ukrainan tilanteen. Vaikuttaa siltä, että Ukrainan kriisin todellisuutta ymmärretään Venäjällä täysin erilaisesta näkökulmasta kuin lännessä. Venäjän mahdollista laajempaa agendaa on pohdittu paljon ja siitä on esitetty monenlaisia analyysejä, mutta selkeästi psykologisen tutkimusotteen käyttö on jäänyt niissä vähälle. Venäjän agendan on arvioitu kytkeytyvän kauas historiaan perustuviin käsityksiin Venäjän asemasta maailmanpolitiikassa ja sen roolista entisten neuvostomaiden vartijana, mutta tämän kaltaisen ajattelun rinnalle tarvitaan myös Putinin toiminnan psykologisten motiivien ymmärrystä. Venäjän mahdollisia aikomuksia ei voida irrottaa psykologisista konteksteista. Erityisesti tilanteessa, jossa Yhdysvallat on suunnitellut aseavun antamista Ukrainalle, on tärkeää ymmärtää millaisia seurauksia Venäjän väärinymmärtämisellä voi potentiaalisesti olla. Toimijoiden aikomusten ymmärtäminen ja oikeiden tulkintojen tekeminen on siis Ukrainan tilanteessa erittäin olennaista. Tutkielma sijoittuu täten myös osaksi laajempaa Venäjä-Ukraina kontekstia.

Ulkopoliittisessa tutkimuksessa sekä erityisesti poliittisissa analyysissä on enenevässä määrin keskitytty huomioimaan yksittäisten poliittisten johtohenkilöiden vaikutuksia ulkopoliittiseen päätöksentekoon. Onkin perusteltua tutkia syvemmin yksittäisten valtiojohtajien henkilökohtaisia mieltymyksiä, ajattelutapaa sekä päätöksentekomalleja. Tämän tutkielman tavoitteena on perehtyä tarkemmin Putinin persoonallisuuspiirteisiin, joiden voidaan nähdä ohjaavan hänen päätöksentekopreferenssejään erityisesti Ukraina-päätösten kontekstissa. On perusteltua todeta, että Putin on yksi maailman vaikutusvaltaisimmista henkilöistä.

Kuten todettu, Putinin toimintaa, Venäjän harjoittamaa ulkopoliitiikkaa sekä erinäisiä venäläisen poliittisen eliitin motiiveja on tutkittu paljon. Venäjää tutkittaessa ei voi olla törmäämättä lukuisiin varsin erilaisiin arvioihin Putinin lapsuudesta, urakehityksestä, motiiveista ja jopa mahdollisista mielenterveysongelmista. Usein näissä arvioissa ei kuitenkaan ilmene teoreettisten lähtökohtien kautta perusteluja saadulle lopputulokselle Putinin toiminnasta tai sen motiiveista. Toimintaa on hyvä jäsentää mahdollisimman laajasti ja pitkän aikavälin kehityssuunnat ovat toki huomion arvoisia, mutta myös systemaattisempia psykologisia perusteluja tarvittaisiin aiempaa enemmän. Johtajuutta sekä johtajien toimintaa on tutkittu psykologisten lähtökohtien kautta varsin paljon ja erityisesti poliittisen psykologian tutkimuspiirissä johtajat sekä poliittiset ryhmät ovat olleet mielenkiinnon kohteena. Tässä tutkielmassa tukeudutaan pääasiassa Margaret Hermannin kehittämään *Leadership Trait Analysis* -menetelmään johtajan persoonallisuuspiirteiden arvioinnissa. Teoreettisen viitekehyksen avulla Putinista tehdään persoonallisuusprofiili, jonka myötä ulkopoliittisista preferensseistä ja toimintamalleista voidaan tehdä joitakin päätelmiä. Tulokset saavat merkityksensä vertailusta suhteessa muiden poliittisten johtajien vastaaviin persoonallisuuspiirteisiin ja heidän keskimääräisiin tuloksiinsa.

Tutkijat ovat erimielisiä siitä, mitä on poliittinen johtaminen ja miten sitä tulisi systemaattisesti tutkia. Erimielisyyksiä on ollut erityisesti muun muassa siitä, miten poliittista johtajuutta tulisi lähestyä sekä siitä, kuinka paljon painoarvoa yksittäisille johtajille on syytä antaa kansainvälisiä suhteita arvioitaessa (Hermann 1986, 167). Hermannin mukaan ymmärtääksemme poliittisia johtajia on perehdyttävä tutkittavan johtajan persoonallisuuteen ja taustaan sekä prosessiin, jonka kautta johtoasemaan on noustu. Lisäksi on taustoitettava suhdetta johtajan ja hänen edustamansa valtion välillä. Kontekstin merkitystä tai johdettavan ryhmän ominaisuuksia ei myöskään pidä unohtaa. Poliittista toimintaa arvioitaessa on huomioitava, että konteksti sitoo johtajia sekä

johdettavia toimintaympäristössään. Tähän vaikuttavat muun muassa resurssit, opposition vahvuus, vastuuvollisuus ja muun muassa byrokraattisuuden aste. (Hermann 1986, 169–170.)

Tutkielmassa tullaan ensin käsittelemään Venäjän poliittista linjaa Putinin presidenttikausien aikana sekä Putinin persoonallisuudesta esitettyjä arvioita. Lisäksi Ukrainan kriisin tapahtumiin vuosien 2014 ja 2015 osalta perehdytään tarkemmin. Tämän jälkeen kappaleessa kolme käydään läpi poliittisen psykologian koulukunnan lähtökohtia ja esitellään tutkielman teoreettinen viitekehys. Kappaleessa neljä esitellään aineisto sekä tutkimusmenetelmä ja lopulta kappaleessa viisi siirrytään aineiston analyysiin.

1.1. TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkielmassa perehdytään Ukrainan kriisiin ja Venäjään keskittyen erityisesti Putinin toimintaan ja aikomuksiin psykologisista lähestymistavoista ymmärrettynä. Päätöksentekijöiden perimmäiseen ajatuksenkulkuun ei ole mahdollista päästä täysin yksiselitteisesti käsiksi, mutta psykologinen näkökulma voi tarjota laajemman ymmärryksen toimijoiden logiikasta ja aikomuksista. Tilanteet Venäjällä ja Ukrainassa elävät jatkuvasti, joten tutkielmani tarkoituksena on tarjota tuore näkökulma siihen, kuinka lähihistorian tapahtumat voidaan tulkita psykologisesta näkökulmasta ja miten Putinin sekä siten Venäjän aikomuksia ja toimintaa ohjaavia ajatusmalleja voidaan tätä kautta arvioida. **Tutkielmassa halutaan selvittää, mitkä persoonallisuuspiirteet ohjaavat Putinin ulkopoliittista päätöksentekoa ja miten. Lisäksi tutkitaan, kuinka ne ovat ilmenneet sekä vaikuttaneet Ukrainan kriisin yhteydessä vuosina 2014–2015.** Tarkoituksena on rakentaa Putinista persoonallisuusprofiili, joka valottaa Putinin preferenssejä ja toimintatapoja ulkopoliittisessa päätöksenteossa.

Tutkielman tarkoituksena on siis selvittää, miten Venäjän toimintaa Ukrainan kriisissä voidaan ymmärtää, keskittyen kansainvälisen politiikan psykologisiin lähestymistapoihin. Putinin ja Venäjän aikomusten analysointi voi nostaa esiin haasteen indikaattoreista, joiden mukaisesti toimijoiden ajattelua voidaan tarkastella. Tässä tutkielmassa hyödynnetään kuitenkin teoriaa, joka mahdollistaa persoonallisuusanalyysin toteutuksen, vaikka tutkimuskohdetta käsitellään niin sanotusti etäältä käsin. Tavoitteena on selvittää, mikä Venäjän toimintaa Ukrainassa selittää, miten se tulisi ymmärtää ja suhteessa mihin. Psykologiaan pohjaava teoreettinen viitekehys auttaa tässä

prosessissa. Tätä tarkoitusta varten on myös hahmotettava, miten Putinin toimintaa on arvioitu ja kuinka Ukrainan kriisi on historiallisesti kehittynyt.

Ymmärtääksemme johtavassa asemassa olevan henkilön vaikutusta poliittiseen johtajuuteen ja tehtyihin päätöksiin sekä esimerkiksi ulkopoliittisiin ratkaisuihin on perehdyttävä johtajan ominaisuuksiin sekä persoonallisuuden piirteisiin (Hermann 1986, 179). Tutkimuksen yhtenä merkittävistä taustaolettamuksista on, että poliittisen johtajan, tässä tapauksessa presidentti Putinin, persoonallisuudella on merkitystä valtion ulkopoliittisessa toiminnassa ja erityisesti tässä tutkimuksessa lähtökohtana on, että Putinin persoonallisuudella on ollut merkitystä Ukrainan tapahtumissa ja Krimin liittämässä Venäjään.

2. PUTININ VENÄJÄ

Tässä osiossa perehdytään aiempaan tutkimukseen, keskittyen erityisesti Putinin presidenttikausiin, Putinin persoonallisuudesta tehtyihin arvioihin sekä Venäjän ja Putinin Ukraina –politiikkaan. Poliittisia motiiveja, agenda ja intressejä Venäjän toiminnan taustalla on tutkittu paljon ja näin ollen aiemmasta tutkimuksesta on löydettävissä huomattava määrä tämän tutkielman kannalta relevanttia taustoituspainoa. Vaikka esimerkiksi Putinin motiiveja on arvioitu paljon, psykologinen näkökulma on jäänyt monessa analyysissä vain taustatekijäksi. Venäjän sekä erityisesti presidentti Putinin aikomuksia ja esimerkiksi statushakuisuutta on kuitenkin tutkittu viime vuosina paljon. Kylmän sodan jälkeisenä aikakautena erityisesti Venäjän uuden identiteetin rakentamista on teoretisoitu paljon suurvaltastatuksen ymmärtämisen kautta ja Putinin ulkopoliittikkaa on usein kuvailtu suurvaltahakuiseksi. Useassa tutkimuksessa onkin keskitytty pääasiallisesti venäläisen identiteetin rakentamiseen Neuvostoliiton hajoamisen perintönä, Venäjän lähialuepolitiikkaan sekä Venäjän ulkopoliittisiin suhteisiin. Muun muassa Vincent Pouliot (2010), Anne Clunan (2009) sekä Andrei Tsygankov (2006, 2012) ovat tutkineet julkaisuissaan Venäjän Nato-suhdetta ja statismien merkitystä venäläisessä ulkopoliitikassa sekä erityisesti suhteita Yhdysvaltoihin. Tutkimuksissa on päädytty varsin monimuotoisiin päätelmiin Venäjän intresseistä ja tavoitteista kansainvälisessä politiikassa, mutta niissä myös toistuu näkemys Venäjän suurvaltaidentiteetistä ulkopoliittikkaa ohjaavana tekijänä.

Useiden Venäjän ulkopoliittikkaa selittävien tutkimusten tavoitteena on osoittaa syitä, joiden vuoksi statismi nousi merkittävään osaan venäläisessä politiikassa ja toisaalta selittää suurvaltastatuksen merkitystä historiallisen kontekstin kautta (mm. Clunan 2009). Andrei Tsygankov on esimerkiksi tutkinut Venäjän ulkopoliittikkaa kunnian motiivin kautta. Tsygankov argumentoi teoksessaan *Russia and the West from Alexander to Putin – Honor in International Relations*, että kunnia ja sen tavoittelu ovat merkittävimpiä tekijöitä ihmisten välisessä kanssakäymisessä sekä poliittisessa toiminnassa (Tsygankov 2012, 13–15). Venäjän teoretisoinnissa Tsygankov korostaa vahvaa valtiota, poliittista dominointia, suurvalta-aseman merkitystä sekä kulttuuristen liittolaistensa suojelua. Erityisesti kulttuuristen liittolaisten suojelu on näkynyt Venäjän poliittisessa suhtautumisessa entisiin neuvostovaltioihin ja yhtenä tärkeimmistä juurikin Ukrainaan. (Tsygankov 2012, 34–35.) Tämä osoittaa, että Venäjää on tutkittu monenlaisista näkökulmista ja lähtökohdista.

Sen sijaan ajankohtainen tutkimus Venäjän ja Ukrainan tilanteesta keskittyy vahvasti Venäjän prioriteetteihin ja esimerkiksi venäläisten suurvaltaidentiteetin menettämiseen. Venäjän toimia Ukrainassa on selitetty muun muassa geopolitiikan ja Naton laajenemisen kautta sekä toisaalta identiteettikäsitteiden kautta (Allison 2014, 1269–1282). Lisäksi monissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan, kuinka Neuvostoliiton hajoaminen on vaikuttanut venäläiseen ajatteluun ja kuinka tähän pisteeseen on päädytty. Tällaiset näkemykset ovat tärkeitä ja eittämättä merkittävä osa tilannetta selittävästä voimista, mutta silti riittämättömiä yksin selittämään tapahtumia. Aikomusten tulkintaa ja vastapuolen ymmärtämisen tärkeyttä on kuitenkin korostettava myös psykologisista lähestymistavoista katsottuna, sillä se antaa syvempää merkitystä tilanteiden kokonaisarviointiin.

Ajankohtaisista Venäjä-tutkimuksista uupuu usein systemaattisempi psykologisen näkökulman kautta hahmottuva ymmärrys yksilön toiminnasta ja vaikutuksista ulkopoliittiseen päätöksentekoon. Venäjän kaltaisessa poliittisessa järjestelmässä yksittäisillä johtajilla on huomattava painoarvo valtion poliittisessa linjassa. Psykologisen näkökulman analyysiinsä Venäjän toiminnan motiivista on ottanut kuitenkin Stephen Walt (2015) muun muassa artikkelissaan "Why Arming Kiev is a Really, Really Bad Idea". Walt käyttää artikkelissa apunaan Robert Jervisin teoriaa spiraalimallista (*spiral model*), jossa valtion aggressiivisten toimien voidaan arvioida johtuvan pelosta. Ongelmana Waltin mukaan on se, ettei pelkoa osata tunnistaa tai sen ei katsota olevan toiminnan motiivi. Vaikka tässä tutkielmassa ei käytetä varsinaisesti samoja

poliittisen psykologian teorioita, ovat psykologiset arviot Venäjistä tärkeitä tutkimuksen kontekstin osalta. Seuraavaksi perehdytään tarkemmin Putinin presidenttikausiin, Venäjän ja Ukrainan välisiin suhteisiin sekä Ukrainan kriisin kehittymiseen. Lisäksi käsitellään Putinin persoonallisuudesta ja motiiveista esitettyjä arvioita.

2.1. KOHTI PUTININ VALTAKAUSIA

Tämän tutkielman lähtökohtana on vahva oletus siitä, että Putinilla henkilökohtaisesti on huomattava päätäntävalta Venäjän ulkopoliittisessa toiminnassa. Näin ollen on perusteltua nostaa esille presidentin vahva valta-asema Venäjällä sekä se, kuinka nykyisen kaltainen poliittinen järjestelmä Venäjällä kehittyi pääpiirteittäin Neuvostoliiton murtumisen jälkeen.

Neuvostoliiton hajoamisen myötä Venäjä oli uudenlaisen aikakauden edessä. Vuoden 1991 tapahtumien myötä Venäjän silloiselta presidentiltä Jeltsiniltä odotettiin lukuisia uudistuksia ja monet demokratian kannattajat olettivatkin Jeltsinin uudistavan päätöksentekoinstituutioita. Poliittisten instituutioiden uudistamiseen kiinnitettiin kuitenkin aluksi vain vähän huomiota, sillä Jeltsin keskittyi taloudellisiin uudistuksiin sekä Venäjän itsenäisyyteen linkittyviin aspekteihin. Jeltsinin aikana nähtiin myös väkivaltaisia yhteenottoja hallinnon sekä sitä vastustavien ryhmittymien välillä ja Jeltsinin demokratia sai lopulta osakseen laajaa kritiikkiä. Presidentti kuitenkin jatkoi taloudellisten uudistusten tekemistä hanakasti ja myös päätöksentekojärjestelmää alettiin uudistaa. (McFaul 2001, 128, 208.) Jeltsin uudisti Venäjän perustuslakia 1993, minkä myötä presidentille keskitettiin yhä enemmän valtaa. Näin pyrittiin välttämään monitasoista päätöksentekoa ja valtaa keskitettiin muun muassa parlamentilta presidentille. Niin ikään lainsäädännöllistä valtaa keskitettiin ja esimerkiksi aiemmin duumalla ollut päätäntävalta pääministerin valinnassa siirrettiin ja uuden perustuslain myötä duumalle annettiin vain presidentin tekemän valinnan vahvistava rooli. Myös mahdollisuutta presidentin syrjäyttämiseen hankaloitettiin huomattavasti. Presidentin oikeuksia laajennettiin koskemaan myös armeijan strategian sekä valtiollisen budjetin suunnittelua ja keskuspankin hallintaa. Samalla presidentille annettiin myös lainsäädäntävaltaa. Toisaalta huomionarvoista on myös se, että Jeltsin lisäsi niin kutsuttua äänestyskulttuuria Venäjällä, sillä hallinnolliset ja alueelliset virkamiehet tuli jatkossa valita tehtäviinsä äänestämällä. (McFaul 2001, 212–214, 304.)

Kuten todettu, Venäjän vuonna 1993 vahvistetussa perustuslaissa presidentille on annettu huomattavan paljon valtaa. Hanna Smithin mukaan Venäjän presidenttiys syntyi valtataistelun välineeksi ja toteaa, että Venäjällä maan johtajan on tasapainoitava eri intressiryhmien välillä (Smith 2011, 30–31). Neuvostoliiton hajoamisen myötä Venäjälle avautui aivan uudenlainen mahdollisuus demokratisoitumiselle ja monet demokraattisemman yhteiskunnan kannattajat suhtautuivat optimistisesti tulevaisuuden kehitykseen. Kommunismin murentumisen ja Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisistä uudistuksista huolimatta Venäjän poliittisista instituutioista puuttuvat arvion mukaan monet liberaalin demokratian ominaispiirteet. Tutkija Michael McFaulin näkemyksen mukaan suurin syy piilee epäonnistuneessa siirtymässä vanhasta järjestelmästä uuteen Neuvostoliiton hajottua ja kommunismin kaaduttua (McFaul 2001, 309). Yllä esitellyn perusteella on mahdollista arvioida, että aggressiivisen tai päättäväisen johtajan myötä Venäjän poliittista järjestelmää on mahdollista käyttää omien preferenssien ja näkemysten ajamiseen monia länsimaisia demokratiamalleja helpommin.

2.2. PUTIN PRESIDENTTINÄ

Putin nousi virkaatekeväksi presidentiksi jopa hieman yllättäen Jeltsinin erottua odottamattomasti 31.12.1999. Putin valittiin virallisesti presidentin virkaan ensimmäisen kerran toukokuussa 2000 ja vielä tällöin hän oli suurelle yleisölle suhteellisen tuntematon persoona, eivätkä tavalliset venäläiset tunteneet uutta johtajaansa tai hänen poliittisia painotuksiaan kovinkaan hyvin. Näin ollen oli epäselvää millainen johtaja hän tulisi käytännössä olemaan ja mikä tulisi olemaan hänen poliittinen agendansa. Tässä kappaleessa käsitellään Putinin presidenttikausien aikaista politiikkaa sekä muun muassa Venäjän ulkopoliittista linjaa näiden vuosien ajalta. Oman tutkielmansa voisi kirjoittaa puhtaasti Putinin harjoittaman politiikan analyysistä, sillä Putinia sekä hänen politiikkaansa on arvioitu varsin monimuotoisesti ja presidenttikaudet ovatkin olleet vaiherikkaita. Osion pyrkimyksenä on kuitenkin luoda kokonaiskuva Venäjän poliittisesta suunnasta ja ulkopoliitiikan painotuksista.

Venäjän sisäiset instituutiot vaikuttavat luonnollisesti vahvasti myös ulkopoliitiikkaan. Venäläisten instituutioiden heikkous vaikuttaa suoraan poliittisen eliitin mahdollisuuksiin harjoittaa suhteellisen vapaasti haluamaansa politiikkaa ilman, että instituutiot rajoittaisivat toimintaa. Näin

ollen valta keskittyy huomattavissa määrin eliitille ja yhteiskunnan vahvoille toimijoille, sillä jatkuvaa sekä yhtä lailla luotettavaa maan sisäistä institutionaalista viitekehystä ei ole pitkällä aikavälillä historiallisesti ollut. (Dusseault 2005, 68.) Ymmärtääksemme siis Putinia, on huomio suunnattava Venäjän päätöksentekojärjestelmään sekä siihen, kuinka paljon valtaa lopulta yhdellä henkilöllä voi potentiaalisesti kyseisessä järjestelmässä olla. Kuten todettu, Putinin presidenttikausien aikana valtaa on suunnattu selkeästi presidentille eikä Putinin ensimmäiseen kauteen liitetty optimismi demokratisoituvasta Venäjästä ole kantanut enää kolmannella kaudella. Pursiainen ja Forsberg toteavatkin kuriositeettina kirjassaan *Ulkopoliittikkaa Norsunluutornista* Putinilla olevan laajemmat valtaoikeudet kuin yksittäisillä johtajilla Neuvostoliiton aikana Stalinia lukuun ottamatta. (Forsberg ym. 2015, 321.)

Tutkija Richard Sakwan mukaan näkemykset Putinista vaihtelivat jo ensimmäisen presidenttikauden aikana paljon ja keskeiseksi kysymykseksi nousi se, millainen henkilö Vladimir Putin oikeastaan on. Sakwan mukaan venäläisen poliittisen kulttuurin vuoksi Putinin henkilökohtaisilla valinnoilla oli paljon painoarvoa ja alusta lähtien oli relevanttia pyrkiä ymmärtämään Putinia henkilönä. Sakwan mukaan Putinin poliittisesta identiteetistä voidaan erotella muutamia ominaisuuksia: Putin halusi toisaalta palauttaa Neuvostoliiton aikaisen aseman, mutta toisaalta korosti muun muassa kansainvälistä taloudellista integraatiota. (Sakwa 2004b, 35–37.) Putin on poikennut edeltäjistään huomattavasti siinä, ettei hän ole pyrkinyt ajamaan länsimaisia arvoja tai kopioita länsimaisesta demokratiasta Venäjälle. Tärkeämpää on ollut vahvan Venäjän luominen ja statuksen nostaminen kansainvälisellä tasolla. Erityisesti taloudellisen statuksen ja taloudellisen riippumattomuuden korostaminen on ollut Putinille tärkeää. Taloudellisen kasvun sekä vakauden kautta Putin on myös pyrkinyt vahvistamaan suurvaltastatusta (Tsygankov 2006, 132–138). Lisäksi Putinin poliittisessa toiminnassa alkoivat näkyä uskottavuuden tärkeys niin Venäjän eliitin kuin Euroopan maiden silmissä (Tsygankov 2006, 141). Kaiken kaikkiaan, etenkin ensimmäisellä presidenttikaudellaan, Putin pyrki kehittämään sekä lähentämään maan suhteita Yhdysvaltoihin. Putin halusi luoda Venäjän ja lännen välille suhteen, jossa vallitsisi molemminpuolinen yhteisymmärrys. Näin esimerkiksi kansainvälisten asioiden hoidossa voitaisiin toimia tehokkaasti yhteistyössä ja Venäjä pystyisi hyödyntämään tätä kautta kasvanutta vaikutusvaltaansa. Vaikka suhteiden kehittäminen länsimaihin oli yksi tärkeimmistä ulkopoliittisista tavoitteista ensimmäisellä kaudella, Putin on pitänyt tiukasti kiinni Venäjän historiallisesta perinnöstä. Putin on toistuvasti korostanut

venäläisiä arvoja ja Neuvostoliiton aikaista vahvuutta sekä Venäjän merkittävää asemaa kansainvälisessä politiikassa (Tsygankov 2006, 158).

Kuten edellä on todettu, arviot Putinin toiminnasta, roolista johtajana sekä motiiveista vaihtelevat niin eri tutkijoiden välillä kuin toisaalta eri presidenttikausien ja vuosien välillä. Archie Brown muun muassa arvioi, että Putin oli ensimmäisen kautensa alussa varovainen päätöksentekijä ja luonnehtii häntä enemmän realistiksi kuin innovatiiviseksi johtajaksi. Putin keskittyi Brownin mukaan ensimmäisen kautensa aikana valtion vahvistamiseen, mutta hänen toimintavaltaansa myös rajoitti ympäröivä poliittinen eliitti (Brown 2004, 14). Sakwa sen sijaan näkee ensimmäisen kauden tavoitteiden keskittyneen niin sanotun normaalitilan ja järjestyksen palauttamiseen sekävien vuosien jälkeen. Samalla Sakwa kuitenkin huomauttaa, että Putinilla on ollut vaikeuksia luoda ympärilleen sellaista ryhmää, joka toteuttaisi hänen edistämäänsä politiikkaa sitä kyseenalaistamatta (Sakwa 2004a, 18–19). Nämä näkemykset osoittavat, että pohjustettaessa sitä, miten Putinin toimintaa on arvioitu vuosien saatossa, on tarpeellista käsitellä jokaista kolmea presidenttikautta. Toiminta sekä sen arviointi on ollut pääpiirteittäin huomattavasti erilaista esimerkiksi ensimmäisen ja viimeisimmän kauden välillä. Painotukset Putinin ulkopoliittisessa linjassa ovat kiistatta muuttuneet vuosien saatossa ja myös Venäjän roolin kansainvälisessä yhteisössä voidaan arvioida kokeneen muutoksen.

Jo Putinin ensimmäisellä presidenttikaudella Venäjän turvallisuuspalvelu FSB:lle alettiin keskittää yhä enemmän toimintavaltuuksia. Putinin tausta Neuvostoliiton aikaisessa valtiollisessa turvallisuuspoliisissa KGB:ssä näkyi myös FSB:n kehityssuunnissa sekä siinä, että FSB:n vaikutusvaltaa pyrittiin selkeästi lisäämään. (Borogan ym. 2010, 31.) Tämä tausta on tärkeää huomioida, kun tarkastellaan Putinin poliittista valtaa ja motivaatiota keskittää valtaa tietyille toimielimille. Samalla se auttaa Putinin henkilökohtaisen historian tarkastelussa. Putin oli KGB:n palveluksessa kaksi vuosikymmentä ja muun muassa kylmän sodan lopun KGB:n tehtävissä Itä-Saksassa, kunnes erosi palveluksesta 20.8.1991. Noustuaan presidentiksi Putin piti huolen siitä, että KGB:ssä työskennelleet pääsivät korkeisiin virkoihin nopeasti. (Borogan ym. 2010, 45.) KGB-taustalla on siis kiistatta ollut suuri vaikutus Putinin toimintaan ja hän on ainakin osin jatkanut tätä perinnettä FSB:n muutoksissa.

Putinin oltua vallassa kaksi kautta presidentin saavutuksia ja hänen harjoittamaansa politiikkaa pystyttiin arvioimaan jo huomattavasti laajemmin ja samalla vertailu ensiarvioihin mahdollistui.

Arvion mukaan Putinin johtajuutta leimasivat ristiriidat vanhan sekä uuden välillä ja näiden ristiriitaisuuksien vuoksi myös hänen toimintaansa on voitu arvioida hyvin eri tavoin. Putinilla ei ollut halua palauttaa Neuvostoliiton aikaa Venäjälle, sillä oli nähnyt sen heikkoudet ja ongelmat lähietäisyydeltä. Tämän sijasta Putin vetosi yhteisiin neuvostoaikana vallinneisiin arvoihin, joihin lukeutuivat muun muassa vahva valtio, statismi ja isänmaallisuus. Sakwa jaotteli Putinin johtajuuden kolmeen vaiheeseen: Ensimmäisessä vaiheessa Putin keskittyi rakentamaan sopivaa toimintaympäristöä niin kotimaisille kuin ulkomaisillekin sijoittajille korostamalla muun muassa vakautta. Toista vaihetta leimasivat taloudellisen kehityksen ristiriidat vahvan valtiojohtoisuuden vaikutusten sekä modernisaation tavoitteiden välillä ja lopulta kolmatta vaihetta tarve kohdata sanojen ja käytännön tekojen välinen kuilu. (Sakwa 2008, 879–884.) Toisaalta Sakwa arvioi, että Putinin yksilökeskeinen ja personallisuuteen pohjautuva tapa johtaa oli pitkällä aikavälillä kestävä ja Putinin seuraajan olisi sallittava kehitys kohti avoimempaa yhteiskuntaa sekä avoimempi poliittinen ympäristö (Sakwa 2008, 897). Tätä analyysiä vasten voidaan pohtia, onko Putin muuttanut toimintatapaansa kolmannella kaudellaan. Lähtökohtaisesti vaikuttaa siltä, ettei näennäisten muutosten lisäksi ole saavutettu avoimempaa poliittista ympäristöä.

2010-luvulla Kremlille päänvaivaa on sen sijaan tuottanut länsivaltojen yhdistyminen instituutioiden, kuten Naton ja EU:n kautta (Makarychev ym. 2011, 365). Samalla tärkeäksi taustatekijäksi Venäjän ulkopoliittisissa periaatteissa on noussut moninapaisuuden tavoittelu ja multilateralismin korostaminen. Putin on myös korostanut vahvasti YK:n sekä sen turvallisuusneuvoston merkitystä ja on tuominnut muun muassa ilman YK:n hyväksyntää suoritettut aseelliset interventiot Lähi-idässä. Kaiken kaikkiaan Putinin ulkopoliittikkaa on myös vahvasti ajanut motiivi vaikutusvallan kasvattamisesta entisillä neuvostoalueilla Euraasian unionin kautta (Rywkin 2012, 234). Tällaisten painotusten kautta on mahdollisesti pyritty luomaan vastapainoa länsivaltojen vahvalle yhteistyölle. Putin onkin ensimmäisen presidenttikautensa jälkeen painottanut enenevässä määrin Venäjän suhteita muun muassa Kiinan kanssa.

Putinin valtakausien aikaista ulkopoliittikkaa on leimannut vaikutusvallan tavoittelu. Myös vahva lähialuepolitiikka on näkynyt Venäjän ulkopoliittisissa linjauksissa. Tšetšenian sota ja Ukrainan tapahtumat toimivat konkreettisina osoituksina Putinin paikoin aggressiivisesta ulkopoliitikasta. Myös Georgian viiden päivän sodan (7.–12.8.2008) taustojen voidaan katsoa liittyvän ainakin osittain Putinin ulkopoliittikkaan suhteessa Georgiaan, vaikka itse sodan aikana presidenttinä toimi

Dmitri Medvedev. Joidenkin arvioiden mukaan Putinin harjoittama ulkopolitiikka oli aluksi huomattavasti edeltäjiään monipuolisempaa ja kansainväliset suhteet nähtiin Venäjällä aiempaa realistisemmin (Fedorov 2005, 17). Merkkejä Venäjän kompleksisesta suhteesta entisten neuvostomaiden, erityisesti Ukrainan, kanssa oli kuitenkin nähtävissä jo Putinin ensimmäisen presidenttikauden jälkeen. Tähän vaikuttivat myös esimerkiksi monien entisten neuvostomaiden suuntautuminen idän sijasta länteen sekä kyseisten maiden EU-jäsenyydet.

Putin voitti odotetusti Venäjän presidenttivaalit maaliskuussa 2012 ja aloitti täten kolmannen kautensa Venäjän presidenttinä. Vaikka vaalivilppejä raportoitiin laajasti, ne tuskin vaikuttivat ratkaisevasti lopulliseen vaalitulokseen eli Putinin nousemiseen jälleen Venäjän presidentiksi kolmannelle kaudelleen. Merkittävää oli kuitenkin se, kuinka Putinin ylivoimaiseen voittoon reagoitiin kansan keskuudessa. Moskovassa Putinin vastaisiin mielenosoituksiin osallistui tuhansia ihmisiä ja samalla huomion arvoista on, että Moskovassa Putinin kannatus ylsi vain 48,73 prosenttiyksikköön. Tulos on selkeästi heikoin verrattuna mihinkään toiseen äänestysalueeseen Venäjällä. (Niinivaara 2013, 60, 27, 76.) Näin ollen voidaan todeta, että Putin kohtasi kolmannen kautensa alussa vahvemman opposition kuin aiemmin. Tämä johti osittain myös Putinin vahvempaan otteeseen sekä vahvempaan reagointiin oppositioryhmien järjestämiin mielenosoituksiin. Toukokuussa 2012 Moskovassa järjestettiin rauhanomaiseksi tarkoitettu mielenosoitus Putinia ja tämän Yhtenäinen Venäjä –puoluetta vastaan tai heidän edustamaansa Venäjää vastaan. Mielenosoitus sai kuitenkin väkivaltaisia sävyjä ja poliisi vastasi tilanteeseen vähintäänkin yhtä voimakkaasti. Lopulta noin 400 mielenosoittajaa pidätettiin, joukossa tunnettuja oppositioaktivisteja. Vuoden 2012 aikana myös monet opposition edustajat pakenivat Venäjältä turvapaikkojen toivossa. (Niinivaara 2013, 86–88.)

Samalla, kun presidentille on keskitetty yhä enemmän valtaa, Putin on tehnyt erityisesti viimeisimmän presidenttikautensa aikana myös lukuisia muita muutoksia. Kriittisimpien arvioiden mukaan Putin on muun muassa korvannut yhdenvertaiset poliittiset kumppaninsa niin sanotusti omilla luomuksillaan, jotka ovat uransa velkaa nimenomaan Putinille. Ministereiden vaihdoksista tai irtisanomisista ei anneta juuri perusteluja. Huomiota herättivät esimerkiksi sisäpolitiikasta vastaavan Oleg Morozovin sekä kansainvälistä yhteistyötä ohjanneen Sergei Bolhovitinin vaihtamiset. Täten käynnistyivät myös huhut valtaeliitin yhtenäisyyden murentumisesta (Yle 24.3.2015). Tämän lisäksi elokuussa 2016 Putin siirsi uusiin tehtäviin muun muassa aiemmin lähipiiriinsä kuuluneen luottomiehen puolustusministeri Sergei Ivanovin.

Arvioita on esitetty siitä, että muutosten taustalla on tarve koota ympärille toimijoita, joiden voidaan luottaa noudattavan Putinin päätöksiä ja poliittista linjaa. Venäjän sisäpolitiikkaan perehtynyt Carnegie-keskuksen tutkija Andrei Kolesnikovin mukaan Venäjän ulko- ja sisäpolitiikkaa tulevat määrittämään yksin Putinin tekemät päätökset. Presidentinvirka on Kolesnikovin mukaan ainut instituutio, jonka valta-asemaa ei ole heikennetty. (Kolesnikov 2016.) Näin ollen on oletettavaa, että merkittävät poliittiset päätökset tekee myös jatkossa presidentti ympäröivien virkamiehiensä tukemana, eikä avoimempaa demokraattista järjestelmää todennäköisesti ole näköpiirissä. Tämä taustoitus ja erityisesti muutokset Putinin valtaannousussa tai paremminkin valtaan palaamisessa ovat tärkeitä osoituksia siitä, kuinka tarpeellista Putinin päätöksentekoa on pyrkiä ymmärtämään.

2.3. ARVIOITA PUTININ PERSOONALLISUUDESTA JA MOTIIVEISTA

Kuten yllä on todettu, erilaisia näkemyksiä Putinin luonteenpiirteistä, motiiveista, lapsuudesta sekä KGB-historiasta on esitetty vuosien saatossa. Putinin yhteydessä onkin puhuttu jopa henkilökultista. Tässä osiossa käsitellään Putinin persoonallisuudesta esitettyjä näkemyksiä, keskittyen erityisesti sellaisiin tekijöihin, joiden on katsottu vaikuttavan Putinin tekemiin ulkopoliittisiin valintoihin. Lopuksi tässä tutkimuksessa tehtyä analyysiä ja saatuja tuloksia Putinin persoonallisuuden mahdollisista vaikutuksista ulkopoliittiseen toimintaan peilataan aiemmin esitettyihin ja tässä kappaleessa käsiteltyihin arvioihin Putinista. Tutkimusta persoonallisuuden vaikutuksesta ulkopoliitiikkaan on kritisoitu siitä, että johtajan valitsemaan poliittiseen toimintaan vaikuttaa enemmän ympäristö kuin tämän persoonallisuus sekä siitä, ettei yksilöllä ole lopulta kykyä juurikaan vaikuttaa poliittisiin lopputulemiin (Greenstein 1992, 106). Putinin persoonallisuus on kuitenkin yhä merkittävässä asemassa nykyisessä Venäjä-tutkimuksessa, sillä kuten todettu, presidenttikausiensa aikana Putin on keskittänyt huomattavasti valtaa presidentille ja näin ollen on perusteltua todeta, että Putinilla on huomattavasti valtaa Venäjän ulkopoliitiikkaa ajatellen. Erityisesti vaikutusta voi olla niissä teemoissa, jotka ovat Putinille poliittisesti tärkeitä.

Poliittista psykologiaa hyödyntänyt ja erityisesti persoonallisuuden vaikutusta tutkinut Fred Greenstein on todennut monien tahojen, kuten toimittajien, ottavan annettuna sen, että

persoonallisuuspiirteet vaikuttavat johtajien tekemiin päätöksiin (Greenstein 1992, 106). Tämä näkyy selkeästi lukuisissa artikkeleissa, joissa esimerkiksi Putinin persoonaan on viitattu monenlaisin sanakääntein. Vaikuttaisi siltä, että etenkin Putinin persoonallisuudesta sekä hänen motiiveistaan esitetään jatkuvasti erilaisia näkemyksiä ja pyritään ymmärtämään Putinin nuoruuden kokemusten vaikutuksia nykyisiin poliittisiin preferensseihin. Sen sijaan politiikan tutkijoiden piirissä on kuitenkin yhä keskitytty arvioimaan sellaisia laajempia muuttujia, joita ei voida yhdistää ainoastaan yksittäisen johtajan persoonallisuuteen.

Erityisesti Ukrainan kriisin myötä sekä Venäjän ja lännen välisten suhteiden heikentyessä on pyritty jatkuvasti arvioimaan, millainen johtaja Putin on. Samalla arviot siitä, kuinka pitkälle hän on politiikassaan valmis menemään ovat olleet huomion kohteena. Tämä osoittaa, että Ukrainan tapahtumat tulivat monelle taholle yllätyksenä. Vaikuttaa siltä, että yhä enenevässä määrin Putinin ja Venäjän toimintaa haluttiin Ukrainan myötä ymmärtää paremmin psykologisten näkökulmien kautta. Vaikuttaa jopa siltä, että Venäjän yllättävänkin aggressiivista lähialuepolitiikkaa Ukrainassa halutaan selittää ja ymmärtää jonkinlaisen logiikan kautta, jolloin turvaudutaan psykologisiin teorioihin. Useissa Putinin persoonallisuutta arvioivissa tutkimuksissa vähintäänkin mainitaan Venäjän toiminta Ukrainan kriisin aikana ja kuvaillaan jonkin persoonallisuuden osaluheen selittävän Venäjän ulkopoliittikkaa. Joidenkin kuvausten mukaan Putinilla on esimerkiksi luonnehdittu olevan alentunut vaarantunto, mikä voisi osaltaan selittää Venäjän ulkopoliittista toimintaa (Fenning 2014). Toisaalta Putinia sekä hänen tavoitteitaan on verrattu joitain osin jopa Staliniin. (mm. Khrushcheva 2014). Esimerkiksi professori Nina Khrushcheva vertaa Putinin ajattelua Staliniin, mutta esittää, ettei Putinilla ole niin sanotusti innovatiivista näkemystä tulevaisuudesta tai sen suunnasta. Näin ollen Putinin tulevaisuuden ihanteet perustuisivat pääasiallisesti menneisyyteen (Khrushcheva 2014, 19).

Clifford Gaddyn ja Fiona Hillin (2013) artikkelissa ”Putin Personality Disorder” todetaan, ettei kukaan ole pystynyt tyhjentävästi vastaamaan kysymykseen siitä, kuka Vladimir Putin oikeastaan on. Kirjoittajien mukaan Putin on ennen kaikkea ympäristönsä tuote ja häntä tulisi ensisijaisesti arvioida historiansa sekä ympäristön vaikuttimien kautta. Putinilla voidaan nähdä olevan kuusi sellaista identiteettiä, jotka vaikuttivat hänen toimintaansa eniten. Näitä ovat kirjoittajien mukaan statisti, historian mies, selviytyjä, ulkopuolinen, vapaakauppias sekä niin kutsuttu tiedustelupäällikkö. Näiden identiteettien kombinaatio on tehnyt Putinista niin vahvan vaikuttajan. Gaddy ja Hill perustelevat Putinin harjoittamaa statismia sillä, että hän on korostanut

muun muassa historiallisia perinteitä sekä fundamentaaleja venäläisiä arvoja ja järjestyksen palauttamista. Historiaa Putin sen sijaan on käyttänyt politiikan keinona, mutta se on hänelle taustansa vuoksi myös hyvin henkilökohtainen asia. Myös selviytymisen retoriikan hän on onnistunut tuomaan kokemustensa kautta ja omalta henkilökohtaiselta tasoltaan kollektiiviseksi politiikan välineeksi, eräänlaiseksi tarinaksi venäläisten selviytymisestä. Kirjoittajien mukaan Putin on onnistunut rakentamaan kuvan itsestään ja historiastaan eräänlaisena ulkopuolisena. Toisaalta Putin halusi myös vapauttaa markkinoita ja samalla tiedustelupäällikön tausta takasi, että hän saa haluamansa manipuloinnin sekä kiristämisen keinoin. Kirjoittajien analyysin mukaan nämä kuusi identiteettiä ovat ristiriidassa, ajoittain jopa konfliktissa, keskenään ja nämä konfliktit identiteettien välillä tekevät Putinista heikon ja ovat saaneet hänet puolustuskannalle. (Gaddy ym. 2013.)

Venäjällä Putinista on pyritty luomaan ikään kuin henkilöhahmo, joka ilmentää Venäjälle tärkeitä arvoja ja jota on helppo ihaila. Putinista on muun muassa julkaistu lukuisia erilaisia kuvia, joissa hän osallistuu perinteisesti maskuliinisuutta kuvastaviin aktiviteetteihin ja osoittaa karismaattisuuttaan johtajana. On arvioitu, että Putinin persoona ja siihen liitettävät ominaisuudet on huolellisesti rakennettu kokonaisuus, joka kuvastaa perinteistä venäläistä arvomaailmaa sekä Putinin perheen selviytymistarinaa (Smyth 2014, 571). Erityisesti länsimaisissa medialähteissä Putinin henkilökuvaan yhdistetään usein jopa mystisiä piirteitä, sillä loppujen lopuksi Putinin henkilökohtaisesta historiasta ja persoonasta tiedetään yhä suhteellisen vähän. Toisaalta venäläinen media esittää luonnollisesti hyvin erilaisia arvioita Putinista. Russia Todayn julkaisemassa artikkelissa kyseenalaistetaan länsimaisten medioiden esittämät väitteet siitä, millainen Putin on sekä ylipäätään se, että Putinista on rakennettu ikään kuin henkilöhahmo. (Babich, 2015). Ylipäätään mainitsemisen arvoista on, ettei venäläisestä mediasta ole yleisesti helposti löydettävissä arvioita Putinin persoonallisuuspiirteiden vaikutuksista tai tätä motivoivista tekijöistä samoin kuin länsimaisissa medialähteissä.

Putinin julkisuuskuva on huolellisesti rakennettu ja sitä on mukautettu vuosien saatossa. Tämä luo oman haasteensa persoonallisuuspiirteiden arviointiin. Maskuliinisuus ja vahvan johtajan piirteet on usein liitetty Putinin persoonallisuuteen olennaisesti kuuluviksi ominaisuuksiksi. Putinin persoonallisuutta ja henkilökuva on arvioitu myös sukupuoliroolien kautta ja maskuliinisuuden symbolien on nähty vaikuttavan merkittävästi Putinin julkisuuskuvaan, tavoitteisiin sekä politiikkaan. (Sperling 2016, 14.) Kuten todettu, Putinista omat arvionsa ovat tehneet niin tutkijat,

toimittajat kuin rivikansalaiset. Kalle Kniivilä muun muassa analysoi Putinin tavoitteita Krimin tapahtumien yhteydessä ja arvioi, millaiset tekijät ovat mahdollisesti toimineet Putinin ja Venäjän motivaation lähteinä. Kniivilän mukaan moskovalaisille päättäjille ja siten myös Putinille tärkeintä on Venäjän näyttäytyminen suurvaltana. Hyvinvointi, talouden kehitys sekä suhteet naapurivaltioihin ovat toissijaisia tavoitteita. (Kniivilä 2015, 11.) Vastaavanlaisia analyyskejä Putinista on tehty paljon, mutta usein persoonallisuuteenkin viittaavat tutkimukset käsittelevät pääasiassa sellaisia tekijöitä, joita ulospäin on tarkoituksellisesti haluttu välittää.

Putinin toiminnan motiiveina Ukrainassa on nähty olevan monia variaatioita, mutta useassa analyysissä toistuu esimerkiksi pelon motiivi osana Putinin psykologista analyysia. Toisaalta Putinin on arvioitu olevan piittaamaton yleisistä kohteliaisuutta koskevista säännöistä; tavalliset säännöt eivät siis kosketa häntä. Tästä voidaan päätellä psykologian professori Ian Robertsonin mukaan, ettei Putin arvosta myöskään tärkeämpiä tai isompia sääntöjä. Toisaalta Robertson myös arvioi Putinin perspektiiviä Natoa ja länttä kohtaan vääristyneeksi ja asennetta halveksivaksi. Putin on arvion mukaan aiemmin halunnut kunnioitusta länneltä, mutta pettymysten jälkeen asenne on muuttunut, sillä yksilölle on tärkeää suojata omaa egoaan. Samalla pelko vallan menetyksestä, sen seurauksista sekä paluusta Neuvostoliiton aikaiseen pulan aikakauteen leimaavat Robertsonin mukaan Putinin persoonallisuutta. (Robertson 2015.) Yllä käsitelty katsaus Putinin persoonallisuudesta esitettyihin arvioihin osoittaa, että erilaisia näkemyksiä presidentistä on paljon. Pyrin vertaamaan tästä tutkimuksessa saatuja tuloksia vastaaviin analyysihin Putinin persoonallisuuden ydintekijöistä, joiden arvioidaan vaikuttavan ulkopoliittiseen toimintaan.

2.4. VENÄJÄN UKRAINA-POLITIIKKA

Venäläisessä politiikassa on ollut lähes tunnuksenomaista lännen tasapainottaminen tai vähintäänkin siihen pyrkiminen entisten neuvostomaiden kautta. On välttämätöntä huomioda, että Venäjälle etnisten venäläisten suojelu ja heidän statuksensa suojelu on ollut ainakin näennäisesti tärkeää (Tsygankov 2006, 109). Tätä kautta Venäjä myös on perustellut vahvaa vaikutusvaltaa lähialueillaan ja puuttumista kyseisten valtioiden sisäisiin asioihin. Erityisesti tätä aspektia on syytä arvioida suhteessa lähialuepolitiikkaan ja sitä kautta Ukrainaan sekä kriisin

puhkeamiseen. Krimin tilanne Ukrainassa on kiristänyt huomattavasti Venäjän ja länsimaiden välisiä suhteita. Putin on viimeisimmällä presidenttikaudellaan korostanut Venäjän tavoittelevan entistä tiiviimpää yhteistyötä entisen neuvostomaiden kanssa Euraasian unionin puitteissa (Shuster 2013). Venäjää on myös syytetty naapurivaltioidensa suhteiden sabotoinnista tilanteissa, joissa länsimaat ovat pyrkineet auttamaan kyseisiä valtioita demokratisoimisessa (Kramer 2010, 74). Venäjän politiikka entisiä neuvostomaita kohtaan voidaan jossain määrin luonnehtia kontrolloivaksi ja omia intressejä korostavaksi.

Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen monet hiljattain itsenäistyneet valtiot saivat uudenlaisen mahdollisuuden yhteiskunnalliseen kehitykseen ja talouden avautumiseen. Ongelmaksi kuitenkin muodostui Venäjän halu kontrolloida entisiä alueitaan ja taloudelliseen integraatioon pyrkiminen taloudellisen avautumisen kustannuksella. Venäläisessä politiikassa alkoi 90-luvun puolivälin jälkeen korostua statushakuisuus ja myös entisten neuvostomaiden kontrollointia perusteltiin historiallisen suurvaltastatuksen kautta. Erityisesti Jevgeni Primakovin toimiessa ulkoministerinä, sekä myöhemmin pääministerinä, vahvaa vaikutuspyrkimystä entisten neuvostomaiden sisä- ja ulkopoliittikkaan perusteltiin Venäjän vastuun ja historiallisten suhteiden kautta. (Clunan 2014, 283–284.) Primakovin aikakautena Venäjä myös lanseerasi tärkeimpänä ulkopoliittisena tavoitteenaan dominoinnin kasvattamisen entisillä alueillaan. Venäjä halusi pitää Itä-Euroopan vahvana vaikutusalueenaan erityisesti Naton laajenemista silmällä pitäen. Putinin politiikka eteni varsin samoilla linjoilla, tosin Primakovia enemmän hän korosti kumppanuutta, vastuullisuutta ja kestävän taloudellisen yhteistyön rakentamista. (Clunan 2014, 286–287.) Erilaiset vaiheet osoittavat, että Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Venäjän suhtautuminen Ukrainaan on ollut varsin vaihteleva. Väläyttelyt Ukrainan Natoon liittymisen vaihtoehdosta sekä vaihteleva kiinnostus Euroopan unionia kohtaan on aiheuttanut jännitettä maiden välille ja toisaalta valtiot ovat nähneet myös tiiviin kumppanuuden aikakausia (White 2011, 297).

Ukraina on ollut jo pitkään Venäjän ja länsimaiden huomion kohteena. Vuonna 2004 Ukrainassa käytiin presidentinvaalit, joihin yhdistetään nykyään ilmaus niin kutsutusta oranssivallankumouksesta. Tällöin vastakkain olivat Viktor Janukovyč ja Viktor Juštšenko, joista Janukovyčia pidettiin Venäjälle mieluisana ehdokkaana, kun taas Juštšenko oli länsimaiden suosiossa. Lopulta vaalit voitti Viktor Janukovyč, mutta oppositio kritisoi vaaleja voimakkaasti ja mielenosoitukset puhkesivat. Monet tahot syyttivät vaalitulosta vilpilliseksi tai manipuloiduksi. Venäjä tuki vaalit voittanutta Viktor Janukovyčia, sen sijaan EU ja Yhdysvallat tuomitsivat

manipulaation. (Luukkanen 2015, 59-61.) Venäjän kannalta ehdottoman tärkeää oli, että Ukraina pysyisi sotilasliitto Naton ulkopuolella. Ongelmalliseksi Venäjän kannalta muodostuivat Ukrainan mahdollinen Nato-jäsenyys sekä mahdollisuus lopulta myös EU-jäsenyyteen. Ukrainassa oli tehty niin taloudellisia kuin poliittisiakin uudistuksia (Nielsen 2006, 174). Vuoden 2008 Bukarestissa järjestetyssä Naton huippukokouksessa päätettiin Ukrainan osalta toistaiseksi jäädyttää Nato-jäsenyyteen tähtäävän MAP-ohjelman (*Membership Action Plan*) edistäminen (Rühle 2015, 85). Joidenkin lähteiden (mm. Zygar 2016,) mukaan Putin olisi tässä kokouksessa sanonut, että Ukrainan mahdollisesti liittyessä Natoon, se tulisi tapahtumaan ilman maan itäisiä osia. Ukrainan mahdollisen Nato-jäsenyyden hidastamista toisaalta arvosteltiin Nato-maiden sisällä, toisaalta päätöstä Naton laajentumisen hidastumisesta pidettiin hyvänä. Michael Rühlen mukaan Ukrainan kriisin myötä kritiikin molemmat puolet saivat argumenteilleen uutta pontta (Rühle 2015, 85). Venäjälle uutinen oli luonnollisesti positiivinen, etenkin kun Ukraina päätti luopua Nato-jäsenyyden tavoittelusta toistaiseksi vuonna 2010, sillä Naton mahdollinen laajeneminen on ollut yksi merkittävistä ulkopoliittisista haasteista Putinille.

Vaikka Ukrainalla on ollut erityinen merkitys Venäjälle, ovat maiden väliset suhteet olleet ajoittain kiristyneet jo ennen tilanteen varsinaista eskaloitumista. Entinen Yhdysvaltojen Ukrainan suurlähettiläs Steven Pifer kirjoitti vuonna 2009, että riski vakavan kriisin syttymiseen Ukrainan ja Venäjän välillä on kasvanut. Pifer esitti huolensa erityisesti tilanteen eskaloitumiseen Krimillä. Erityisen huomionarvoista artikkelissa oli myös se, miten Venäjän rooli kriisin syttymiseen oli arvioitu. Piferin mukaan Venäjä tuskin haluaa näyttäytyä osallisena tapahtumien eskaloitumiseen vaan käyttää todennäköisemmin hyväkseen Krimin alueen venäjämielisiä kansalaisia sekä pahimmassa, mutta todennäköisessä, skenaariossa tukee Krimin irtautumista Ukrainasta ja liittymistä Venäjään. (Pifer 2009, 396–398.) Kuten olemme saaneet huomata, Piferin ennusteet ovat osuneet monella tapaa oikeaan.

Kuten todettu, Ukrainan kriisillä on eittämättä pitkä historiallinen tausta. 1990-luvun alun Neuvostoliiton hajoamisen myötä Ukraina on ollut jatkuvasti Venäjän ja Euraasian sekä Euroopan välissä. Ei ole ollut selvää, mihin suuntaan Ukraina haluaa identifioitua ja pitkällä aikavälillä integroitua. Maan sisäistä konsensusta asiasta ei ollut ja vuosien aikana maa on nähnyt erilaisia painotuksia. Vielä vuonna 2013 Ukraina oli matkalla kohti lähentymistä Euroopan unionin kanssa EU:n assosiaatiosopimuksen kautta. Janukovyč kuitenkin jätti sopimuksen allekirjoittamatta marraskuussa 2013. Tämä oli monelle ukrainalaiselle suuri pettymys ja aiheutti sisäisiä

epävakausta, sillä sopimuksen oli toivottu tuovan Ukrainalle Puolan EU-jäsenyyden kaltaisia tuloksia ja talouskasvua. Venäjälle ja Putinille tämä oli sen sijaan mieluinen tapahtuma, sillä Venäjä oli uhannut Ukrainaa sopimuksen allekirjoittamisen seurauksista vuoden 2013 aikana. Toisaalta Putin oli myös luvannut Ukrainalle taloudellista tukea, mikäli assosiaatiosopimusta ei solmittaisi (Luukkanen 2015, 107–108).

Venäjällä on ollut myös erityinen suhde Krimin niemimaan alueeseen. On syytä selventää, että Krimistä puhuttaessa tarkoitetaan tässä yhteydessä Krimin niemimaata kokonaisuutena. Krimin niemimaalta voidaan erotella Krimin autonomiseen tasavaltaan kuuluvat alueet sekä Sevastopol, joka on ollut suoraan Ukrainan hallinnon alaisuudessa, eikä näin ollen ole kuulunut osaksi Krimin autonomista tasavaltaa. Krimin tilanne on ollut historiallisesti monimutkainen muun muassa etnisten vähemmistöjensä vuoksi ja niemimaalla onkin ollut strategisesti tärkeä merkitys Venäjälle. Alueella on Krimin tataarien lisäksi ollut vahva venäläisväestö, joka on ajanut Krimin liittämistä Venäjään tai irtautumista Kiovan vallan alaisuudesta. Huolia venäläisten separatistien haluista irtautua Ukrainasta ja aloittaa alueella sotatoimia Venäjän tukemana on ollut ilmassa kauan. Jännitteitä muun muassa Krimin taatarien sekä venäläisten separatistien välillä on ollut jo pitkään. Arvioita siitä, että Venäjä potentiaalisesti sekaantuisi niemimaan tilaan on esitetty eri tutkimuksissa, eivätkä venäläiset johtavat poliitikot ole myöskään vuosien saatossa peitelleet tällaisen mahdollisuuden olemassaoloa, etenkin mikäli Ukraina lähestyisi Nato-jäsenyyttä. (Kullberg 2004, 39, 42.) Tässä tutkimuksessa ei ole tarvetta syventyä vähemmistöjen tilanteeseen Krimillä sen tarkemmin, mutta vähemmistöjen mainitseminen edes lyhyesti puhuttaessa Krimin alueesta on tärkeää, sillä neuvostovallan menettelyllä oli vahva merkitys Krimin myöhempiin tapahtumiin. Lisäksi ymmärrys vähemmistöjen kohtelusta sekä Venäjä-mielisten kansanryhmästä Krimin alueella auttaa hahmottamaan Krimin tapahtumia ja antaa taustaa esimerkiksi Putinin lausunnoille liittyen Krimin irtautumiseen Ukrainasta.

Tämän tutkielman tavoitteita ajatellen ei ole myöskään tarpeenmukaista käsitellä ja analysoida jokaista Ukrainan kriisin vaihetta ja tapahtumaa yksityiskohtaisesti. Huomio keskittyy tarkemmin niihin tapahtumiin, joita Putin on henkilökohtaisesti kommentoinut sekä yleiseen tapahtumienkulkuun siinä määrin, kuin niistä on saatavilla varteenotettavaa ja luotettavaa tietoa. Erityisesti Itä-Ukrainan kaikkien alueellisten tapahtumien käsittely yksityiskohtaisesti ei ole tämän tutkielman kannalta oleellista, sillä merkityksellisiä ovat erityisesti Putinin tekemät päätökset ja Venäjän selkeä rooli konfliktin osapuolena. Huomio tulee kiinnittymään tarkemmin

erityisesti Krimin tapahtumiin sekä Itä-Ukrainan kohdalla Venäjän matalamman profiilin toimintaan ja tapahtumiin, joissa Venäjän tiedetään olleen konkreettisesti osallisena.

2.4.1. Ukrainan kriisin eskaloituminen

Venäjällä on siis ollut yhtäältä erityinen sekä toisaalta monimutkainen suhde Ukrainaan kautta historian. Tilanne Venäjän ja Ukrainan välillä alkoi kuitenkin kärjistyä Ukrainan pohtiessa kauppasopimuksen allekirjoittamista Euroopan Unionin kanssa. Putin varoitti Ukrainaa ratifioimasta sopimusta, eikä Ukrainan presidentti Viktor Janukovytsš lopulta allekirjoittanut sopimusta 2013, vaan sen sijasta korosti läheisiä suhteita Venäjään. Päätös herätti voimakkaita mielenosoituksia, jotka lopulta kärjistyivät Kiovassa väkivaltaisiksi. Lopulta Janukovytsš kuitenkin syöstiin vallasta ja pian tämän jälkeen Krimin parlamentti pyysi lupaa liittyä Venäjään. (Yle 8.8.2014.) Vaikka Janukovytsšilla oli erityisesti Ukrainan etniseltä taustaltaan venäläisen väestön tuki, yhteistyösopimuksen allekirjoittamatta jättäminen oli monelle länsimyönteiselle ukrainalaiselle suuri pettymys. Marraskuun 2013 lopulla Maidanille alkoi kerääntyä rauhanomaisia mielenosoittajia, jotka toivoivat Ukrainaan niin taloudellista kuin poliittista uudistumista. Maan hallitus vastasi näihin mielenosoituksiin kuitenkin kiristämällä lainsäädäntöä kokoontumisvapaudesta ja käytti paikoin voimakeinoja mielenosoitusten hajottamiseen, minkä myötä vuoden 2014 alussa mielenosoitukset Maidanilla alkoivat muuttua yhä intensiivisemmiksi ja lopulta yltyivät jopa radikaaleiksi (Luukkanen 2015, 110–112). Viimeistään 20.2.2014 kansainvälinen yhteisö heräsi Ukrainan tapahtumiin, kun tarkkaa-ampujat ampuivat epäselvissä olosuhteissa arviolta 100 ihmistä Maidanilla. Vieläkään täyttä yksimielisyyttä venäläisten ja ukrainalaisten välillä ei ole siitä, keitä nämä tarkkaa-ampujat olivat.

Ukrainan pitkään jatkuneiden mielenosoitusten eskaloituttua hallinnon väkivaltaiseen vastaukseen helmikuun loppupuolella 2014, olivat Putinille tärkeät Sotšin olympialaiset yhä käynnissä. Tämä aiheutti eittämättä haastavan tilanteen Putinille, joka selkeästi välttikin kommentoimasta Ukrainan tapahtumia olympialaisten aikana pitämässään puheissa. YK:n turvallisuusneuvoston Venäjän koolle kutsumassa hätäkokouksessa maaliskuussa 2014 Venäjän silloinen YK-suurlähettiläs Vitaly Churkin luki kirjeen, joka oli Janukovytsšin Putinille kirjoittama virallinen pyyntö sotilaallisen avun saamiseksi (BBC 4.3.2014). Selvää on, että Venäjän

näkemyksen mukaan Janukovyts oli yhä Ukrainan legitiimi presidentti ja näin ollen kirjeen myötä Venäjällä oli myös Ukrainan mandaatti toimia maassa. Muutamaa päivää aiemmin Putin oli esittänyt virallisen pyynnön Venäjän federaationeuvostolle saadakseen mandaatin Venäjän asevoimien käyttöön Ukrainassa. Pyyntö mahdolliseen voimankäyttöön Ukrainassa valtuutettiin yksimielisesti. Putin oli kuitenkin toistuvasti kiistänyt väitteet Venäjän joukkojen läsnäolosta Krimillä, vaikka raporttien mukaan venäläiset joukot olivat olleet mukana muun muassa 27. helmikuuta ottamassa haltuunsa lukuisia merkittäviä kohteita, kuten hallinnollisia rakennuksia ja lentokenttiä Krimin niemimaalla (Myers 2015, 460). Kansainvälinen rikostuomioistuin (ICC) on tutkinut Ukrainan tapahtumia huhtikuusta 2014 lähtien ja esittänyt todistusaineistoa Venäjän osallisuudesta Krimin ja Itä-Ukrainan tapahtumiin. Kyseiset joukot olivat tunnuksettomia, mutta todisteet viittaavat siihen, että kyse oli nimenomaisesti venäläisistä sotilasta (nk. "vihreät miehet") (ICC 2016, 35). Vuonna 2015 Putin myönsi, että venäläissotilaita oli ollut osallisena Krimin valtaamisessa ja sittemmin Putin on kertonut varsin avoimesti siitä, kuinka Krimillä toimittiin helmi- ja maaliskuussa 2014 (Rossiya 24, 2015).

Putin on siis avannut omaa näkemystään Krimin tapahtumista etenkin vuoden 2015 aikana ja kertonut avoimesti Venäjän osallisuudesta tapahtumiin. Lisäksi Putin on yksityiskohtaisesti kertonut, kuinka hän henkilökohtaisesti määräsi ja seurasi Janukovytsin pelastusoperaatiota. Vastaavasti Itä-Ukrainan tapahtumista ja pitkään jatkuneista väkivaltaisuuksista Putin ei ole puhunut yhtä avoimesti, etenkin koskien Venäjän osallisuutta ja aseellisten voimien käyttöä. Dokumentissa *Crimea. The Way Home* Putin kuitenkin kertoo avoimesti Venäjän osallisuudesta ja hänen henkilökohtaisista päätöksistään Krimin liittämiseen liittyen. Dokumentti julkaistiin maaliskuussa 2015 ja se sai osakseen laajaa huomiota, sillä kyseessä oli ensimmäinen kerta, kun Putin myönsi näin avoimesti venäläissotilaiden osallisuuden Krimillä ja toisaalta kertoi siitä, kuinka hän oli päätökset tehnyt. (Rossiya 24, 2015.)

Putin on Ukrainan tapahtumien alusta lähtien ollut tiiviisti mukana niiden seurannassa. Tilanteen eskaloituttua ja Janukovytsin paettua Putin oli sanomansa mukaan itse yhteydessä Janukovytsiin ja järjesti tälle avustusta pakenemisessa Venäjälle. Tämä vaikuttaa varsin luonnolliselta toiminnalta Putinille, joka on ollut yksi Janukovytsin tukijoista. Arvostetun venäläisen toimittajan Mihail Zygarin mukaan Kreml aloitti Putinin johdolla Krimin toimintasuunnitelman valmistelun jo loppuvuodesta 2013. Välittömästi Janukovytsin paettua Ukrainasta Putin ilmoitti Zygarin mukaan lähipiirilleen, että Krimin palauttaminen osaksi Venäjää olisi aloitettava mahdollisimman pian.

(Zygar 2016, 366–367.) Kuten yllä esiteltiin, Krimillä on erityinen merkitys Venäjälle niin historiallisesti kuin strategisestikin. Venäjällä on Sevastopolissa laivaston tukikohta ja Krim on strategisesti tärkeä alue erityisesti linkkinä Mustallemerelle. Tätä aspektia ei voi sivuuttaa Krimin tapahtumia analysoitaessa.

Kaiken kaikkiaan Putin oli todennäköisesti yllättynyt ukrainalaisten reaktiosta ja mielenosoituksista Maidanilla, vaikka Venäjä oli lupautunut tukemaan Ukrainaa taloudellisesti. On sanottu, että Putin otti asian henkilökohtaisesti ja tästä johtuen syytti voimakkaasti länsimaita Ukrainan sisäisiin asioihin puuttumisesta. Eräiden arvioiden mukaan Ukrainan kriisin taustalla oli Putinin halu kostaa lännelle ja vastata länsimaiden Venäjää loukkaavaan toimintaan (Luukkanen 2015, 115). Putin kuitenkin kiisti pitkään Venäjän olevan Ukrainan kriisin osapuoli, vaikka todistusaineistoa väitettä vastaan oli jo runsaasti. Putin perusteli Krimin liittämistä osaksi Venäjää pitkälti historiallisten tapahtumien kautta. Putinin mukaan alun perin Krim annettiin Ukrainalle lähinnä muodollisista syistä ja päätös Krimin luovuttamisesta oli perustuslaillisten normien vastainen. Putin pyrki selkeästi lukuisissa lausunnoissaan vuonna 2014 osoittamaan, että Krimin niemimaa oli luonnollinen osa Venäjää niin historiansa kuin väestönsä etnisen taustan vuoksi. Putinin mukaan Krimin luovutus 1954 tehtiin suljettujen ovien takana, eikä Krimin asukkaiden mielipidettä asiasta kysytty. Merkittävässä Krimin liittämistä Venäjään koskevassa puheessaan 18.3.2014 Putin totesi, että alue siirrettiin aikanaan yhden valtion rajojen sisäisesti ja tällöin oli mahdotonta kuvitella Venäjän ja Ukrainan muotoutuvan kahdeksi erilliseksi valtiokseen (Putin 18.3.2014).

2.4.2. Krim ja Itä-Ukrainan tapahtumat

Maaliskuun 16. päivä Krimillä järjestettiin kansanäänestys siitä, tulisiko alueen liittyä Venäjään vai pysyä osana Ukrainaa. Virallisen tuloksen mukaan 96,77 % alueen asukkaista äänesti Venäjään liittymisen puolesta. Näin ollen 18.3.2014 Putin allekirjoitti sopimuksen, jonka myötä Krim ja Sevastopol hyväksyttiin osaksi Venäjän federaatiota. Länsimaat eivät ole pitäneet kansanäänestystä tai sen tulosta legitiiminä. Kuten tässä vaiheessa on tiedossa, tapahtumat Ukrainassa eivät loppuneet tähän. Itä-Ukrainassa erityisesti Donetskissa ja Luhanskissa oli noussut kapinallisten joukko, joka toivoi Krimin tavoin liittymistä Venäjään. Nämä Itä-Ukrainan

kapinalliset, niin kutsutut separatistit, aiheuttivat levottomuuksia ja väkivaltaisuuksia alueilla, mutta pitkään vaikutti siltä, ettei Venäjä ole tapahtumissa yhtä vahvasti mukana kuin Krimillä.

Nykyisen todistusaineiston ja lausuntojen perusteella vaikuttaa, että Krimin liittämistä osaksi Venäjää oli mahdollisesti suunniteltu jo pidemmän aikaa. Itä-Ukrainan tapahtumista analytytikot ovat kuitenkin keskenään erimielisiä. Itä-Ukrainan kapinan synnystä ja tapahtumien kulusta yleisesti vallitsee lukuisia erimielisyyksiä ja ristiriitaisuuksia. Venäjän ja lännen viralliset lausunnot itä-Ukrainan tapahtumista poikkeavat huomattavasti toisistaan. Huomiota herättänyt Steven Myersin The New York Timesissa maaliskuussa 2014 julkaistu artikkeli ”Russia’s Move Into Ukraine Said to Be Born in Shadows” muun muassa käsitteli prosessia siitä, kuinka sekä kenen toimesta päätös Krimin liittamisestä Venäjään muodostui. (Myers 2014.) Myers ehdottaa päätöksen syntyneen pikemminkin hetken mielihoiteesta kuin pitkäjänteisen suunnittelun tuloksena. Myersin mukaan päätös syntyi myös nimenomaan Putinin ja tämän lähipiirin sisällä, eikä esimerkiksi Venäjän turvallisuusneuvoston tietoisuuden alla. Toisaalta Myers myöntää, että Krimin liittämistä on varmasti vähintäänkin suunniteltu Venäjän poliittisen johdon keskuudessa jo pitkään, mutta varsinainen päätös toimia tehtiin hyvin nopeasti ja jopa tunnereaktioiden pohjalta. (Myers 2014.) Täysin varmaa tietoa siitä, kuinka päätös Krimin liittamisestä Venäjään syntyi, ei kuitenkaan ole saatavissa, vaikka Putin onkin raottanut tapahtumien taustoja omasta näkökulmastaan. Tutkimuksen oletama kuitenkin tukeutuu vahvasti Myersin artikkelin kaltaisiin oletamiin siitä, että Putinilla sekä hänen lähipiirillään oli erittäin vahva päätösvalta Ukrainan tapahtumien osalta. Tätä aspektia voidaan tukea ja perustella pitkälti tarkastelemalla Venäjän nykymuotoista päätöksentekojärjestelmää.

Merkillepantavaa on, että Venäjä ei toiminut Itä-Ukrainassa yhtä avoimesti kuin Krimin kohdalla. Venäjä keskittyi pikemminkin toimimaan kapinallisten kautta aseistamalla ja tukemalla näitä. Itä-Ukrainan kohdalla Putin ei myöskään enää tukeutunut historialliseen retoriikkaan vaan painotti ennemmin Venäjän vastuuta suojella mahdollisen sarron alaiseksi joutuvia venäläisvähemmistöjä myös Venäjän rajojen ulkopuolella. Kevään 2014 aika Itä-Ukrainassa julistettiin useita kansantasavaltoja syntyneiksi, muun muassa Donetskissa ja Luhanskissa (Luukkanen 2015, 164). Erityisesti Itä-Ukrainan tapahtumien edetessä alettiin yhä enenevässä määrin puhua myös Putinin ja Venäjän hybridisodankäynnistä. Maaliskuun loppupuolella 2014 alettiin Itä-Ukrainassa nähdä kapinallisten ryhmittymien nousua ja hallinnollisten rakennusten valtaamista. Väkivaltaisia kapinoita nähtiin erityisesti Donetskissa, Mariupolissa, Luhanskissa, Harkovassa sekä

Donbassissa. Näiden Venäjä-mielisten kapinallisten ryhmittymien tavoitteena oli saavuttaa itsenäisyys Ukrainasta. Putin kuitenkin sitkeästi kiisti Venäjän tukevan heitä aseellisesti tai lähettävänsä venäläisiä sotilaita Ukrainan itäosiin. Osana Donbassin alueen taisteluita heinäkuussa 2014 ammuttiin alas Malaysia Airlinesin matkustajalentto, joka oli matkalla Amsterdamista Kuala Lumpuriin. Tästä tapahtumasta tuli monella tapaa käännteentekevä Ukrainan kriisissä. ICC:n mukaan Itä-Ukrainassa on ollut kaksi erityisen intensiivistä sotimisen jaksoa, ensimmäinen niistä vuoden 2014 elokuun loppupuolella sekä tammi-helmikuussa 2015. Näistä molemmissa on selkeitä viittauksia siihen, että mukana on ollut venäläisiä joukkoja ja aseita. 14. marraskuuta 2016 kansainvälinen rikostuomioistuim (ICC) paljasti tutkintansa alustavat tulokset, joiden mukaan on syytä olettaa, että Venäjä on toteuttanut tai parhaillaan toteuttaa rikosta Krimin ja Donbassin alueilla Ukrainassa. Raportin julkaisun myötä Venäjä ilmoitti vetäytyvänsä ICC:sta. ICC:n raportin mukaan Ukrainan kriisiä voidaankin luonnehtia kansainväliseksi aseelliseksi konfliktiksi Venäjän ja Ukrainan välillä. Vaikka Putin on toistuvasti kiistänyt Venäjän osallisuuden Itä-Ukrainassa, on ICC:n mukaan alueella todisteiden ja saatavissa olevan tiedon perusteella käynnissä kansainvälinen aseellinen konflikti. (ICC 14.11.2016, 35, 37.) Vasta joulukuussa 2015 Putin myönsi, että Ukrainassa oli venäläisiä, jotka toteuttivat tiettyjä tehtäviä, mutta kiisti alueella olevan vakituisesti Venäjän joukkoja. Samalla Putin myös väitti, ettei hän koskaan ole kiistänyt asiaa. (Putin 17.12.2015.)

Samalla, kun sotatoimet Itä-Ukrainassa jatkuivat, käynnissä olivat Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ETYJ:n fasilitoimat rauhanneuvottelut. Syyskuussa 2014 allekirjoitettiin Minskin protokollaksi kutsuttu sopimus, jonka myötä Donetskiiin ja Luhanskiin vaadittiin välitöntä tulitaukoa ja muun muassa humanitaarisen avun perille pääsyn mahdollistamista sekä vankien vaihtoa. Minsk II –sopimus sen sijaan solmittiin helmikuussa 2015 ja sen tarkoituksena oli lähinnä saattaa uudelleen voimaan edellisen sopimuksen vaatimukset. Myös Venäjä allekirjoitti molemmat sopimukset. Putinin mukaan Venäjä on implementoinut molempia Minskin sopimuksia, mutta on syyttänyt Ukrainaa sopimusten noudattamatta jättämisestä. Toisaalta Putin myös totesi, että Venäjä pyrkii jatkuvasti vakuuttamaan kapinallisia tulitauosta. Putinin mukaan Ukraina ei ole kuitenkaan toteuttanut sopimuksen poliittista implementointia. (Putin 17.11.2014.)

Vaikka vuosi 2016 oli Itä-Ukrainan tapahtumien osalta suhteellisen rauhallinen, eikä tulitaukorikkomuksia juuri raportoitu, on vuoden 2017 alussa raportoitu useista tulitaukorikkomuksista Itä-Ukrainassa niin Ukrainan hallinnon kuin kapinallistenkin toimesta.

Osapuolet ovat syyttäneet toisiaan provokaatiosta ja tilanne on jälleen saanut huolestuttavamman käänteen. Tuoreet tapahtumat osoittavat, että Ukrainan kriisin ratkeaminen on yhä kaukana.

3. POLIITTINEN PSYKOLOGIA

Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä käytetään poliittisen psykologian koulukuntaa ja tarkemmin Margaret Hermannin kehittämää persoonallisuuspsykologiaan perustuvaa johtaja-analyysiä, jota tullaan esittelemään tarkemmin tämän osion edetessä. Kansainvälisen politiikan teorioissa ja tutkimuksessa on perinteisesti annettu merkittävää huomiota johtajille, päätöksenteolle sekä ennen kaikkea päätöksenteon prosesseille. Ulkopoliittikkaa tutkittaessa halutaan usein saada vastauksia siihen, miksi tiettyjä päätöksiä tehtiin ja mitä niistä seurasi, tai vaihtoehtoisesti sitä, miksi tiettyjä päätöksiä jätettiin tekemättä (Callahan ym. 1982, 8). Erityisesti esimerkiksi realismin sekä rationaalisen valinnan teorioissa päätöksenteon tutkimiselle on annettu huomattavasti painoarvoa. Monet perinteiset kansainvälisten suhteiden teoriat eivät kuitenkaan anna vahvaa painoarvoa yksittäisille johtajille. Syyt tähän vaihtelevat osaksi teorioittain, mutta tällaisiksi syiksi voidaan mainita muun muassa realismissa se, että johtajien toimintaan kiinnitetään huomiota, mutta toiminta liitetään useiden teoreetikoiden toimesta kansallisten intressien ja kansallisen voiman yhteyteen. Liberalismissa sen sijaan instituutiot nähdään johtajia rajoittavina ja ohjaavina. Konstruktivismissa sen sijaan johtajaa rajoittavat normit. (Post ym. 2003, 414–415.) Myös perinteisissä realismin teoriaperinteen teoksissa on huomioitu selkeästi yksittäisten päätöksentekijöiden tekemien päätösten merkitys, vaikkakin toimintaa ei ole selitetty psykologisia lähestymistapoja käyttäen, päinvastoin. Tämän lisäksi realismi, neorealismi sekä monet muut teoriat keskittyvät valtioihin pääasiallisina toimijoina. Usein päätöksentekoa tutkittaessa sovelletaan rationaalisen valinnan teoriaa.

Poliittisen psykologian avulla pyritään selittämään ja ymmärtämään yksilön sekä yhteisön toimintaa erilaisissa poliittisissa tilanteissa. Koulukuntana poliittinen psykologia antaa työkaluja päätöksentekijöiden taustamotiivien hahmottamiseen ja päätöksien taustalla vaikuttavien asenteiden paljastamiseen. Teorian tavoitteena on löytää käyttäytymisen kaavoja, joiden mukaan

tulevaisuuden kehityssuuntia, tapahtumia ja päätöksentekijöiden valintoja voidaan potentiaalisesti ennustaa. (Cottam ym. 2004, 3.)

Psykologiset lähestymistavat pyrkivät osoittamaan, että toisin kuin rationaalisen valinnan teorioissa on tapana esittää, ihmisen toimintaa ei ole mahdollista yksinkertaistaa rationaaliseen päätöksentekoon. Vaikka toimijat mahdollisesti pyrkisivätkin tekemään esimerkiksi ulkopoliittisia päätöksiä rationaalisesti ja täten maksimoimaan oman etunsa sekä tavoitellut hyödyt, todellisuudessa päätöksentekijät eivät usein toimi rationaalisesti. Rationaalisen valinnan teorian haastajaksi nousikin Daniel Kahnemanin sekä Amos Tverskyn kehittämä prospektiteoria, joka on ennen kaikkea tunnettu psykologian sekä taloustieteiden yhdistämisestä. Prospektiteoria on kuitenkin tunnettu myös kansainvälisen politiikan suuntauksena. Kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa prospektiteoriaa on hyödynnetty laajasti päätöksentekoteorian, jonka avulla on pyritty arvioimaan toimijoiden tekemiä päätöksiä epävarmojen olosuhteiden vallitessa. (Goldgeier ym. 2001, 70.) Toisin kuin rationaalisen valinnan tutkimuksissa, tässä tutkielmassa perehdytään syvemmin yksilön persoonallisuuspiirteisiin, jotka voivat vaikuttaa päätöksentekoon ja mahdollisesti yksilön kykyyn tehdä päätöksiä rationaalisen valinnan teorian periaatteiden mukaisesti. Rationaalisen valinnan teoria on riittämätön selittämään yksilön psykologisten ominaisuuksien vaikutusta päätöksenteon kokonaisuuteen, sillä yksilöt sortuvat myös epärationaalisiin päättelyketjuihin ja tulkintoihin. Rationaaliossa valinnassa yksilön oletetaan kykenevän tekemään päätökset valitsemalla parhaan vaihtoehdon ja tietäen sen seuraukset. Psykologisissa lähestymistavoissa sen sijaan huomioidaan yksilöiden kyvyttömyys erilaisten tilanteiden täydelliseen laskelmointiin tai objektiivisuuteen.

Yksilöt eittämättä pyrkivät toiminnassaan rationaalisuuteen: päätöksenteossa omat edut pyritään maksimoimaan, heillä on tiettyjä tavoitteita ja yksilöt pyrkivät toiminnallaan saavuttamaan tietynlaisia haluttuja päämääriä. Tämän voidaan luonnehtia olevan ihmiselle luontainen pyrkimys. Monissa tapauksissa tällaiseen toimintaan ei kuitenkaan todellisuudessa kyetä. Rationaalisen valinnan teoriaa onkin kritisoitu ihmismielen yksinkertaistamisesta. Psykologisten teorioiden pyrkimyksenä onkin ollut vastata rationaalisen valinnan ongelmiin selittäen ihmisten toimintaa epävarmoissa ja monimutkaisissa tilanteissa. (Forsberg ym. 2015, 224–226.) Tämän tutkielman yhtenä ontologisena lähtökohtana on, etteivät yksilöt toimi päätöksenteossa rationaalisesti, vaan heitä ohjaavat myös tiedostamattomat tulkintamekanismit.

Koska tutkimuksen teoreettiseksi viitekehyykseksi on valittu poliittinen psykologia, tulee hahmottaa koulukunnan moninaisia lähestymistapoja sekä erilaisia teoreettisia kokonaisuuksia. Tämän tutkimuksen tarkempi teoreettinen taustoitus liittyy olennaisesti johtajuuden ja johtajien tutkimukseen poliittisen psykologian sisällä. Poliittisen psykologian periaatteiden ja koulukunnan käsittely kokonaisuutena on haastavaa, sillä koulukunnan sisäisiä erilaisia uskomuksia on paljon. Poliittinen psykologia voidaan kuitenkin jakaa pääasiallisiin tutkimusaloihin, joita ovat persoonallisuuden tutkimus, poliittisten asenteiden ja käyttäytymisen tutkimus ja poliittisten ideologioiden, uskomusten ja kognitioiden tutkimus (Sullivan ym. 2002, 24). Edellä mainituista jokainen on saavuttanut vuorollaan suurimman huomion poliittisen psykologian tutkimuksessa, mutta jokainen on myös pitänyt asemansa koulukunnan sisällä. Poliittisessa psykologiassa onkin vaihtelevasti ollut esillä erilaisia trendejä ja eri ajanjaksoina tietyt teoriat ovat nousseet suosituimmiksi tutkimussuuntauksiksi. Psykologiset kansainvälisen politiikan teoriat ovat saavuttaneet suosiota ja niitä on hyödynnetty ja sovellettu tutkimuksessa yhä enemmän.

Poliittisessa psykologiassa halutaan myös osoittaa kontekstilla olevan merkitystä. Tekijät, kuten kulttuuri, aika, paikka tai poliittinen järjestelmä vaikuttavat eittämättä yksilön valintoihin ja päätöksiin. (Hermann 1986, 2.) Poliittisen psykologian koulukunta pitää sisällään lukuisia tutkimussuuntauksia, metodeja sekä erilaisia lähtökohtia, minkä vuoksi sitä onkin mielekkäämpää kuvailla varsinaisen teorian sijasta koulukunnaksi. Toisaalta monissa kansainvälisen politiikan perinteisissä teorioissa lähtökohtana teorian kehitykselle ja tutkimukselle on ollut ihmisluonto. Erilaisten päätöksentekoteorioiden väliset eroavaisuudet voidaan usein lähtökohdiltaan pelkistää näkemyseroihin siitä, toimivatko yksilöt rationaalisesti. Tässä tutkielmassa hyödynnetään psykologisia lähestymistapoja näin ollen olettaen, etteivät yksilöt usein kykene toimimaan tietoisesti rationaalisen valinnan teorian olettamalla tavalla. Tarkasteltaessa päätöksentekoteorioiden välisiä eroavaisuuksia, on nähtävissä keskeisimpien eroavaisuuksien rationaalisen valinnan ja psykologisten lähestymistapojen välillä liittyvän muun muassa käsityksiin yksilöiden kognitiivisiin kykyihin vastaanottaa ja käsitellä tietoa (Forsberg ym. 2015, 230–231).

Kuten todettu, poliittisen psykologian koulukunta pitää sisällään hyvin erilaisia teoreettisia näkemyksiä ja lähtökohtia tutkimukselle. Useissa näistä lähestymistavoista tutkimuskohteena ovat yksilötason aspektit. Tässäkin tutkielmassa hyödynnettävä yksilöön keskittyvää tutkimusta on kuitenkin myös kritisoitu riittämättömäksi selittämään valtion ulkopoliittikkaa kokonaisuutena

(Schafer 2000, 513). Kritiikki on monessa mielessä relevantti, sillä esimerkiksi Hermannin esittelemässä lähestymistavassa nojataan vahvasti siihen oletttamaan, että yksittäisellä johtajalla on vahva painoarvo ulkopoliittisessa päätöksenteossa. Tämän tutkielman teoreettinen pohja nojaa samaan oletttamaan. Poliittiseen psykologiaan perehtynyt Mark Schafer muun muassa argumentoi, että julkiset puheet ja haastattelut voivat ilmentää valtion päätöksentekoprosesseja (Schafer 2000, 514). Ongelmallista tässäkin tapauksessa kuitenkin on se, mitä poliittiset johtajat haluavat julkisissa puheissaan paljastaa. Erityisesti poliittisen psykologian sisällä on käyty debattia siitä, tulisiko persoonallisuuspiirteitä analysoitaessa käyttää spontaania materiaalia vai huolellisesti laadittuja puheita sekä suunniteltuja haastatteluja. Argumentteja aiheesta löytyy puolesta ja vastaan, eikä lopullista ratkaisua ole saatu. Putinia tutkittaessa materiaalia, jonka voimme olettaa olevan spontaania, on saatavilla vain vähän. Virallisten puheiden ja haastatteluiden käyttö on monilta osin perusteltua. Virallisista lähteistä saatavat puheet ja haastattelut ovat lähtökohtaisesti helpommin saatavilla ja on perusteltua olettaa niiden edustavan puhujansa preferenssejä. Vaikka muun muassa puheet eivät todennäköisesti usein ole henkilökohtaisesti kirjoitettuja, puhuja käy ne yleensä itse läpi tehden niihin haluamiaan muutoksia (Schafer 2000, 515). Tämän lisäksi haastattelutilanteiden osalta voidaan olettaa Putinin puhuvan niin sanotusti omalla äänellään.

Seuraavaksi käsitellään tarkemmin poliittista psykologiaa osana kansainvälisen politiikan tutkimusta sekä erilaisia suuntauksia poliittisen psykologian sisällä. Tätä kautta teoreettinen tarkastelu siirtyy myös tarkemmin tässä tutkielmassa hyödynnettävään persoonallisuuspiirteiden analyysiin ulkopoliittisen päätöksenteon kontekstissa. Alaosioissa perehdytään erityisesti poliittisen psykologian uranuurtaja Margaret Hermannin rakentamaan teoreettismenetelmälliseen mekanismiin ja analyysityökaluun, jonka varaan myös tämä tutkielma pääasiallisesti rakentuu, sekä persoonallisuuden tutkimiseen osana kansainvälistä politiikkaa. Osiossa syvennytään myös poliittisten johtajien tutkimukseen.

3.1. POLIITTINEN PSYKOLOGIA KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA

Poliittista psykologiaa on käytetty laajasti kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, etenkin johtajien motiiveja ja päätöksenteon prosesseja koskevissa tutkimuksissa. Myös tässä tutkimuksessa poliittisen psykologian avulla pyritään hahmottamaan ja avaamaan

päätöksentekijöiden motiiveja sekä yksilön persoonallisuuspiirteiden vaikutusta valtion poliittiseen toimintaan. Tarkoituksena on keskittyä erityisesti valitun johtajan, Vladimir Putinin, niin kutsuttuun poliittiseen persoonallisuuteen. Näin ollen tutkimuksen tarkoituksena ei ole keskittyä ja arvioida toimijan henkilökohtaista historiaa, vaan pikemminkin yksilön poliittisia preferenssejä keskittyen tässä tapauksessa Ukrainan tapahtumiin vuosina 2014–2015, sivuten myös aiempaa taustaa ja uudempia kehityssuuntia. Tähän tarkoitukseen poliittinen psykologia sekä erityisesti Margaret Hermannin poliittisen johtajan persoonallisuuspiirteisiin keskittyvä teoria sopii hyvin, sillä teoriana poliittinen psykologia ottaa lähtökohdaksi toimijakeskeisyyden. Kansainvälisessä politiikassa psykologisia lähestymistapoja hyödyntävät teoriat ovat jakautuneet pääasiassa kolmeen kokonaisuuteen: persoonallisuutta tutkiviin ja analysoiviin teorioihin, päätöksentekoon keskittyviin teorioihin sekä pelotteisiin ja neuvotteluihin syntyviin kokonaisuuksiin (Mandel 1986, 254). Tässä tutkielmassa hyödynnetään siis erityisesti persoonallisuuteen sekä päätöksentekoon liittyviä teorioita.

Poliittiselle psykologialle kansainvälisessä politiikassa tunnuksenomaista on yksilöön ja prosesseihin keskittyminen sekä toisaalta monialaisuus niin teorioiden kuin metodologioiden osalta (McDermott 2004, 6). Poliittisen psykologian tutkimuksessa huomio kiinnittyy erityisesti niihin prosesseihin, joiden kautta päätöksenteossa tiettyyn lopputulokseen on päädytty, ei niinkään siihen, mikä päätöksen sisältö on. Toisaalta poliittinen psykologia korostaa selittämisen merkitystä ennustamisen sijaan. Poliittinen psykologia korostaa tutkittavan tilanteen ja päätöksenteon kontekstia sekä siihen vaikuttaneita historiallisia aspekteja. Lisäksi koulukunta tarjoaa haasteen tutkijalle siinä mielessä, että tutkittavat kohteet ovat luonteeltaan varsin yksilöllisiä, joten yleistettävyyden voi olla vaikeaa. Tärkeää on myös hahmottaa selittämisen ja ennustamisen rajat. Poliittisessa psykologiassa keskitytään yleisesti ajankohtaisiin aiheisiin. (McDermott 2004, 8–9.) Yleistettävyyden ja tutkimustulosten vertailukelpoisuuteen on paneutunut tässäkin tutkielmassa käytettävän teoreettisena lähestymistavan kehittäjä Margaret Hermann, joka on pyrkinyt luomaan analyysimenetelmän mahdollistamaan yksittäisten johtajien persoonallisuusanalyysien vertailukelpoisuuden.

Poliittisen psykologian koulukunnan sisällä on koettu tarpeelliseksi haastaa vallitsevia kansainvälisen politiikan valtavirtateorioita, joissa valtion toimintaa selittäviksi tekijöiksi ei yleisesti nosteta yksittäisten toimijoiden henkilökohtaisia preferenssejä tai mieltymyksiä, saati luonteenpiirteisiin liitettäviä ominaisuuksia. Toisaalta poliittisen psykologian koulukunnan sisällä

on myös argumentoitu, ettei psykologisiin teorioihin nojaavia tulkintoja tarvitse sulkea pois perinteisistä valtavirtateorioistakaan. Poliittisen psykologian teoreetikot Goldgeier ja Tetlock muun muassa argumentoivat, että makrotason teoreetikoiden tulisi aiempaa enemmän hyödyntää psykologisten tekijöiden selittävää vaikutusta maailmanpolitiikan eri muuttujiin Kirjottajien mukaan kansainvälisen politiikan teoreetikot usein hylkäävät psykologiaan nojaaviin argumentteihin tukeutumisen, vaikka ne voisivat tarjota syvyyttä eri teorioiden vallitseville argumenteille. (Goldgeier ym. 2001, 87–88.) Kaiken kaikkiaan koulukunta on hyvin monimuotoinen ja pitää sisällään moninaisia sekä toisistaan jopa huomattavasti poikkeavia teorioita. Näin ollen hyödynnettäessä poliittista psykologiaa tutkimuksessa, on syytä tarkastella koulukuntaa monipuolisesti ja samalla on hyödyllistä perustella tehtyjä valintoja koulukunnan sisällä.

Eräänä psykologista lähestymistapaa hyödyntävien teorioiden uranuurtajana kansainvälisen politiikan tutkimuksessa voidaan perustellusti pitää Robert Jervisiä. Jervisin tutkimuksen olennaisimmat teoreettiset lähtökohdat liittyvät poliittisen toiminnan, aikomusten, reagoinnin sekä mahdollisten valintojen arviointiin. Vaikka tutkielman teoreettinen viitekehys ei varsinaisesti tukeudu Jervisin kehittelemiін lähestymistapoihin, ei poliittisesta psykologiasta puhuttaessa kansainvälisen politiikan kontekstissa Jervisiä voida sivuuttaa. Robert Jervisin (1976) kognitiiviseen psykologiaan keskittyvä *Perception and Misperception in International Politics* -teos onkin varmasti yksi tunnetuimpia poliittisen psykologian teoksia. Jervis on teoksessaan käsitellyt kansainvälisen politiikan päätöksentekoa kognitiivisen psykologian näkökulmista ja esittänyt erilaisia teorioita siitä, miten ja millä perusteilla poliittiset johtajat jäsentävät ympäröivää maailmaansa. Jervis näkee välttämättömänä psykologisten aspektien huomioimisen päätöksentekoa tutkittaessa. Tämän tutkielman teoreettisessa taustoituksessa hyödynnetään erilaisia poliittisen psykologian koulukunnan näkemyksiä keskittyen kuitenkin analyysissä Margaret Hermannin kehittämään johtajien persoonallisuuspiirreanalyysiin. Tutkielman taustoituksessa sivutaan kuitenkin myös muita huomioitavia teorioita, jotka keskittyvät psykologisiin näkökulmiin. Teoriakeskustelu on perusteltu, koska sen avulla myös Hermannin valinta keskeisimmäksi teoreetikoksi selittyy parhaiten. Mahdollisia psykologisia näkökulmia tutkimukselle olisi luonnollisesti hyvin erilaisia ja niiden avulla voitaisiin saada erilaisia tutkimusasetelmia sekä -tuloksia, etenkin pyrittäessä ymmärtämään Venäjän toimintaa. Näin ollen on syytä esitellä myös muita psykologiaa enemmän tai vähemmän hyödyntäviä lähestymistapoja.

Jervis käsittelee teoksessaan erityisesti mahdollisten väärin käsitysten ja tulkintojen merkitystä kansainvälisessä politiikassa. Merkittävää on myös se, kuinka uskomukset poliittisesta todellisuudesta ja päätöksenteon vaikutuksista ymmärretään. Teoksen yksinkertainen, mutta samalla todella relevantti argumentti on, että käsitykset maailmasta ja muista toimijoista poikkeavat todellisuudesta tavoilla (*patterns*), jotka voimme jäljittää ja syistä, joita voimme ymmärtää (Jervis 1976, 3). Toimijoiden aikomukset sen sijaan voidaan määritellä toimina, joihin tartutaan tiettyjen tilanteiden vallitessa. Tilanteita ei aina voida etukäteen tietää, jolloin hypoteettisten tilanteiden ja niissä toimimisen teoretisointi korostuu. Jervisillä perustavanlaatuinen intentio kytkeytyy riskeihin ja kuluihin, jotka valtio on valmis sietämään saavuttaakseen tavoitteensa. Samalla kuitenkin huomioidaan, että valtiot ovat valmiita riskeeraamaan enemmän puolustaessaan sitä, mitä niillä jo on, erityisesti kun kyse on alueellisesta omaisuudesta. (Jervis 1976, 49–51). Merkittävää tämän tutkielman kannalta on Jervisin huomio siitä, etteivät päätöksentekijät välttämättä itsekään tiedä miten reagoivat erilaisissa tilanteissa, koska eivät välttämättä osaa arvioida tapahtumien vaikutusta tunteisiinsa (Jervis 1976, 55). Huomio havainnollistaa erinomaisesti myös eroavaisuutta rationaalisen valinnan teorian sekä poliittisen psykologian ontologian välillä. Psykologisten päätöksentekoteorioiden lähtökohtina pidetään yksilön kyvyttömyyttä erottaa kokonaisvaltaisesti omia henkilökohtaisia preferenssejä sekä tunteita päätöksenteon prosesseista. Tällaisten teoreettisten lähtökohtien avulla pyritään ymmärtämään myös presidentti Putinin tekemiä päätöksiä sekä niiden vaikutuksia Ukrainan tapahtumiin. Vaikka Jervis onkin johtavia poliittisen psykologian teoretikkoja, hänen teoriansa on riittämätön selittämään tämän tutkimusasetelman kaltaisessa kontekstissa yksittäisen johtajan päätöksenteon taustoja.

Vaikka tutkielmassa ei hyödynnetä tätä nimenomaista teoriaa, olisi teorian kautta mahdollisuus jäljittää Venäjän uskomuksia ja käsityksiä todellisuudesta ja muista toimijoista yhdistämällä teoreettiset lähtökohdat erityisesti Ukrainan tapaukseen. Jervisin tarjoamaan tutkimusasetelmaan liittyy kuitenkin myös omat teoreettiset rajoitteensa: Jervis toteaa, ettei ole yksinkertaista tapaa todentaa käsitysten tarkkuutta. Osittain indikaattorien sekä vertailukelpoisuuden vuoksi tässä tutkielmassa päädyttiin keskittymään yksilöiden persoonallisuuspiirteisiin ja niiden vaikutuksiin ulkopoliittisessa päätöksenteossa. Tässä tutkielmassa poliittinen psykologia toimii yhtenä työkaluna Venäjän presidentti Vladimir Putinin puheiden sekä haastatteluiden analysoinnissa. Tarkoituksena on hahmottaa Venäjän toimintaa Ukrainan kriisin osalta ja erityisesti niitä

päätöksentekoprosesseja, jotka ovat motivoineet Putinia toimimaan valitsemallaan tavalla. Aineiston luonne tuottaa myös haasteen poliittisen psykologian käytölle, sillä puheet sekä haastattelut ovat julkisia dokumentteja, joissa todellisia tavoitteita tai poliittisia motiiveja ei välttämättä suoranaisesti tuoda julki. Monien julkisten puheiden tai lehdistötilaisuuksien taustalla on strategioita, joista ei ole helposti tulkittavissa yksilöllisiä tavoitteita (McDermott 2004, 34). Poliittisessa psykologiassa korostuvat käyttäytymisen ja asenteiden välinen suhde sekä niiden kompleksisuus. Asenteet vaikuttavat käytökseen ja sitä kautta päätöksentekoon. Monet tekijät vaikuttavat päätöksenteon muodostumiseen ja samoin monet taustatekijät voivat johtaa puutteellisiin tai virheellisiin päätöksiin. Päätöksentekijät luottavat tiedonsaannissaan yleisesti aiempiin hyviksi kokemiinsa lähteisiin, henkilökohtaisiin suhteisiin sekä valtiollisen tiedustelupalvelun arvioihin eri tilanteissa. Rose McDermott nostaa puutteellisen päätöksenteon osalta esille myös tilanteet, joissa tavoitteet ovat ennalta määritelty, mutta tilanteiden edetessä tavoitteita ei arvioida uudelleen. Lisäksi johtajat usein niin sanotusti laiminlyövät halutun lopputuloksen mahdollisten riskitekijöiden tai kulujen arviointia. (McDermott 2004, 120–121.)

Poliittinen psykologia on saanut osakseen kritiikkiä erityisesti sen relevanssista sekä toisaalta siitä, tuoko se lisäarvoa tai syvyyttä kansainvälisen politiikan tutkimukselle. Ongelmana psykologisten lähestymistapojen omaksumisessa osaksi kansainvälisen politiikan tutkimusta on ollut lähestymistapojen liiallinenkin monimuotoisuus sekä erimielisyydet esimerkiksi käytettävistä termeistä ja määritelmistä (Mandel 1986, 252). Robert Mandel arvioi kansainvälisessä politiikassa käytettävän psykologisen tutkimuksen kahdeksi suurimmaksi ongelmaksi tulosten asettamisen perspektiiviin sekä käytännön politiikan relevanssin (Mandel 1986, 253). Toisaalta poliittisen psykologian teorioita on käytetty kansainvälisen politiikan tutkimuksessa enenevässä määrin ja muun muassa tutkimusmetodeja on pyritty yhdenmukaistamaan. Poliittista psykologiaa on kyseenalaistettu myös siitä, kuinka poliittista poliittinen psykologia todella on ja toisaalta kritisoitu on myös sitä, kuinka luotettavia vastauksia teorian avulla voidaan saada. Kritiikkiä on annettu muun muassa siitä, voidaanko persoonallisuuspiirteitä analysoida totuudenmukaisesti puheista ja haastatteluista (Rasler ym. 1980, 63). Muun muassa Margaret Hermannia on kritisoitu liiallisesta johtajien haastatteluihin keskittymisestä ja luottamisesta. Kritiikki on monilta osin perustelua, sillä monet poliittisen psykologian tutkimukset perustuvat psykologisiin arvioihin tutkimuskohteena olevasta toimijasta, mutta analyysi joudutaan lähes poikkeuksetta tekemään etäältä käsin. Koulukunnan teoreetikot ja

tutkijat ovat kuitenkin pitäneet perusteltuina psykologisia arvioita myös tutkimuskohteesta etäältä käsin toteutettuina, sillä esimerkiksi poliittisten johtajien haastatteluita pidetään soveltuvana aineistona psykologisiin analyysihin käytettäväksi.

Poliittiseen käyttäytymiseen vaikuttavat monet tekijät, jotka yhdessä muodostavat käyttäytymisen kokonaisuuden. Tärkeimmät näistä ovat persoonallisuus, arvot, identiteetti ja asenteet, tunteet sekä kognitiiviset prosessit. Ihmistä voidaan luonnehtia psykologiseksi *olennoksi*, jonka käyttäytymiseen vaikuttavat tekijät ovat kompleksisia kokonaisuuksia. Erityisesti persoonallisuuden huolellinen tarkastelu sekä kontekstisidonnaisuuden huomiointi on tärkeää päätöksentekijöiden toimintaa analysoidessa. Ihmisen persoonallisuus vaikuttaa vahvasti käyttäytymiseen sekä ajatteluun ja vastavuoroisesti yksilölliset kokemukset vaikuttavat persoonallisuuden eri osa-alueisiin. (Cottam ym. 2004, 7–10.) Myös johtajuuden tutkimus on kehittynyt ennen kaikkea poliittisen psykologian koulukunnan sisällä. Poliittisen psykologian sisällä haluttiin kehittää tapoja analysoida ja profiloida poliittisia johtajia. Tässä yhteydessä, erityisesti päätöksenteontutkimuksessa, on myös yleistynyt poliittisten johtajien operationaalisen koodin tutkiminen. Operationaalisen koodin pioneerina voidaan pitää Nathan Leitesia (1951), joka tutki muun muassa Neuvostoliiton poliittisia uskomusjärjestelmiä. Sittemmin operationaalisen koodin tutkimusta ovat kehittäneet muun muassa Alexander George (1969), Stephen Walker (1990) sekä Ole Holsti (1970). Tämän myötä voidaan yleisesti todeta, että ulkopoliittisessa tutkimuksessa poliittisiin johtajiin huomionsa kiinnittäväällä tutkimuksella on ollut pitkä historia ja sitä on pyritty jatkuvasti kehittämään.

3.2. PERSONALLISUUDEN MONINAISET MÄÄRITELMÄT

Yksilön persoonallisuus on yksi tärkeä osa päätöksenteon muodostumista. Persoonallisuus ymmärretään eri konteksteissa eri tavoin, joten on syytä kiinnittää huomiota siihen, miten se halutaan poliittisen psykologian kontekstissa määritellä. Yleisesti persoonallisuus kuitenkin ymmärretään joukkona yksilöllisiä perustavanlaatuisia eroavaisuuksia, jotka vaikuttavat merkittävästi yksilön käyttäytymiseen ja toisaalta voivat ennustaa sitä (McAdams ym. 2010, 518). Persoonallisuuden tutkimus on poliittisen psykologian kentällä hyvin monimuotoinen, sillä sen käsitteistö ja määrittely eivät ole muodostuneet ainoastaan psykologisten

persoonallisuusmääritelmien myötä (Cottam ym. 2004, 25). Aiemmassa poliittisen psykologian tutkimuksessa persoonallisuutta on kategorisoitu muun muassa viiden tärkeimmän persoonallisuuden osa-alueen mukaan. Persoonallisuuden osa-alueiksi on määritelty perinteisesti neuroottisuus, ulospäinsuuntautuneisuus, sovinnollisuus, tunnollisuus sekä avoimuus kokemuksille (Cottam ym. 2004, 20). Toisaalta poliittisen psykologian tutkimuksessa on käytetty kategorisoinnissa myös valittuja yksilöllisiä luonteenpiirteitä, jotka niin ikään liittyvät kiinteänä osana persoonallisuuteen.

On syytä tarkentaa, että poliittisessa psykologiassa sekä siten tässä tutkielmassa persoonallisuus määrittyy hieman eri näkökulmista kuin perinteisen psykologisen tutkimuksen sisällä. Psykologiassa persoonallisuuspiirteet määrittyvät eri tavoin ja toisaalta persoonallisuuden käsite on hyvin laaja. Yleisesti poliittisen psykologian koulukunnan sisällä persoonallisuus ymmärretään suppeammin ja sitä tutkitaan eri konteksteissa ja sen avulla selitetään yksilöiden toimintaa eri tavoin kuin perinteisessä psykologiassa. Persoonallisuuden termin käyttöön ja sen ongelmallisuuteen perehtynyt Fred Greenstein huomioi, ettei politiikan tutkimuksessa persoonallisuutta usein tarkastella sen laajassa merkityksessä, vaan huomiotta jätetään muun muassa kognitiot sekä asenteet (Greenstein 1969, 4–5). Mark Schaferin mukaan sosiaaliset kognitiot sekä persoonallisuusominaisuudet voidaan kuitenkin erottaa omiksi kokonaisuuksiksi. Persoonallisuuspiirteet ovat tällöin tiedostamattomia ominaisuuksia, joiden voidaan katsoa kuuluvan osaksi yksilön sisäisiä mekanismeja (Schafer 2000, 517). Greenstein myös huomioi, että usein politiikan tutkimuksessa persoonallisuutta tutkitaan sisällyttämättä mukaan poliittisten mielipiteiden tai asenteiden tarkastelua. Voidaan myös kysyä, kuinka paljon persoonallisuudella on merkitystä tapahtumiin. Greensteinin mukaan tämä riippuu olennaisesti siitä, missä poliittisessa asemassa tutkimuskohteena oleva henkilö on, poliittisesta ympäristöstä ja sen muokattavuudesta sekä esimerkiksi poliittisista taidoista ja itseluottamuksesta, joka voi parantaa oman agendan tehokkuutta. (Greenstein 1992, 110–111, 117.)

Sekä psykologian tieteenalalla, että poliittisen psykologian piirissä persoonallisuus määritellään eri konteksteissa eri tavoin. Huomionarvoista on, että poliittisessa psykologiassa persoonallisuuden määritelmää itsessään ei ole pidetty aivan yhtä tärkeänä kuin perinteisissä psykologisissa teorioissa. Korostuneemmassa asemassa ovat olleet persoonallisuuden eri aspektit, niiden määritelmät sekä niiden vaikutus poliittiseen käytökseen ja päätöksentekoon (Cottam ym. 2004, 14). On myös korostettu, että persoonallisuuden tutkimista poliittisessa psykologiassa

voidaan parhaiten luonnehtia yksilöllisten eroavaisuuksien tutkimuksena. Enemmän keskitytään siis yksittäisiin osa-alueisiin laajemman kokonaisuuden sijasta. Yleisimmin poliittisessa psykologiassa persoonallisuuden määritelmään ei sisällytetä perinteisen psykologian tieteenalan tavoin yhtä laajaa biologista aspektia, kuten temperamenttia. Poliittisen psykologian lähestymistavasta huolimatta persoonallisuuden käsitteen määrittäminen sekä sen kontekstin avaaminen tässä tutkielmassa on tärkeää.

Poliittisten toimijoiden persoonallisuutta voidaan käsitellä erilaisista teoreettisista lähtökohdista käsin. Merkittävää on se, mitä persoonallisuuden analysoinnilla halutaan saavuttaa. Persoonallisuuden tutkimista voidaan lähestyä niin kutsuttujen motiiviteorioiden avulla. Motiiveiden voidaan katsoa kuuluvan osaksi persoonallisuutta ja erityisesti sitä osa-aluetta, joka keskittyy tavoitteisiin sekä tavoitteiden ohjaamaan toimintaan. Kolme tärkeimmäksi luonnehdittua motiivia ovat tarve vallalle, tarve läheisiin suhteisiin (*affiliation*) sekä tarve saavuttamiseen. (Cottam ym. 2004, 15.) Edellä mainittuja on tutkittu erityisesti psykologian tieteenalalla, mutta käsitteet ovat levinneet myös poliittisen psykologian piiriin johtajien motiiveja tutkittaessa. Niitä on hyödynnetty muun muassa autoritäärisiä persoonallisuuksia, johtajien luonteita sekä motiiveja tutkittaessa. Tässä tutkielmassa persoonallisuus hahmottuu laajana kokonaisuutena yksilöllisiä ominaisuuksia. Toisaalta se käsitetään erityisesti Margaret Hermannin hyödyntämien seitsemän persoonallisuuspiirteen kautta muodostuvana ja persoonallisuuden ymmärretään määrittävän muun muassa yksilön itseluottamusta, motivaation lähteitä, avoimuutta ja tiedon omaksumista, kontrollin halua, suhtautumista uhkiin ja päättäväisyyttä.

3.3. PERSONALLISUUSPIIRTEIDEN TUTKIMUS

Tässä kappaleessa sekä sen alaosioissa käsitellään tarkemmin persoonallisuuspiirteitä, niiden tutkimusta ja hyödyntämistä sekä Margaret Hermannin kehittämää teoriaa sekä siihen kiinteänä osana liittyvää menetelmää. Poliittisten johtajien tutkiminen on ollut yksi merkittävimmistä tutkimuskohteista poliittisen psykologian piirissä, etenkin kansainvälisen politiikan tutkimuksissa. Uranuurtajaksi tässä mielessä voidaan luonnehtia Margaret Hermannia ja hänen kehittämänsä tutkimusmetodia johtajien persoonallisuuden käsittelyä varten. Tässä tutkimuksessa nojataan pitkälti Hermannin kehittämään poliittisten johtajien persoonallisuusanalyysimenetelmään

(*Leadership Trait Analysis*), jonka avulla esimerkiksi puheista sekä muista julkisista asiakirjoista voidaan arvioida muun muassa ulkopoliittisten päätöksentekijöiden persoonallisuutta sekä johtajuustyyliä. Hermann tunnistaa ja huomioi haasteen psykologisen tutkimuksen ja yksilöiden tutkimisen välillä siinä mielessä, että useinkaan tutkijalla ei ole pääsyä tutkimuskohteensa luo tai etenkään heidän pään sisäänsä. Vaikka puheet soveltuvatkin tutkimusaineistoksi, on syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että puheet ovat usein jonkun muun kuin itse puheen pitäjän kirjoittamia tai vähintäänkin valmistelemlia. Tässä mielessä puheiden tueksi on hyvä ottaa haastatteluita, jotka ovat usein luonteeltaan huomattavasti spontaanimpia. Hermannin mukaan haastattelut soveltuvatkin luonteeltaan paremmin persoonallisuuspiirteiden analysointiin. (Hermann 1999, 1–2.) Samoista lähtökohdista persoonallisuuspiirteitä ja niiden vaikutuksia ulkopoliitiikkaan ovat tutkineet myös muun muassa David Winter (2004, 2005, 2007 2013), Juliet Kaarbo (1997, 1998) sekä Stephen Dyson (2006). Edellä mainitut tutkijat ovat hyödyntäneet julkaisuissaan Hermannin analyysimenetelmiä sekä toisaalta antaneet panoksensa teoreettisten lähtökohtien kehittämiseen.

Kansainvälisen politiikan perinteisissä teorioissa käsitykset yksilöllisyyden sekä yksilöllisten johtajien persoonallisuuden ja persoonallisuuspiirteiden vaikutuksista kansainvälisen politiikan tapahtumiin vaihtelevat. Eroavaisuutena voidaan pitää myös sitä, uskotaanko persoonallisuuden lopulta vaikuttavan poliittiseen toimintaan. Perinteisessä johtajuuteen keskittyneessä tutkimuksessa on kuitenkin otettu persoonallisuuden vaikutus politiikkaan yhdeksi tutkimuksen keskeisistä lähtökohdista. (McDermott 2004, 217, 219.) Myös tässä tutkimuksessa lähtökohtana on hypoteesi, jonka mukaan yksilöllisillä ominaisuuksilla ja persoonallisuuden piirteillä on merkitystä valtion poliittisen toiminnan kannalta. Tutkimuksen keskittäminen johtajan ominaisuuksiin ja persoonallisuuteen politiikkaan vaikuttavana tekijänä ei ole kovinkaan uutta. Toisaalta myös kritiikkiä poliittisten johtajien ominaisuuksiin ja persoonallisuuden piirteisiin keskittymisestä on esitetty pitkään. Lähtökohtaisesti huomionarvoista on, että ulkopoliittista johtajaa tutkittaessa on huomioitava tätä ympäröivät rakenteet sekä muut yksilöt, joilla on kiistatta merkitystä ulkopoliittisten päätösten rakentumiseen (Forsberg ym. 2015, 152–153). Kuten todettu, arvostelun alaiseksi voidaan saattaa muun muassa se, kuinka paljon yksittäisellä johtajalla on päätöksentekoprosessissa valtaa. Toisaalta johtajiin keskittyvää tutkimusta on pidetty myös vanhanaikaisena (Forsberg ym. 2015, 157–159).

Hermann myöntää, että poliittisia johtajia rajoittavat yleensä kontekstiin sidottavat tekijät. Kontekstiin kuuluvat muun muassa mahdolliset lainsäädännölliset rajoitteet sekä muodolliset päätöksenteon tavat ja säännöt. Näin ollen poliittisia johtajia koskevissa tutkimuksissa on pohjustettava tapauskohtaisesti päätöksentekoon liittyviä säännöksiä, eli tässä tapauksessa Venäjän lainsäädännöllistä pohjaa päätöksenteolle. Sen ymmärtäminen auttaa hahmottamaan johtajia rajoittavia tekijöitä ja toisaalta paljastaa kenelle johtajat ovat tilivelvollisia toiminnastaan. Mikäli johtaja on demokraattisilla vaaleilla valittu, on oletettavaa, että tämä keskittää huomiotaan edes joillekin seuraajilleen, eli äänestäjilleen. Yleensä johtajilla on siis halua miellyttää seuraajiaan. Tässä suhteessa myös opposition vahvuus tai heikkous korostuu, sillä se osaltaan kertoo johtajan poliittisesta tilasta tehdä päätöksiä haluamallaan tavalla. Myös normeilla ja uskomusjärjestelmillä on tärkeä vaikutus, sillä mitä laajemmin hyväksytyjä normit ja uskomukset ovat, sitä vahvemmin johtajan on toimittava niiden puitteissa. (Hermann 1986, 170–171.) Poliittisia johtajia tutkittaessa onkin siis huomioitava erilaiset poliittiset järjestelmät ja niiden tuomat rajoitteet tai vastaavasti vapaudet. Myös eri asemissa toimivien poliittisten johtajien toimintavaltuudet on otettava tutkimuksessa huomioon. Tutkija Juliet Kaarbo on esimerkiksi perehtynyt persoonallisuuden ja johtamistapojen tutkimiseen erityisesti pääministerien päätöksenteon kontekstissa. Kaarbo mukaan järjestelmän vaikutukset on otettava huomioon persoonallisuuspiirteiden vaikutuksia tutkittaessa, mutta pääministerin persoonallisuuspiirteillä voi perustellusti olla merkittävä vaikutus maan ulkopoliitiikan muodostumisessa (Kaarbo 1997, 554).

Tämän tutkielman kontekstissa huomio kiinnittyy erityisesti siihen, millainen johtaja Vladimir Putin on. Näin ollen yksilölliset ominaisuudet, johtamistavat sekä taustat, jotka ovat liitettävissä Putiniin ovat tutkimuksen keskiössä. Erityisesti uskomukset, motivaatiot ja stressireaktiot sekä tausta voivat avata johtoasemassa olevien henkilöiden persoonallisuutta (Hermann 1986, 174). Mikäli pyritään ymmärtämään ja ennakoimaan asioita, joita poliittinen johtaja haluaa ajaa, on tietoa saatava erityisesti tämän poliittista uskomuksista sekä siitä, kuinka johtaja ymmärtää ja tulkitsee ympäröivää maailmaa. Uskomukset kertovat meille, kuinka johtajat tulkitsevat poliittista ympäristöä sekä ulkopuolelta tulevaa tietoa. Uskomusten kautta voidaan saada tietoa myös johtajien tavoitteista sekä strategioista. Lisäksi merkittävää on se, kuinka vahvasti uskomuksista pidetään kiinni sekä se, vaikuttavatko ulkoiset tekijät uskomuksiin (Hermann 1986, 174).

Useissa johtajan persoonallisuuteen keskittyvissä tutkimuksissa persoonallisuuspiirteiden kautta halutaan saada vastauksia nimenomaan ulkopoliittisen toiminnan taustalla oleviin motiiveihin.

Motiiveiden katsotaan usein liittyvän tiettyjen persoonallisuuspiirteiden osa-alueisiin ja näin ollen motiiveista voidaan persoonallisuutta arvioimalla tehdä joitakin päätelmiä. Tarve vallalle, saavutuksille tai suhteiden luomiselle ovat esimerkkejä persoonallisuuden aspekteista, joita on pidetty erityisen tärkeinä motivaation lähteitä tutkittaessa (Schmitt ym. 1998, 295). Piirteiden kautta voidaan lisätä ymmärrystä tiettyjen valtiojohtajien tavoitteista sekä esimerkiksi motiivien muutoksista tiettyinä tutkittavina ajanjaksoina. Näin ollen, mikäli tässä tutkielmassa olisi haluttu tutkia puhtaasti Putinin ulkopoliittisen toiminnan laajaa motiiveja sekä arvioida esimerkiksi motiivien lähteiden mahdollisia muutoksia eri presidenttikausien aikana, olisi voitu keskittyä suppeampaan määrään persoonallisuuspiirteitä. Persoonallisuuspiirteiden ja motiivien yhteyttä tutkinut David Winter (1998) on muun muassa tarkastellut Bill Clintonin motiiveja tämän ensimmäisen presidenttikauden sekä vaalien ajalta rakentamalla niin kutsutun motiiviprofiilin. Winter on myös tutkinut psykologisten muuttujien sekä konfliktien eskaloitumisen yhteyttä (Winter 2007, 920). Lisäksi persoonallisuuden vaikutusta poliittiseen toimintaan on tutkittu johtajien niin kutsuttujen persoonallisuustyyppien, narsismin, pakkomielleisyyden sekä paranoidisuuden kautta (Post 2003, 101). Persoonallisuuspiirteiden tutkimuksessa on siis lukuisia erilaisia variaatioita, jolloin painotukset tutkimuskysymyksissä ja -asetelmissa vaihtelevat.

Teoreettisen viitekehyksen mukaan poliittisen johtajan persoonallisuuspiirteillä voi siis olla vahva merkitys maan harjoittaman ulkopoliittikan kontekstissa. Persoonallisuuspiirteet vaikuttavat muun muassa siihen, kuinka johtavassa asemassa oleva henkilö kommunikoi ja toimii niin kutsuttujen johdettaviensa kanssa. Lisäksi persoonallisuuspiirteet kertovat motivaatiosta johtavaan asemaan sekä reaktioista stressiin tai haastaviin tilanteisiin. (Hermann 1986, 175–177.) Tämänkaltaista tietoa on siis tärkeää yksittäisen henkilön ulkopoliittisia preferenssejä ja mahdollisia toimintatapoja arvioitaessa. Persoonallisuuspiirteet voivat antaa viitteitä siitä, kuinka henkilö mahdollisesti reagoi ulkopoliittisiin haasteisiin tai yllättäviin tilanteisiin. Vaikka maan ulkopoliittista toimintaa ei voida varsinaisesti ennustaa, persoonallisuuspiirteiden avulla on mahdollista ymmärtää paremmin ulkopoliittikkaa johtavan henkilön suosimia toimintamalleja sekä tavoitteita.

Lisäksi käytettävissä olevilla resursseilla on suuri merkitys päätöksenteon kannalta. Johtajat, jotka pystyvät Hermannin mukaan maksimoimaan tarvittavien ja käytettävissä olevien resurssien mobilisoinnin voivat olla vaativampia ja joustamattomampia johtajia ja päätöksentekijöitä. Tärkeää onkin se, ovatko resurssit suoraan johtajan kontrollissa vai tarvitseeko resurssien

käytöstä ja suuntaamisesta neuvotella muiden tahojen kanssa (Hermann 1986, 171). Tässä suhteessa korostuu myös toimijan kyky ymmärtää ulkoisten tekijöiden vaikutuksia sekä toimintaympäristön luonnetta.

Vuosien tutkimuksen ja eri johtajien vertailun tuloksena Margaret Hermann on kehittänyt analyysityökalun, jossa tiettyjen piirteiden ja kysymysten avulla voidaan saada tietoa johtajien persoonallisuuksista niin sanotusti etäisyyden päästä. Alun perin poliittisten persoonallisuusprofiilien kehittämistä haluttiin tehdä, jotta johtajien toimintaa voitaisiin ymmärtää kattavammin. Tällä tähdättiin muun muassa siihen, että johtamistapoja, neuvottelustrategioita, päätöksentekoa ja kognitiivisia tottumuksia kyettäisiin selittämään johtajien persoonallisuuspiirteiden keinoin. (Post 2003, 69–70.) Hermann lähtee liikkeelle johtajuuden tavoista, joiden tutkimiseen hän esittää kolmea perustavanlaatuaista kysymystä, joiden avulla tutkimustyössä voidaan edetä ja persoonallisuuspiirteitä tutkia. Nämä kysymykset ovat: 1. kuinka johtajat reagoivat ympäristönsä poliittisiin rajoitteisiin – kunnioittavatko he rajoitteita vai haastavatko he niitä? 2. kuinka avoimia johtajat ovat uudelle tiedolle – käyttävätkö he informaatiota valikoiden vai ovatko he valmiita hyödyntämään tietoa, ja 3. mitkä ovat johtajien syyt tavoitella johtoasemaa – motivoiko heitä sisäiset vai pikemminkin ulkoiset tekijät? Edellä esitettyjen kysymysten avulla Hermannin mukaan pystytään arvioimaan johtajan reagointia eri poliittisissa konteksteissa. (Hermann 1999, 5.) Nämä kysymykset ovat niin sanotusti kattokysymyksiä, jotka antavat puitteet johtamistapojen arvioimiseen. Lisäksi Hermann erittelee seitsemän persoonallisuuden piirrettä, joiden avulla voidaan lopulta rakentaa tutkittavasta poliittisesta johtajasta persoonallisuusprofiili (Hermann 1999, 10). Nämä seitsemän piirrettä esitellään ja niihin perehdytään seuraavissa kappaleissa.

Hermannin teorian mukaan poliittiseen toimintaan vaikuttavat persoonallisuuden piirteet jakaantuvat neljän laajemman persoonallisuuskäsitteen alle. Laajemmat osa-alueet ovat uskomukset, motiivit, päätöksentekotapa ja ihmistenvälinen (*interpersonal*) tapa. Näiden kokonaisuuksien alle muodostuvat tarkemmin eriteltyt seitsemän piirrettä, jotka vaikuttavat Hermannin teorian ja tutkimuksen mukaan eniten johtajien poliittiseen käyttäytymiseen sekä johtajuustyyliin. Uskomukset viittaavat johtajien perustavanlaatuisiin käsityksiin maailmasta sekä poliittisen todellisuuden muodostumisesta. Motiiveihin sen sijaan yhdistetään tarve vallalle, tarve muodostaa suhteita ja tarve hyväksynnälle. Motiivit vaikuttavat luonnollisesti hyvin paljon niihin strategioihin, joita poliittisessa päätöksenteossa päädytään käyttämään. (Hermann 1980, 8–9.)

Päätöksentekotavalla tai –tyylillä tarkoitetaan tapoja ja keinoja, joiden mukaan päätöksiä halutaan tehdä. Tähän osa-alueeseen voidaan liittää tietyn johtajan käyttämiä lähestymistapoja päätöksien muodostamisessa. Päätöksentekoon vaikuttavia osa-alueita ovat muun muassa avoimuus uudelle tiedolle, sen käsittely ja hallitseminen, sekä käsitteellinen kompleksisuus. Edellä mainittu kompleksisuus viittaa erityisesti siihen tapaan, jolla yksilö käsittelee ympäristöstään saamaansa tietoa ja liittää tiedon osaksi omaa politiikkaansa, eli jäsentää tietoa. (Hermann 1980, 9–10.) Näiden osalta Hermann tekee oletuksen, että poliittiselle johtajalle tyypillinen käyttäytyminen ilmenee kontekstista tai paikasta riippumatta suhteellisen samanlaisena. Persoonallisuuden liittyvät piirteet ja yksilölliset eroavaisuudet muun muassa henkilökohtaisten päätösten tekemisessä heijastuvat siis myös poliittiseen käyttäytymiseen ja niitä iskostetaan myös muulle poliittiselle eliitille. Presidentti Putinin persoonallisuuden piirteitä sekä niiden vaikutusta kansainväliseen poliittiseen toimintaan, tässä tapauksessa erityisesti toimiin Ukrainan kriisin kohdalla, tutkittaessa on syytä muistaa, etteivät Putinin haastattelut pääosin ole koskaan kovinkaan spontaaneja. Tämä rajoitus on huomioitava aineistoa analysoitaessa ja persoonallisuuden piirteistä johtopäätöksiä tehtäessä. Näin ollen tarkoituksenmukaista ei ole analysoida tekstien tai vastauksien spontaaniutta, vaan esiintyviä teemoja sekä sanavalintoja, vaikka ne olisivat tarkoin valittuja. Voidaan myös argumentoida poliittisten johtajien pyrkivän aina valitsemaan sanansa sekä ilmaisunsa harkiten.

Poliittisen psykologian teoreettinen viitekehys yhdistyy tässä tutkielmassa laadullisen tutkimuksen menetelmään, sisällön analyysiin. Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa sisällön analyysi on laajalti käytetty menetelmä ja myös poliittisen psykologian piirissä sitä on käytetty paljon. Sisällöllisen analyysin avulla analysoidaan erityisesti puheita, mediatekstejä ja erityisesti tässä kontekstissa johtajien persoonallisuutta. McDermottin mukaan sisällönanalyysin avulla hyödynnetään päätöksentekijöiden tarjoamaa niin sanotusti luonnollisesti ilmenevää informaatiota, jonka avulla pyritään muun muassa ennustamaan tulevia tapahtumia tai poliittisten tilanteiden kehittymistä. Sisällön analyysin avulla persoonallisuutta voidaan arvioida muun muassa sellaisten piirteiden, kuten dominanssin sekä kognitiivisen kompleksisuuden osalta. (McDermott 2004, 32.) Tutkielmassa keskitytään nimenomaan Venäjän johtohenkilön, Vladimir Putinin tekemiin päätöksiin ja lausuntoihin suhteessa Ukrainan kriisiin. Tarkoituksena on pyrkiä hahmottamaan psykologisten tekijöiden vaikutusta Ukrainan tilanteessa tehtyihin päätöksiin ja toisaalta persoonallisuuspsykologian avulla arvioida taustalla vaikuttavien motiivien merkitystä.

Poliittisen psykologian keinoin havainnollistetaan Ukrainan kohdalla tehtyjen päätöksiä psykologista taustaa ja syvennetään ymmärrystä siitä, miksi on päätetty toimia nähdyllä tavalla Krimin osalta.

3.4. MARGARET HERMANNIN JAOTTELEMAT PERSOONALLISUUDEN PIIRTEET

Kuten edellä on todettu, johtajien persoonallisuutta sekä sen vaikutusta päätöksentekoon, erilaisiin motiiveihin ja muihin tekijöihin on tutkittu kansainvälisessä politiikassa suhteellisen paljon. Tässä tutkimuksessa nojataan persoonallisuuden arvioinnissa erityisesti persoonallisuuden osa-alueisiin, joita voidaan arvioida suhteessa ulkopoliittiseen päätöksentekoon. Tällaisia osa-alueita tai piirteitä ovat dominanssi, käsitteellinen kompleksisuus, itseluottamus, yksilön usko kykyyn kontrolloida tapahtumia, epäluottamus muihin, tehtäväorientaatio sekä puolueellisuus ja oman ryhmän suosiminen. Nämä kategorisoinnit ovat saaneet esimerkkinsä Margaret Hermannin tekemistä tutkimuksista, joissa on tutkittu poliittisten johtajien persoonallisuuspiirteiden vaikutusta ulkopoliittiseen käyttäytymiseen ja päätöksentekoon. (kts. Hermann 1980, 1999, 2003.) Hermann on tutkinut esimerkiksi Bill Clintonin persoonallisuuspiirteitä ja johtamistapoja Clintonin medialle antamien haastatteluiden perusteella (2003, 313). Samassa tutkimuksessa Hermann on myös tutkinut eri aikavälin vaikutuksia johtamistapoihin. Hermannin mukaan persoonallisuuspiirteiden arvioinnin myötä on mahdollista saada tietoa siitä, kuinka poliittiset johtajat prosessoivat tietoa ja mikä heitä motivoi toimimaan (Hermann 1999, 10). Piirteet tarjoavat lisäksi relevanttia tietoa siitä, kuinka tutkimuskohteena oleva johtaja reagoi ympäristöönsä sekä muihin toimijoihin.

Johtajien persoonallisuutta sekä erityisesti persoonallisuuspsykologiaa kansainvälisen politiikan näkökulmasta on Hermannin tapaan tutkinut myös Stephen Dyson. Myös Dyson (2006) on jaotellut persoonallisuuden piirteet Hermannin teorian mukaisesti ja hyödyntänyt tämän kehittämää systemaattista analyysiä. Tämä tutkielma jäljentää samanlaisia tutkimusasetelmia kuin edellä esitellyt tutkijat ja tutkimuskysymysten asettelut ovatkin hyvin lähellä Dysonin tutkimuskysymyksiä Tony Blairista ja Irakin sodasta. Dyson, kuten Hermann, käyttävät tutkimuksissaan teoreettisena ja sitä kautta menetelmällisenäkin viitekehyksenään

persoonallisuuspiirteiden analyysi (*Leadership Trait Analysis*) -tekniikkaa. Analyysimenetelmän keskeinen idea on tarkastella toimijoita niin sanotusti etäisyyden päästä ja keskittyä sellaisiin persoonallisuuden ominaisuuksiin, jotka ovat poliittisen toiminnan kannalta relevantteja. Dysonin tutkimuksessa persoonallisuus muodostuu Hermannin tarkemmin määrittelemien seitsemän piirteen ympärille. Näitä ovat 1. usko kykyyn kontrolloida asioita, 2. käsitteellinen kompleksisuus 3. tarve valtaan, 4. epäluottamus muihin, 5. puolueellisuus omaa ryhmää kohtaan 6. itseluottamus sekä 7. tehtäväorientaatio. Jokaiselle näistä muuttujista voidaan antaa arvo arvoasteikolla 0-1 sen mukaan, kuinka usein piirteisiin liitetyt indikaattori esiintyvät tutkittavassa aineistossa. (Hermann 1999, Dyson 2006.) Osassa Hermannin persoonallisuuspiirretutkimuksia yhtenä piirteistä on tutkittu myös nationalismia tai hyödynnetty persoonallisuuspiirteiden suppeampaa määrää (Hermann 2003, Hermann ym. 1998). Stephen Dysonin esimerkkitutkimuksessa tutkitaan Tony Blairin persoonallisuuspiirteitä ja niiden vaikutuksia Iso-Britannian Irak-politiikkaan. Tutkimusaineistona hyödynnetään Tony Blairin vastauksia Iso-Britannian parlamentin alahuoneelle koskien Irakin sotaa. (Dyson 2006, 291.) Dyson on perustanut kategoriansa, määritelmänsä sekä koodituksen eri piirteille Hermannin esimerkin mukaan. Etuna laajalle levinneessä Hermannin johtajien persoonallisuuden arvioinnissa onkin se, että tutkimuksien tuloksena muodostettuja johtajien persoonallisuusprofiileja voidaan vertailla keskenään.

Sen lisäksi, että jokainen tutkittava persoonallisuuden piirre niin sanotusti kooditetaan tietyin ilmaisin ja sanoin, niiden saamat arvot saavat myös oman merkityksensä. Eri piirteet indikoivat siis erilaisia ominaisuuksia ja käyttäytymiseen liittyviä asioita. Näin piirteiden saamien arvojen ja heikkouden tai vahvuuden mukaan pystytään ennakoimaan johtajalle tärkeitä asioita ja ennakoimaan myös tulevaisuuden toimintaa sekä politiikkaa.

Dyson nostaa artikkelissaan esiin, että puheet ovat yleensä valmiiksi suunniteltuja sekä sanat tarkasti harkittuja, eivätkä täten ole kovinkaan spontaaneja, toisin kuin haastatteluissa (Dyson 2006, 291). Yhdistelemällä Putinin puheita sekä haastatteluita pyritään kuitenkin varmistamaan mahdollisimman kattava aineisto eri piirteiden analysointia varten. Putinin kohdalla myös haastattelut ovat mitä todennäköisemmin huolellisesti suunniteltuja ja se, mitä halutaan suurelle yleisölle kertoa, on tarkasti harkittua. Tämä ei muodostu tutkimuksen osalta ongelmaksi, sillä poliittisen psykologian luonteeseen kuuluu lähtökohtaisesti se, ettei tutkittavan kohteen ajatusmaailma ole täysin käsillä tutkijoita varten. Poliittisessa psykologiassa johtajien

persoonallisuuden piirteitä arvioitaessa tärkeiksi nousevat sanavalinnat sekä se, miten ympäröivästä maailmasta ja itsestä puhutaan.

Tarkoin valittujen persoonallisuuspiirteiden kautta piirtyy kuva tarkasteltavan johtajan ulkopoliittisista preferensseistä sekä myös ulkopoliittisen linjan sisällöstä. Tarkemmin eriteltyt persoonallisuuden piirteet avaavat laajemman tarkastelun mahdollisuuden suhteessa motiiveihin, uskomuksiin sekä toisaalta tulevaisuuden ennustamiseen. Seuraavissa kappaleen alaotsikoissa esitellään tarkemmin ne eri persoonallisuuspiirteet, jotka ovat erityisen relevantteja tämän tutkimuksen kannalta. Ne perustuvat pitkälti Hermannin muodostamiin jaotteluihin ja erityisesti ”Assessing Leadership Style – A Trait Analysis” –artikkeliin (1999), jossa itse tutkimusmenetelmä, persoonallisuuspiirteet ja niiden indikaattorit sekä teoreettiset tulkinnat esitellään yksityiskohtaisesti vaiheittain. Artikkelissa käydään myös yksityiskohtaisesti läpi persoonallisuusprofiilin toteuttamiseen liittyvät käytännönvaiheet. Seuraavissa alaosioissa käsitellään tarkemmin merkittäviä persoonallisuuspiirteitä. Ne esitellään pääasiassa suoraan Hermannin artikkelia mukaillen, sillä tutkielma tullaan toteuttamaan sen mukaisesti.

3.4.1. Usko yksilön kykyyn kontrolloida tapahtumia

Ensimmäinen esitellyistä piirteistä, usko siihen, että tuleviin tapahtumiin pystytään vaikuttamaan tai niitä pystytään jossain määrin kontrolloimaan (*belief in one's ability to control events*), liittyy osaksi laajempaa käsitystä uskomuksista ja rajoitteista. Myös yksilön nationalismin vahvuus liittyy kiinteästi osaksi tätä persoonallisuuspiirrettä. Mikäli poliittisella johtajalla on vahva usko omaan kykyynsä vaikuttaa tuleviin tapahtumiin, on todennäköistä, että harjoitettu politiikka on haastavaa ja mahdollisesti jopa rajoja rikkovaa. Vaikka esimerkiksi ympäröivän poliittisen järjestelmän aiheuttamia rajoitteita ilmenisi, haluaisi johtaja pyrkiä vaikuttamaan niihin omien intressiensä mukaisesti (Hermann ym. 1998, 252). Tällaiset johtajat pyrkivät myös aktiivisesti vaikuttamaan poliittisen kentän tapahtumiin ja edistävät aktiivisesti oman maansa asemaa ympäristön mahdollisesti rajoittavista tekijöistä huolimatta. Ne johtajat, joilla usko tapahtumienkulkuun vaikuttamiseen on alhainen, kunnioittavat poliittista ympäristöään huomattavasti enemmän. Tällaiset johtajat toimivat ympäristön rajoitusten puitteissa enemmän kuin rikkovat rajoja. Kompromissien tekeminen on tällöin tärkeämpää. (Hermann 1999, 11–12.)

Ne johtajat, joilla tämä piirre on vahva, haluavat säilyttää päätöksentekovallan sekä kontrollin itsellään ja haluavat aktiivisesti osallistua eri foorumeiden kautta politiikkansa edistämiseen. Piirteen ollessa vahva omiin tehtyihin päätöksiin luotetaan vahvasti eikä kompromisseja tai yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa välttämättä olla innokkaita tekemään. Tällaisilla johtajilla asioiden delegoiminen ei myöskään ole korkealla prioriteeteissa. Sen sijaan sellaiset johtajat, joilla piirre ei ole vahva, ovat hyvin tarkkaavaisia ympärillä tapahtuvaan politiikkaan nähden ja seuraavat tilanteiden kehittymistä ennen toimintaan ryhtymistä. Tällaiset johtajat eivät täten mieluusti ota riskejä poliittisessa päätöksenteossa ja ovat valmiita delegoimaan päätäntävaltaansa. (Hermann 1999, 13–15.)

Tarkkaillessa puheista ja haastatteluista tämän persoonallisuuspiirteen ilmenemistä sekä sen vahvuutta tai heikkoutta, tulee keskittyä erityisesti toimintaan ryhtymiseen viittaavien verbien käyttöön sekä toimintaa ilmaiseviin sanoihin. Verbit ovat merkitseviä, mikäli ne liittyvät aiottuun tai suunniteltuun toimintaan sekä aloitettavaan toimintaan johtajan toimesta. Esimerkiksi ehdotukset poliittisesta toiminnasta viittaavat tämän persoonallisuuspiirteen vahvuuteen. (Hermann 1999, 14.) Persoonallisuuspiirre saa lopullisen arvonsa, kun piirteeseen viittaavista verbeistä lasketaan kokonaisprosenttiosuus.

3.4.2. Tarve vallalle

Toinen käsiteltävä persoonallisuuspiirre, tarve vallalle ja vaikutusvallalle (*need for power*), liittyy kiinteästi osaksi uskoa kykyyn kontrolloida tapahtumia. Piirteen ollessa vahva, johtaja pyrkii määrätietoisesti edistämään poliittisia tavoitteitaan mahdollisista rajoittavista tekijöistä huolimatta. Johtajan suuri tarve vallalle ilmenee samoin kuin edellinen esitelty piirre, eli ympäristön rajoituksia haastetaan ja rajoja ollaan valmiita testaamaan äärimilleen. Johtaja, jolla tämä piirre on vahva, haluaa olla vallassa ja päättää asioista itse. Yleisesti voidaan ajatella, että omien tavoitteiden ajamisessa ollaan myös varsin taitavia. Jos tämä piirre ei ole vahva, ympäristön vaikutuksiin sekä rajoitteisiin taivutaan helpommin ja kunnioitus vallitsevia poliittisia olosuhteita kohtaan on korkeampi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kaikissa tilanteissa johtaja on alistuva. On tilannesidonnaista, valitseeko niin sanottu maltillinen johtaja poliittisen toiminnan tavakseen haastamisen vai kompromissien tekemisen. Toimintatavan valinnan osalta eri piirteiden

yhteisvaikutus nousee keskiöön. Tarve vallalle voi olla myös tietyllä tapaa hyvin naamioitua ja enemmän tai vähemmän kulisseyksissä tapahtuvaa toimintaa. (Hermann 1999, 15–17.) Tarpeen vallalle ollessa vahva poliittiset johtajat saattavat niin sanotusti testata muita toimijoita kokeilemalla, kuinka pitkälle omia tavoitteita voidaan edistää ilman seuraamuksia (Hermann 1999, 16).

Edellisen esitellyn piirteen tavoin myös tämä piirre voidaan koodittaa puheissa ja haastatteluissa havaittujen verbien kautta. Tällaisia verbejä ovat muun muassa sellaiset, jotka voidaan liittää vallan säilyttämiseen tai lisäämiseen viittaaviin keinoihin. Esimerkiksi sotilaalliseen toimintaan ryhtymiseen viittaavat, syytös tai neuvon antaminen, argumentointi jotakin toimijaa vastaan ja neuvojen antaminen, kun niitä ei ole pyydetty. Myös oman aseman kommentoiminen tai siitä huolehtiminen voidaan katsoa kuuluviksi osaksi vallantarpeen persoonallisuuspiirrettä. (Hermann 1999, 15–16.)

Tätä persoonallisuuspiirrettä arvioidaan, kun johtaja käyttää vahvoja kielellisiä ilmaisuja, joissa hän esittää voimankäytön mahdollisuutta tai esittää syytöksiä, antaa neuvoja pyytämättä tai pyrkii sääntelemään jonkun toisen henkilön tai ryhmän käyttäytymistä, yrittää taivutella tai haastaa muita, pyrkii tekemään vaikutuksen toiminnallaan tai esimerkiksi ilmaisee huolta oman asemansa tai maineensa puolesta. Kaikki merkitsevät ilmaisut ovat kuitenkin verbejä ja siten toimintaa ilmaisevia. Myös tässä persoonallisuuspiirteen kokonaisarvo saadaan laskemalla indikaattoriverbien kokonaisprosenttiosuus. (Hermann 1999, 16.)

3.4.3. Käsitteellinen kompleksisuus

Hermannin määritelmän mukaan käsitteellinen kompleksisuus (*conceptual complexity*) kuvastaa yksilön differentioitumisen astetta tämän kuvaillessa muita ihmisiä, ideologioita, toimijoita tai harjoitettua politiikkaa. Mitä kompleksimpi yksilö on tässä mielessä, sitä moninaisempia syitä tai tekijöitä tämä voi nähdä eri asioiden syntyyn tai siihen, mistä ne johtuvat. Tällaiset johtajat pitävät ympäristöään monimerkityksellisenä. Sen sijaan johtaja, joka on niin sanotusti käsitteellisesti yksinkertainen, näkee sekä tulkitsee asiat varsin mustavalkoisesti. Tällaiset johtajat eivät myöskään ole kovinkaan joustavia. (Hermann 1999, 22.)

Käsitteellinen kompleksisuus liittyy erityisesti persoonallisuuden siihen osa-alueeseen, jonka mukaan yksilö tulkitsee ympäristöään sekä sisäistää kokemaansa ja oppimaansa omaan toimintaansa. Johtajat, joilla käsitteellinen kompleksisuus on vahva piirre, ovat usein avoimia ja vastaanottavaisia uudelle tiedolle. (Hermann 1999, 16.) Mielenkiintoista on myös se, että piirteen ilmetessä vahvana johtaja punnitsee eri tilanteissa vaihtoehtojaan tarkemmin ja haluaa jatkuvasti uutta informaatiota voidakseen kehittää tietämystään. Myös erilaisia perspektiivejä ja mielipiteitä kaivataan päätöksenteon avuksi. Sen sijaan johtajat, joilla piirre ei ole vahva, luottavat vahvasti intuitioonsa eivätkä kaipaa tukea tekemiinsä ratkaisuihin.

Tämän piirteen ilmenemistä sekä vahvuutta ja heikkoutta tutkittaessa huomion keskiöön voidaan nostaa viittaukset tutkittavan johtajan toiminnalliseen ympäristöön. Vahvaan käsitteelliseen kompleksisuuteen viittaavat sellaiset sanat ja ilmaisut, joiden mukaan johtajan voidaan arvioida tulkitsevan ympäristöään moninaisesti ja eri mahdollisuuksia auki jättävästi. Tällaisia sanoja ovat suunnilleen, mahdollisuus, esimerkiksi ja arviolta. Esimerkkejä sanoista, jotka voivat viitata matalaan käsitteelliseen kompleksisuuteen ovat ehdottomasti, epäilemättä, peruuttamaton, ehdottomasti ja varmasti, peruuttamattomasti. (Hermann 1999, 22.) Tämäkin persoonallisuuspiirre saa arvonsa ilmaisujen kokonaisprosenttiosuudesta.

3.4.4. Itseluottamus

Itseluottamus on tärkeä persoonallisuuden piirre ja se voi ilmetä monin eri tavoin. Tämän tutkimuksen kannalta tärkeää on kuitenkin keskittyä nimenomaan vahvan tai heikon itseluottamuksen vaikutuksiin johtamisessa ja käytännön toiminnassa oman politiikan edistämiseksi. Vahva itseluottamus näkyy luottamuksessa oman toiminnan oikeellisuuteen, eivätkä tällaiset johtajat juurikaan ole kiinnostuneita ympäristön niin kutsutuista ärsykkeistä. Kuten Hermann tuo esille, vahvan itseluottamuksen omaavat johtajat tulkitsevat ympäristöään omaan maailmankuvaansa sopivalla tavalla. Itseluottamus on tässä mielessä myös kiinteässä yhteydessä käsitteelliseen kompleksisuuteen, sillä se vaikuttaa ympäristön havainnointiin ja sen sisäistämiseen. (Hermann 1999, 18.)

Omien poliittisten preferenssien edistämisessä vahvan itseluottamuksen omaava johtaja pyrkii vahvasti edistämään näkemyksiään kannattajilleen ja toisaalta haluaa kontrolloida päätöksenteon

prosesseja pitämällä prosessit mahdollisimman hierarkkisina. Omaa poliittista asemaa ja agendaä pidetään erityisen tärkeänä ja toisaalta itsetunto persoonallisuudenpiirteenä kuvastaa uskoa omaan kykyyn toimia eri ympäristöissä sekä erilaisten toimijoiden kanssa. Itseluottamuksen ollessa heikko, usko omaan kykyyn pärjätä on luonnollisesti heikentynyt. On myös tärkeää huomioida, että itseluottamus piirteenä muodostuu suhteessa ympäröiviin toimijoihin ja itsetuntoa rakennetaan suhteessa muihin. (Hermann 1999, 18–20.) Sellaiset johtajat, joiden itseluottamuksen piirteitä voidaan todeta olevan heikko, ovat muita herkempiä ulkoisille vaikutteille. Omalle toiminnalle ja poliittisille valinnoille kaivataan tällöin vahvistusta ympäristöstä ja tällaisiin johtajiin on siten myös helpompi vaikuttaa. Jatkuva ympäristön tarkkailu ja hyväksynnän tarvitseminen omalle toiminnalle johtaa myös usein epävakaiseen sekä vaihtelevaan politiikkaan. (Hermann 1999, 21–22.)

Hermannin kooditusjärjestelmän mukaan itseluottamuksen piirrettä tulee havainnoida minä-pronominin liittyvien sanojen kautta ja toisaalta sanojen *minä* ja *minun* (*my, myself, I, me, mine*) kautta. Näiden sanojen kautta voidaan tarkkailla muun muassa siten, miten merkittävänä johtaja pitää omaa toimintaansa tai yhdistää esimerkiksi valtionsa harjoittamaa poliittista toimintaa itseensä tai viittauksina omaan valta-asemaansa. Tällaisten sanojen ja ilmaisujen kautta voidaan tarkkailla johtajan omanarvontunteen ilmenemistä ja näkemyksiä omasta toiminnasta. Kriteerinä huomioitavissa ilmaisuissa on, että niissä johtaja joko yllyttää toimintaan, haluaa näyttäytyä auktoriteettina tai vastaanottaa positiivisia reaktioita muilta henkilöiltä tai toimijoilta. Persoonapronominien tulee siis esiintyä yhdessä edellä esiteltyjen kriteerien kanssa, jotta ne olisivat merkitseviä persoonallisuuspiirteiden kannalta. (Hermann 1999, 20–21.)

3.4.5. Tehtäväorientaatio vs. suhdeorientaatio

Hermannin mukaan poliittisten johtajien toimintaa voi ohjata ja motivoida niin sanotusti sisältä kumpuava keskittymisen kohde, jokin ongelma tai ideologia. Toisaalta toimintaa voi ohjata myös halu palautteeseen, tukeen tai hyväksyntään omalta ympäristöltään ja ympäröiviltä ryhmiltä. Tämä piirre, tehtäväorientaatio (*task-focus*) on yksi kolmesta tässä käytetystä piirteestä, joiden avulla voidaan tarkastella toiminnan motiivin lähdettä sekä sitä, miksi johtoasemaan on pyritty. Tämä piirre viittaa erityisesti motivaatioon oman aseman halun osalta. (Hermann 1999, 24.)

Johtajat toimivat heitä ympäröivän ryhmän kanssa joko rakentaen suhdetta ja yhteishenkeä ryhmän kanssa tai vastaavasti ohjaten ryhmää kohti ongelmanratkaisua. Toisessa ääripäässä on siis halu ohjata ryhmää kohti itselle tärkeiksi koettujen ongelmien ratkaisemista tai muiden tavoitteiden saavuttamista, toisessa ääripäässä on sen sijaan halu ryhmän ylläpitoon. Ryhmäksi voidaan määritellä esimerkiksi kansakunta, hallitus, jokin etninen ryhmä tai uskonnollinen ryhmä. Johtaja voi nähdä tärkeimpänä tehtävänä oman ryhmän ohjaamisen kohti tiettyjen ongelmien ratkaisua tai vastaavasti lojaaliuden ja korkean moraalin säilyttämisen ryhmänsä silmissä. (Hermann 1999, 24–25.)

Puheiden ja haastatteluiden avulla voidaan tutkia, mikä tutkittavan johtajan preferenssi on suhteessa omaan ryhmäänsä. Jälleen kerran tämä piirre voidaan koodittaa tiettyjen sanojen ja merkitysten ympärille. Piirteen koodituksessa hyödynnetään siis tiettyjen sanojen laskentaa. Sanoja, jotka viittaavat erityisesti tehtäväkeskeisyyteen ovat muun muassa saavutus, suunnitelma, ehdotus, asema, suositus tai taktiikka. Vastaavasti he, joille ryhmän ylläpitoon liittyvät asiat ovat keskeisimmässä roolissa, ilmaisevat sitä puheissa ja haastatteluissa sanojen, kuten yhteistyö, kärsimys, anteeksianto, pettymys ja vapauttaminen kautta. Myös haitta ja arvostus viittaavat tähän. Lisäksi ilmaisut, jotka viittaavat tehtävän suorittamiseen tai liittyvät muiden tunteiden tai halujen käsittelyyn ovat merkitseviä. (Hermann 1999, 26.)

3.4.6. Epäluottamus

Tämän piirteen sekä viimeisen eli, puolueellisuuden omaa ryhmää kohtaan, arvioidaan viittaavan motivaatioon erityisesti ulkopoliittisen toiminnan kannalta. Johtajaa voivat motivoida ulkoa tulevat uhat tai ongelmat tai toisaalta yhteistyö ja läheiset suhteet ulkopuolisten toimijoiden kanssa, mitkä tarjoavat omanlaisiaan mahdollisuuksia poliittisen agendan edistämiseksi. Näillä piirteillä on todettu olevan erityisen suuri merkitys sen osalta, millaisen linjan valtio mahdollisesti ottaa ulkopoliittisessa toiminnassaan ja kuinka helposti ollaan valmiita lähtemään mukaan käytännön toimiin. Se, miten johtaja lähtökohtaisesti suhtautuu maailmaan epäluottamuksen sekä oman ryhmänsä merkityksen osalta vaikuttaa vahvasti siihen, kuinka tarpeelliseksi oman ryhmän ja toimintaympäristön suojele koetaan. Piirre epäluottamuksesta muita toimijoita kohtaan ja toisaalta piirre oman ryhmän suosimisesta korreloivat toisiaan. (Hermann 1999, 27–28.)

Mikäli epäluottamus muita toimijoita ja laajemmin ympäröivää maailmaa kohtaan on piirteenä vahva, johtaja näkee maailman taipuvaisena konflikteihin ja pitää niihin varautumista ja varustautumista tärkeänä. Jos epäluottamuksen piirre ei ole vahva, maailmaa ei nähdä yhtä lailla uhkaavana ja kaikkien toimijoiden toimintaa rajoittaa kansainvälinen järjestelmä. Epäluottamuksen ollessa korkea muita toimijoita kohtaan, muiden motiiveja epäillään ja erityisesti niitä, jotka nähdään kilpailijoina tai omaa ideologiaa vastustavina. Ne, joilla tämä piirre ei ole vahva pystyvät rakentamaan vahvempia yhteistyösuhteita muiden toimijoiden kanssa, eivätkä epäile samalla tavalla kumppaneidensa motiiveja. (Hermann 1999, 30–31.)

Tutkittaessa epäluottamuksen piirrettä huomioidaan puheista ja haastatteluista sellaisia ilmaisuja, jotka viittaavat muihin kuin omiin ryhmiin ja ihmisiin. Huomio kiinnittyy siis siihen, miten muista, kuin omasta identiteettiryhmästä puhutaan. Johtaja saattaa esimerkiksi suhtautua epäilevästi muihin toimijoihin tai tuomita toisten ryhmien tekoja. Myös huoli muiden tekemien toimien vaikutuksista on eräs tarkkailun kohteista. Verbien sijasta tämän piirteen kohdalla Hermannin laatima kooditus perustuu substantiiveihin ja niistä johdettaviin lauseisiin. Etsittäessä viitteitä korkeasta epäluottamuksesta tarkastelun alla on, esittääkö johtaja ilmaisuissaan huolta muiden toiminnasta ja pitääkö hän muiden toimintaa vääränä, virheellisenä tai haitallisena itselleen ja liittolaisilleen. (Hermann 1999, 31.)

3.4.7. Puolueellisuus ja oman ryhmän suosiminen

Viimeinen käsiteltävä persoonallisuuspiirre, puolueellisuus ja oman ryhmän suosiminen (*ingroup bias*), kuvastaa sitä, kuinka vahvasti yksilön maailmankuva on keskittynyt oman ryhmänsä ympärille. Jälleen kerran ryhmä voidaan määritellä etnisenä ryhmänä, valtiona tai sosiaalisena ja poliittisena ryhmänä. Jos omaan ryhmään identifioituminen on vahvaa tai sitä pidetään tärkeimpänä, kaikki toimet tehdään sen aseman ja arvokkuuden säilyttämiseksi. Tunteet omaa ryhmää kohtaan voivat olla vahvoja, eikä oman ryhmän toiminta saa tulla uhatuksi. Erityisen arvokkaana pidetään oman ryhmän kulttuurillista aspektia ja ryhmän saavuttamaa statusta. (Hermann 1999, 29.)

Mikäli omaan ryhmään identifioituminen ja siihen tukeutuminen on johtajalla vahva, halutaan sen identiteettiä ylläpitää millä tahansa keinoin. Muiden ryhmien, kuten valtioiden tai organisaatioiden

ei anneta sekaantua asioihin, joita pidetään ryhmän sisäisinä. Tällöin myös vastakkainasettelu oman ryhmän ja muiden välillä korostuu, ja johtaja saattaa jäsentää maailmaa ystävien ja vihollisten välille. Hermann kuitenkin huomauttaa, että myös ne johtajat, joilla piirre ei ole vahva ovat kuitenkin kiinnostuneita säilyttämään ryhmänsä omanarvon tunnon ja kokonaisuuden. He eivät kuitenkaan todennäköisesti jaottele maailmaa yhtä mustavalkoisesti me vastaan muut -asetelmaan. (Hermann 1999, 29–30.)

Koodatessa oman ryhmän tärkeyteen viittaavia sanoja tarkastellaan sellaisia ilmaisuja, joiden kautta johtajat viittaavat nimenomaan omaan ryhmäänsä. Tällöin korostuu erityisesti se, käyttäkö johtaja suotuisia, ryhmän vahvuutta ilmaisevia tai ryhmän kunniaa ja identiteettiä korostavia ilmaisuja. Tärkeää on siis tarkastella sitä, kuinka usein johtaja puheissaan tai haastatteluissa viittaa oman ryhmäänsä sekä millaisella tavalla. Sanat, kuten menestyvä, mahtava, edistyksellinen, vaikutusvaltainen, vahva, kyvykäs sekä ilmaisut, kuten rauhaa rakastava, tarve suojella rajojamme, päätämme omasta politiikastamme ja meidän tulkintamme kertovat vahvasta oman ryhmän suosimisesta. (Hermann 1999, 29.) Jälleen kokonaisprosentti lasketaan sanojen ja ilmaisujen kokonaislukumäärästä valitussa aineistossa.

Aineiston laajuudesta johtuen ja luotettavimman mahdollisen tuloksen saamiseksi Putinin persoonallisuuspiirteiden prosentuaaliset osuudet analysoidaan Profiler Plus -ohjelmalla, johon säännönmukaisuudet on tarkasti luokiteltu ja kooditettu. Lopuksi, kun kaikki piirteet on analysoitu tutkittavasta aineistosta, voidaan johtajasta tehdä persoonallisuusanalyysi tai persoonallisuusprofiili. Jotta piirteiden vahvuutta ja niiden vaikutusta voidaan arvioida mahdollisimman tarkasti, on tutkittavan johtajan lukuja ehdotonta verrata muiden johtajien vastaavissa piirteissä saamiin tuloksiin. Tutkielman käytännön toteuttaminen esitellään tarkemmin menetelmäosiossa.

4. TUTKIMUSMENETELMÄ JA -AINEISTO

4.1. SISÄLLÖNANALYYSI TUTKIMUSMENETELMÄNÄ

Tutkielman analyysimenetelmänä käytetään versiota sisällönanalyysistä. Sisällönanalyysin avulla kategorisoidaan aiemmin esiteltyjä, tämän tutkimuksen kannalta relevantteja, persoonallisuuden piirteitä. Kategoriat tulevat tässä tapauksessa suoraan johdettuina teoriasta, joka on hyvin vahvasti

myös tutkielmassa käytettävää menetelmää ohjaava. Puheiden ja haastattelujen analysointi sisällönanalyysin työkalujen avulla mahdollistaa poliittisen ajattelun hahmottamisen laajemman kontekstin kautta. Tutkielman ensimmäisessä vaiheessa, sisällönanalyysin menetelmää käyttäen, puheista ja haastatteluista kategorisoidaan merkittäviä eri persoonallisuuspiirteitä indikoivia ilmaisuja.

Sisällönanalyysi menetelmänä tarjoaa tutkijalle monenlaisia mahdollisuuksia, joissa voidaan yhdistellä sisällönanalyysiä löyhänä teoreettisena lähtökohtana tai puhtaasti menetelmällisenä työvälineenä (Sarajärvi ym. 2002, 93). Sisällönanalyysin avulla kvalitatiivisista aineistoista, kuten uutisista, sanomalehtiartikkeleista, puheista ja haastatteluista, voidaan eritellä ja kategorisoida erilaisia merkityksiä sekä tutkia ilmaisujen esiintyvyyttä. Huomio kiinnittyy sanoihin ja ilmaisuihin sekä niiden taustalla vaikuttaviin merkityksiin. Näin ollen sisällönanalyysiin liittyy kiinteänä osana tutkijan tulkinta merkityksistä sanojen taustalla hieman mekaanisemman laskennan lisäksi (Payne ym. 2004, 52). Perinteisesti sisällönanalyysissä on kuitenkin keskitytty ilmaisujen esiintyvyyden laskemiseen ja tehty päätelmiä esiintyvyyksien pohjalta. Tähän perustuu myös Margaret Hermannin persoonallisuuspiirteiden analyysimenetelmä.

Sisällönanalyysi voi tarjota tutkimukselle laajan viitekehyksen, sillä sisällönanalyysin ymmärtämis- sekä toteuttamistavat vaihtelevat. Merkittävää on, että sisällönanalyysin avulla jäsennetään aineistoa tiiviiksi ja selkeäksi kokonaisuudeksi siten, että siitä on mahdollista tehdä johtopäätöksiä. Aineiston kategorisointi ja luokittelu ei siis itsessään takaa kattavaa analyysiä, joten huolelliset johtopäätökset järjestetystä aineistosta on syytä kirjoittaa auki tutkimuksessa. Menetelmää käytettäessä pyritään löytämään merkityksiä tutkittavan tekstin taustalla. (Sarajärvi ym. 2002, 105–106.) Sisällönanalyysi voidaan käytännössä toteuttaa teorialähtöisesti, teoriaohjaavasti tai aineistolähtöisesti (Sarajärvi ym. 2002, 110). Tässä tutkimuksessa sisällönanalyysi toteutetaan vahvasti teorialähtöisesti, sillä aineiston analyysissä toteutettava luokittelu perustuu suoraan teoreettisiin lähtökohtiin ja niistä johdettuihin persoonallisuuspiirteiden kategorioihin, joita käsiteltiin edellisessä kappaleessa.

Yleisluontoisuutensa sekä monipuolisuutensa vuoksi sisällönanalyysi on yhteiskuntatieteissä yleisesti käytetty menetelmä, jota voidaan hyödyntää joko laadullisena tai määrällisenä tai usein yhdistelmänä molempia. Myös tässä tutkimuksessa sisällönanalyysissä yhdistyvät määrälliset sekä laadulliset aspektit. Kuten edellisessä osiossa esiteltiin, jaotellut kategoriat ovat Jaoteltavat

kategorioiden muodoutuvat suoraan teoreettisista menetelmällisistä analyysityökaluista ja ne ovat esitelty tarkemmin edellisessä osiossa. Menetelmän kvantitatiivinen osuus muodostuu, kun ilmaisujen esiintyvyyttä lasketaan aineistosta ja lasketaan ilmaisujen prosentuaalinen osuus kaikista puhutuista sanoista.

Sisällönanalyysiä on perinteisesti käytetty erilaisten puheiden, haastatteluiden ja mediassa esiintyvien tekstien analysointiin. Sisällön erittelyä tutkinut/havainnollistanut Veikko Pietilä (1976, 93) toteaa, että selittävässä tutkimuksessa joudutaan tutkittavasta sisällöstä luomaan yleistetty malli, jonka suhteita sen ulkopuolisiin ilmiöihin tämän jälkeen tutkitaan. Kuten useiden muidenkin menetelmien kohdalla, sisällönanalyysiä käytettäessä on tehtävä jokaisessa analyysin vaiheessa selkeitä valintoja, jotta mahdollisesti laajastakin aineistosta kyetään muodostamaan tiivistetty analyysi johtopäätöksiä varten. Erityisesti merkitysjärjestelmän kehittämisessä perusteltu kooditus on tärkeää. Oleellista on määrittellä tarkasti ne sanat, lauseet tai jopa tekstit, joita on esimerkiksi tarkoitus laskea. Tutkittavien osa-alueiden on myös syytä olla mahdollisimman spesifejä, jotta maksimoidaan vastauksien luotettavuus. (Druckman 2005, 261.) Tämän tutkimuksen osalta valintoja merkitysjärjestelmän osalta on tehty niin sanotusti ennakkoon valitsemalla vahva teoreettinen viitekehys, jonka mukaan luokittelut tulevat valmiina ja joka siten ohjaa vahvasti tehtävää analyysiä. Näin on myös pyritty takaamaan analyysin vertailukelpoisuus.

Sisällönanalyysille ominaista on, että sitä voidaan soveltaa lähes kaikkiin teksteihin sekä kuvallisiin ilmaisuihin. Aluksi tutkijan tulee määrittää, millaisia yksiköitä otetaan tarkastelun ja tarkemmin esimerkiksi laskennan kohteeksi. Sanat voidaan sitten koodittaa, jotta voidaan ennalta määrittää, mitä sanan tai ilmaisun esiintyminen aineistossa usein tai vaihtoehtoisesti harvoin merkitsee. Tutkittavat kohteet kategorisoidaan, jolloin taulukointi esiintyvyyksistä on selkeämmin organisoitu ja kokonaisuutena systemaattisempi. Riippuen siitä, keskitytäänkö sisällönanalyysin avulla kvalitatiiviseen vai kvantitatiiviseen ilmaisuun, tutkijan tulee esitellä huolellisesti tulkinnaalliset aspektit tai vaihtoehtoisesti keskittyä kategorioiden ja koodituksen merkitysten avaamiseen. Sisällönanalyysi on kuitenkin aina systemaattinen tapa käsitellä aineistoa. (Payne ym. 2004, 52.)

Vaikka menetelmään usein kuuluu paikoin jopa hieman pelkistetty sanojen laskenta, on myös tulkinnaallista tärkeä merkitys, vaikka kyseessä ei varsinaisesti tulkinnaallinen menetelmä olekaan. Erityisesti sanoja ja ilmaisuja laskettaessa on tärkeää huomioida niiden konteksti ja tausta, jotta

voidaan oikeutetusti tehdä johtopäätöksiä niiden esiintyvyydestä esimerkiksi puheiden ja haastatteluiden osalta. (Payne ym. 2004, 54.) Tämä aspekti tuo omanlaisensa haasteen persoonallisuuspiirteiden analyysiin puheiden ja haastatteluiden perusteella. Monet tarkasteltavista piirteistä on kooditettu tiettyjen sanojen esiintyvyyden perusteella, mutta samalla huomio kiinnittyy myös laajempiin ilmaisuihin ja kontekstiin, jossa sanat esiintyvät. Aineistoa analysoitaessa on huomioitava laajempi konteksti.

Erimielisyyttä tutkijoiden välillä vallitsee siitä, voidaanko sisällönanalyysi nähdä yhtenä kokonaisuutena, vai tulisiko se jaotella esimerkiksi sisällönanalyysin ja sisällön erittelyn välillä. Sisällönanalyysi voidaan ymmärtää aineiston kuvailuna sanallisesti, kun taas sisällön erittely voidaan nähdä menetelmänä, jossa aineistoa kvantifioidaan vastauksien saamiseksi. Tästä jaottelusta ei kuitenkaan vallitse yksimielisyyttä ja usein sisällönanalyysi ja sisällönerittely nähdään yhtenä kokonaisuutena. (Sarajärvi ym. 2002, 107.) Edellä mainitun jaottelun perusteella tässä tutkielmassa yhdistyy sekä sisällönerittely että sisällönanalyysi, mutta erityistä jaottelua näiden välille ei tehdä.

Tässä tutkielmassa käytettävä menetelmä on siis luonteeltaan monivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa valitusta aineistosta kategorisoidaan eri persoonallisuuspiirteisiin viittaavia sanoja tai ilmaisuja, jotka myös lopulta kertovat onko piirre vahva vai heikko. Jokaiselle persoonallisuuspiirteelle muodostuu täten arvo, jota verrataan muille johtajille vastaavissa kategorioissa annettuihin arvoihin. Tämän jälkeen voidaan verrata, onko piirre keskiarvoltaan heikko vai vahva. Vertailuryhmä on koostettu pitkältä aikaväliltä ja pitää sisällään erilaisia johtajia eri poliittisilta aikakausilta. Tämän myötä tutkittavasta poliittisesta johtajasta muodostuu eräänlainen persoonallisuusprofiili. Sen muodostamisen myötä voidaan tarkastella erilaisia Ukrainan kriisissä tehtyjä toimia, ja arvioida miten persoonallisuuden eri heikot tai vahvat piirteet ovat vaikuttaneet Venäjän käytännön ulkopoliitiikkaan. Analyysiin sisällytetään ainoastaan presidentti Putinin puheita ja haastatteluja, sillä tarkoituksena on tarkastella nimenomaan hänen persoonallisuuttaan sekä sitä kautta profiilia merkittävänä johtajana kansainvälisen politiikan kannalta. Tutkielman ensimmäinen vaihe tullaan tekemään Profiler Plus -ohjelmaa hyödyntäen. Social Science Automation -sivusto on kehittänyt yhteiskuntatieteilijöille suunnatun analyysityökalun, johon on ohjelmoitu Margaret Hermannin *Leadership Trait Analysis* -menetelmä. Ohjelman käyttö mahdollistaa laajemman aineiston tehokkaan käsittelyn sekä varmistaa, että aineistosta erotellaan luotettavalla tavalla merkitseviä sanoja ja ilmaisuja. Aineisto

voidaan siis syöttää kokonaisuudessaan ohjelmaan. Ohjelman kautta saadaan lisäksi relevantti viiteryhmä, johon tutkittavan henkilön tuloksia verrataan. Näin ollen tulosten merkitsevyys osoitetaan erityisesti viiteryhmän kautta. Tässä tutkielmassa viiteryhmän muodostavat 284 maailman poliittista johtajaa, joita on tutkittu saman analyysityökalun kautta. Tutkitut johtajat ovat valikoituneet eri puolilta maailmaa, erilaisista poliittisista järjestelmistä.

4.2. AINEISTON ESITTELY

Tutkimuskysymysten asettelun vuoksi primääriaineisto koostuu monipuolisista ja laajoista teksteistä. Aineisto kootaan Putinin virallisista puheista ja haastatteluista keskittyen erityisesti puheisiin Ukrainan tilanteesta vuosien 2014 ja 2015 aikana. Puheiden ja haastatteluiden käsikirjoitukset löytyvät kokonaisuudessaan Kremlin virallisilta internet-sivuilta. Puheiden avulla voidaan seurata Venäjän virallista linjaa ja tiedottamista Krimin liittämistä koskien ja laajemmin Ukrainan tilanteesta. Lyhyestä aikavälistä huolimatta pyritään koostamaan mahdollisimman kattavan kokonaisuuden ulkopoliittikkaa käsittelevästä aineistosta. Puheet on kerätty Kremlin virallisilta sivuilta käyden läpi kaikki Putinin viralliset puheet ja haastattelut vuosilta 2014 ja 2015. Kremlin sivujen käyttö puheiden ja haastatteluiden lähdemateriaalina myös takaavat niiden edustavan Venäjän virallista poliittista linjaa.

Aineisto koostuu virallisista puheista ja haastatteluista osittain siksi, että ne ovat saatavissa virallisina käännöksinä englanniksi. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että tutkimuksen menetelmä perustuu tiettyjen sanojen, verbien sekä toimintaa ilmaisevien lauseiden kooditukseen ja ne ovat määritelty englanniksi. Mahdollisten omien käännösten aiheuttamat vääristymät tekstissä ja kontekstissa voisivat vaikuttaa negatiivisesti aineiston analyysistä saataviin tuloksiin, eikä aineisto soveltuisi alkuperäiskielellään suoraan käytettäväksi Profiler Plus -ohjelmassa, joka on ohjelmoitu englanninkielisille säännönmukaisuuksille. Tässä pro gradu -tutkielmassa erityisesti sanoilla ja ilmaisuilla on merkittävä rooli aineistoa analysoitaessa ja puheiden sisältöä eriteltäessä. Näin ollen huomiota tulee kiinnittää käännösvirheiden minimointiin myös englannista suomeksi sekä asiayhteyksien yksinkertaistusten välttämiseen. Valittu aineisto tarjoaa tutkimuskysymyksiin, teoriaan ja menetelmään peilaten parhaan mahdollisen saatavilla olevan analyysin kohteen. Haastattelut ja puheet kertovat tutkimuskohteestaan tässä tapauksessa eniten, sillä ajatusten maailmaan ei ole mahdollista täysin päästä käsiksi, vaikka ajatuksia toki tietyssä määrin

ilmennetään puhutussa ilmaisussa ja käytännön poliittisessa toiminnassa. Valitut puheet ovat luonteeltaan erilaisia, vaikkakin keskittyvät pääasiassa ulkopoliittiseen tematiikkaan sekä Venäjän asemaan kansainvälisessä politiikassa. Putin on tunnettu pitkistä puheistaan sekä seikkaperäisistä ja yksityiskohtaisista vastauksistaan haastattelutilanteissa. Putinin puheet ja haastattelut ovat kuitenkin usein myös laajoja ja esimerkiksi vuosittain joulukuussa liitokokoukselle eli parlamentille (Federal Assembly) pitämässään puheissa Putin käsittelee varsin laajasti niin Venäjän sisä- kuin ulkopoliittista tilaa. Puheet ja haastattelut sisällytetään aineistoon kuitenkin kokonaisuudessaan, sillä tutkimuskysymysten luonteen vuoksi monipuoliset puheet ja haastattelut ovat tärkeitä.

Edellisessä kappaleessa esiteltiin aineiston analyysin apuna käytettävää Profiler Plus -ohjelmaa, joka tunnistaa Hermannin jaottelujen persoonallisuuspiirteiden mukaisia ominaisuuksia ja johon *Leadership Trait Analysis* -kooditus on sisäänrakennettu. Ohjelman käyttö tutkimuksen analyysin toteuttamisen apuna on merkittävää siinä mielessä, että se mahdollistaa laajemman aineiston sisällyttämisen analyysiin, kuin mitä lähtökohtaisesti tutkimuksen alkuvaiheessa oli suunniteltu. Näin ollen käytettyjä puheita sekä haastatteluja on valitulta kahden vuoden ajanjaksolta voitu sisällyttää osaksi aineistoa huomattava määrä. Haastatteluiden kohdalla erotettiin osaksi aineistoa vain Putin puhumat osuudet, jotta haastattelijoiden kysymykset eivät vaikuttaisi vääristävästi ohjelman tekemän laskennan tuloksiin. Yleisesti *Leadership Trait Analysis* -menetelmän lähtökohtana on, että analysoitavia sanoja on oltava vähintään 5000. Tässä tutkimuksessa niitä oli lopulta noin 150 000. Laajalla sanamäärän käytöllä pyrittiin siihen, että jokaisesta muuttujasta tai tutkittavasta persoonallisuuspiirteestä saataisi mahdollisimman vakaita tuloksia.

Yhtenä tutkimusaineiston kriteerinä Margaret Hermannin mukaisen tulkintatavan mukaan tulisi olla se, että aineisto on samasta lähteestä ja mieluusti osoitettu samankaltaisille yleisöille tai että kootussa aineistossa puhutaan samoista teemoista, kuten ulkopoliitikasta. Tämän tutkielman kohdalla aineistoa alettiin työstää siitä lähtökohdasta, että puheet ja haastattelut olisivat mahdollisimman kattavasti ulkopoliitikkaa koskevia. Useimmiten Putinin esimerkiksi yli kolme tuntia kestävät haastattelut kuitenkin käsittelevät niin sisä- kuin ulkopoliitikkaakin ja osa haastatteluista tai puheista on pidetty valtiovierailujen tai erilaisten kansainvälisten foorumeiden yhteydessä. Näin ollen aineistoksi on sisällytetty myös osioita, jolloin Putin puhuu lähinnä sisäpolitiikasta ja muun muassa Venäjän sisäisistä kehityssuunnista. Harvoin on kuitenkaan

löydettävissä sellaisia puheita tai haastatteluja, joissa Putin puhuisi yksinomaan Venäjän sisäisistä asioista, liittämättä kontekstiin myös Venäjän ulkopoliittikkaa tai globaaleja trendejä esimerkiksi talouden saralla. Kootussa aineistossa analysoidaan yhteensä 52 puhetta tai haastattelua ja niiden joukossa on Putinin niin länsimaiselle kuin venäläisellekin medialle antamia haastatteluita sekä toisaalta puheita lukuisista eri foorumeista. Täten on muun muassa haluttu varmistaa ulkopoliittisten aiheiden käsittelyn monipuolisuus. Erityisesti Ukrainan kriisin aihepiiriin keskittyvät tai sitä sivuavat puheet ja haastattelut sijoittuvat erilaisten kohdeyleisöjen eteen.

5. ANALYYSI

Tutkielman analyysin tarkoituksena ja tavoitteena on hahmottaa presidentti Putinin puheiden sekä haastatteluiden perusteella hänen poliittiseen toimintaansa vaikuttavien persoonallisuuspiirteiden ilmenemistä ja vahvuutta. Tutkielman analyysin tarkoituksena on selvittää, mitkä persoonallisuuspiirteet ohjaavat vahvimmin Putinin toimintaa päätöksentekotilanteissa sekä sitä kautta ymmärtää Putinin toiminnan logiikkaa. Tuloksien avulla Putinista pyritään muodostamaan eräänlainen ulkopoliittinen profiili ja tarkastelemaan merkittävien persoonallisuuspiirteiden vaikutusta Putinin ulkopoliittiseen päätöksentekoon. Analyysin lähtökohtana on Margaret Hermannin teoria siitä, että yksilön persoonallisuuspiirteillä on vaikutusta tämän harjoittamaan ulkopoliittikkaan (Hermann 1980, 12). Analyysissä nojataan vahvasti Margaret Hermannin luomaan teoreettismetodologiseen tutkimusmenetelmään.

Tämän tutkielman analyysin ensimmäisessä vaiheessa tutkimusaineistoksi valitut puheet syötettiin Profiler Plus -ohjelmaan, joka tarjoaa mahdollisuuden laajan aineiston analyysiin ja koontiin. Ohjelma on kehitetty yhteiskuntatieteilijöiden tekemän tutkimustyön helpotukseksi ja tueksi. Valmiiksi koodatut ohjelmat mahdollistavat tiettyjen analyysimenetelmien toteuttamisen ohjelman kautta. Muun muassa *Leadership Trait Analysis* -tutkimusmenetelmän ensimmäinen vaihe on mahdollista toteuttaa ohjelman kautta. Järjestelmä etsii ja laskee puheista valmiiksi määritellyt sanat ja ilmaisut sekä laskee ne tiettyjen persoonallisuuspiirteiden alle kuuluviksi. Profiler Plus myös antaa prosentuaalisten osuuksien myötä jokaiselle persoonallisuuspiirteelle tietyn arvon. Ohjelman käyttö on perusteltua, sillä se mahdollistaa laajan aineiston käytön ja samalla parantaa tulosten luotettavuutta. Lisäksi saadut tulokset ovat yhä vahvemmin vertailukelpoisia. Ohjelma myös tarjoaa suoraan luotettavan verrokkiryhmän, joihin Putinista

saatuja tuloksia verrataan. Tulokset eivät itsessään kerro mitään, ellei niitä suhteuteta valittuun verrokkiryhmään. Tässä tutkielmassa verrokkiryhmä tulee Social Science Automation –palvelusta. Verrokkiryhmä on koostettu vuonna 2012 ja siinä on käytetty 284:n poliittisen johtajan tuloksia ja muodostettu niistä keskiarvot sekä keskihajonnat. Saadut tulokset sekä tarkempi aineiston analyysi tehdään suhteutettuna näihin vertausarvoihin.

Taulukko 1. Vladimir Putinin persoonallisuuspiirreanalyysin tulokset ja viiteryhmä

	Vladimir Putin	Maailman johtajat (N=284)
Usko kykyyn kontrolloida tapahtumia	0.37	Mn= 0.35 SD= 0.05
Tarve vallalle	0.26	Mn= 0.26 SD= 0.05
Käsitteellinen kompleksisuus	0.56	Mn= 0.59 SD= 0.06
Itseluottamus	0.46	Mn= 0.36 SD= 0.10
Tehtäväorientaatio	0.67	Mn= 0.63 SD= 0.07
Epäluottamus	0.19	Mn= 0.13 SD= 0.06
Puolueellisuus ja oman ryhmän suosiminen	0.16	Mn= 0.15 SD=0.05

Lähde: Social Science Automation 2012, Profiler Plus.

Taulukossa 1 on eritelty Putinin saamat tulokset verrattuna tämän verrokkiryhmään. Taulukossa on ensin esitelty Putinin puheista ja haastatteluista saadut arvot jokaisesta persoonallisuuspiirteestä. Viereen on merkitty verrokkiryhmän, eli isosta joukosta maailman poliittisia johtajia koostetun ryhmän, keskiarvotulokset (Mn) sekä keskihajonta (SD) persoonallisuuspiirteiden sisällä. Analyysissä keskitytään erityisesti Putinin niihin piirteisiin, jotka poikkeavat vertailtavan ryhmän keskiarvotuloksista vähintään keskihajonnan mukaisesti ja

ovat näin ollen merkittäviä. Aineistosta saatujen tulosten perusteella Putin erottuu keskiarvotuloksista kahdessa persoonallisuuspiirteessä: itseluottamuksessa ja epäluottamuksessa. Molemmat näistä persoonallisuuspiirteistä ovat Putinilla keskimääräistä poliittista johtajaa vahvempia. Muissa piirteissä Putin sijoittuu keskitasolle, ollen niissä näin ollen maltillinen. Huomion arvoista on myöskin se, ettei Putinin persoonallisuuspiirteistä mikään ole arvoltaan keskitasoa heikompi. Lisäksi tarkastellaan käsitteellisen kompleksisuuden sekä itseluottamuksen piirteiden tulosten välistä yhteyttä. Näiden piirteiden välisen keskinäisen yhteyden osalta merkitseväenä pidetään sitä, kumpi tuloksista on konkreettiselta arvoltaan korkeampi. Käsitteellisen kompleksisuuden tulos on Putinilla konkreettisesti korkeampi kuin itseluottamuksen tulos, vaikka verrokkiryhmään suhteutettuna Putinilla itseluottamus on nimenomaan vahva persoonallisuuspiirre. Tutkielman keskeisenä olettamana on, että henkilöiden yksilölliset persoonallisuuspiirteet voivat vaikuttaa yksittäisen maan ulkopoliittiseen toimintaan ja päätöksentekoon. Näin ollen Putinin puheista ja haastatteluista tehdyn analyysin ensimmäisen vaiheen, kvantitatiivisen sisällönanalyysin, perusteella Putinin ulkopoliittisia preferenssejä ohjaisivat erityisesti korkea itseluottamus sekä korkea epäluottamus muiden toimijoiden aikeita kohtaan.

Seuraavaksi analyysissä käsitellään tarkemmin keskiarvosta poikkeavia persoonallisuuspiirteitä ja niiden vaikutuksia Putinin suosimiin päätöksentekotapoihin sekä ulkopoliitiikkaan. Tarkoituksena on kartoittaa Putinin persoonallisuusprofiilia ja sen myötä analysoida tarkemmin myös Ukrainan kriisin tapahtumia ja selvittää, miten Putinin vahvat persoonallisuuspiirteet ovat todennäköisesti vaikuttaneet Venäjän Ukraina-politiikkaan erityisesti viimeisten kahden vuoden aikana.

5.1. EPÄLUOTTAMUS JA SUHTAUTUMINEN VASTOINKÄYMIISIIN

Yksi merkittävimmistä piirteistä, joka aineiston analyysistä käy ilmi, on Putinin korkea epäluottamus suhteessa muihin. Kuten aiemmin esiteltiin, tätä piirrettä arvioidaan sellaisten substantiivien sekä substantiivi-ilmaisuiden kautta, mitkä viittaavat muihin henkilöihin tai toimijoihin, joihin tutkittava johtaja ei itse identifioitu (Hermann 1999, 31). Mikäli johtaja ilmaisee epäilyksiä, huolta tai vääryyttä muiden henkilöiden tai ryhmien toiminnasta, nämä ilmaisut katsotaan kuuluviksi osaksi epäluottamuksen kooditusta. Kokonaistulos muodostuu

prosentuaalisesta osuudesta niistä epäluottamusta ilmaisevista ilmaisuista, joita tutkittavassa aineistossa esiintyy.

Putinin puheita ja haastatteluita tutkittaessa epäluottamusta ilmaisevaa, muihin toimijoihin kohdistuvaa puhetta esiintyy suhteellisesti arvioituna paljon. Verrattaessa maailman muihin poliittisiin johtajiin Putinin puheissa ja haastatteluissa epäluottamusta ilmenee valitun aineiston puitteissa keskimääräistä enemmän. Näin ollen tämän Putinin persoonallisuuspiirteen voidaan arvioida olevan vahva. Tällaiset johtajat, joiden epäluottamus suhteessa muihin toimijoihin on keskiarvoa vahvempi ovat yleisesti epäluuloisia muiden toimijoiden motiiveista. Erityisesti tämä korostuu, kun kyse on kilpailijoiden, kuten eri ideologioiden edustajien, motiiveista ja aikomuksista (Hermann 1999, 31). Putinin voidaan siis arvioida suhtautuvan erityisen epäluuloisesti muiden aikomuksiin. Tämä näkyy monissa Putinin puheissa ja haastatteluissa varsin selvästi, erityisesti suhteessa Natoon tai Yhdysvaltoihin. Esimerkkinä tästä voidaan muun muassa käyttää Putinin duuman edustajille, liittokokouksen edustajille, Venäjän alueellisille johtajille sekä kansalaisyhteiskunnan edustajille pitämää puhetta 18.3.2014, jossa Putin arvosteli suorasanaisesti muun muassa Natoa.

Ymmärrämme, mitä on tapahtumassa; ymmärrämme, että nämä toimet oli suunnattu Ukrainaa ja Venäjää sekä Euraasialaista integraatiota vastaan. Ja kaikki tämä samalla, kun Venäjä pyrki osallistumaan dialogiin kollegoidemme kanssa lännessä. Ehdotamme jatkuvasti yhteistyötä kaikissa avainasioissa; haluamme vahvistaa luottamuksen tasoa ja haluamme suhteemme olevan tasavertainen, avoin ja oikeudenmukainen. Mutta emme nähneet vastavuoroisia askeleita.¹

Edellä esitetty lainaus Putinin puheesta viittaa juurikin epäluottamukseen muiden toimijoiden aikeista sekä kokemukseen epäoikeudenmukaisuudesta, mikä on luontaista johtajalle, jolla on korkea epäluottamus muita toimijoita kohtaan. Teoreettisen viitekehyksen mukaisesti Putin näkee tietyt poliittiset toimijat epäluotettavina sekä niin sanotusti ikuisina kilpailijoinaan. Putinin puheiden sekä haastatteluiden perusteella tällaiseksi kilpailevaksi toimijaksi voidaan arvioida kuuluvan muun muassa Yhdysvallat (kts. Putin 18.3.2014). Hermannin teorian mukaan tällaiset

¹ We understand that is happening; we understand that these actions were aimed against Ukraine and Russia and against Eurasian integration. And all this while Russia strived to engage in dialogue with our colleagues in the West. We are constantly proposing cooperation on all key issues; we want to strengthen our level of trust and for our relations to be equal, open and fair. But we saw no reciprocal steps. (Putin 18.3.2014.)

johtajat saattavat myös kehittää huolelliset perustelut sille, miksi esimerkiksi tietyn valtion toimintaan tulisi aina suhtautua epäluuloisesti (Hermann 1999, 32).

Putinilla tämä vahva persoonallisuuspiirre merkitsee käytännön poliittisessa toiminnassa ja päätöksenteossa itsenäistä toimintaa sekä pyrkimystä tilanteisiin, joissa Venäjä ei ole riippuvainen muiden toimijoiden aikeista. Näin ollen Putin pyrkii aktiivisesti minimoimaan mahdollisuudet Venäjän aikomusten sabotointiin. Putinin voidaan näin katsoa arvostavan äärimmäisen paljon lojaalisuutta, vaikka hän ei helposti luottaisikaan esimerkiksi muiden valtioiden kanssa tehtävään pitkäaikaiseen yhteistyöhön. Aineiston analyysin perusteella Putin näkee kansainvälisen järjestyksen monella tapaa ristiriitaisena. Eräässä Valdai-klubin keskustelufoorumien tilaisuudessa Putin arvioi kansainvälisen politiikan vallitsevaa tilaa ja puhui lukuisista ongelmista, joita kansainvälisissä suhteissa on viime vuosina nähty. Putinin mukaan on suoraan arvioitava, onko olemassa luotettavaa turvaverkkoa, johon tukeutua. Hänen mukaansa on selvää, ettei tämänhetkinen globaali- tai alueellinen turvallisuus ole sillä tasolla, että se pystyisi suojaamaan maita käänteentekevilta muutoksilta. Putin myös lisäsi, että kansainvälisestä järjestelmästä on hänen näkemyksensä mukaan tullut aiempaa heikompi ja fragmentoituneempi. (Putin 24.10.2014.)

Epäluottamuksen piirre voi myös Putinin kohdalla luoda ajatuksen nollasummamelistä, jolloin toisen voitto on toisen tappio. Tämä ei kuitenkaan suoraan tarkoita Putinin näkevän ulkopoliittikkaa yksinkertaistettuna pelinä. Putinille onkin tämän arvion ja analyysin valossa luontaista kaihtaa mahdollista tappiota politiikan saralla, niin ulkopoliitikassa kuin sisäpolitiikassakin. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että Putin valitsee huolellisesti lähipiirinsä ja samalla myös seuraa tarkasti poliittisia kehityssuuntia sekä tarvittaessa vaihtaa lähipiiriinsä kuuluvia henkilöitä, jotka voisivat potentiaalisesti uhata Putinin valta-asemaa. Näin ollen Putinin lähipiiristä nousevat mahdolliset haastajat tai erilaisten aatteiden kannattajat saavat usein lähteä. Tämän persoonallisuuspiirteen tueksi voidaan löytää esimerkkejä muun muassa Mihail Hodorkovskin tapauksesta sekä viimeisen vuoden aikana tapahtuneista lukuisista muutoksista Putinin poliittisessa lähipiirissä. Vuosien 2015 sekä 2016 aikana on raportoitu Putinin erottaneen tai siirtäneen uusiin tehtäviin lukuisia poliittiseen lähipiirinsä kuuluneita henkilöitä, muun muassa sisäpolitiikasta vastanneen Oleg Morozovin sekä kansainvälisestä yhteistyöstä vastanneen Sergei Bolhovitin (Yle 24.3.2015).

Persoonallisuuspiirteen vahvuudesta suhteessa Putinin preferoimaan ulkopolitikkaan voidaan tehdä lukuisia johtopäätöksiä. Putinin halu voittaa tai vähintäänkin välttää tappiotilanteita johtaa siihen, että Putin aktiivisesti arvioi muiden toimijoiden poliittisia motiiveja samalla reagoiden mahdollisesti omaan toimintaansa kohdistuvaan kritiikkiin negatiivisesti. Putin ei myöskään välttämättä perusta luottamuksen rakentamista aiempiin kokemuksiin tai vallitseviin olosuhteisiin, vaan suhtautuu lähtökohtaisesti aina epäilevästi toisten motiiveihin. Käytännön ulkopolitiikassa tämä voi ilmetä myös siten, että pitkäaikaisissa vakaissakin kahdenvälisissä suhteissa voi ilmetä nopeita muutoksia ja suhteet voivat esimerkiksi heiketä yllättävästi.

Putinin toimintamalleja sekä Venäjän poliittisia kilpakumppaneita arvioitaessa hyvin usein esiin nousevat Yhdysvallat ja erityisesti Nato sekä sen mahdollinen laajentuminen Venäjän lähialueille. Tätä persoonallisuuspiirteiden analysoinnista saatua tulosta tukevat vahvasti Putinin kommentit muun muassa koskien Ukrainan mahdollista Nato-jäsenyyttä. Putin on esimerkiksi todennut, että Ukrainan Nato-jäsenyys olisi todellinen uhka Venäjälle ja on esittänyt samassa yhteydessä huolensa siitä, mikä olisi ollut Krimin alueen tulevaisuus Naton tukikohdan myötä, mikäli alueen ihmiset eivät olisi valinneet liittymistä osaksi Venäjää (Putin 18.3.2014). Uhkakuvat voidaankin nähdä linkittyvän osaltaan epäluottamuksen vahvuuteen.

Suhteellisesti korkean epäluottamuksensa vuoksi Putin todennäköisesti myös näkee maailman taipuvaisena konflikteille ja pitää niiden ilmentymistä luonnollisena. Tämän vuoksi on oltava valmis nopeisiinkin muutoksiin kansainvälisellä kentällä ja Venäjän on varauduttava myös sotilaallisen valmiuden puitteissa. Toisaalta Putin myös näkee muut maat niin sanotusti rajoitteisina ja tämä antaa myös joustovaraa omaan toimintaan. Putin kokee, että hänen on seurattava tiiviisti poliittisia kehityssuuntia ja varauduttava hillitsemään vastustajien uhkaavia toimia samalla edistäen Venäjän omia intressejä. Toisaalta voidaan argumentoida, että Putin näkee kansainvälisessä politiikassa toimimisen ikään kuin vastustajiensa kautta. Nämä vastustajat pyrkivät Putinin näkemyksessä levittämään ideologiaansa ja laajentamaan valta-asemaansa muiden kustannuksella. Putin todennäköisesti ottaa riskejä päätöksenteossa ja saattaa tilanteesta riippuen harjoittaa jopa aggressiivista ja hyvin määrätietoista politiikkaa. Edellä kuvailtu näkemys kansainvälisestä järjestelmästä kuvastaa mahdollisesti parhaiten Putinin ja Venäjän toimintaa Ukrainan kriisin synnyssä ja kehittymisessä. Tähän palataan tarkemmin tulevissa alaasioissa.

Toisin kuin yleisesti Putinin toimintaa on arvioitu, tämän analyysin valossa Putin ei ole politiikassaan niin mustavalkoinen, kuin monessa tässäkin tutkielmassa esitellyssä tutkimuskirjallisuudessa on esitetty. Persoonallisuusprofiilin perusteella Putin ei esimerkiksi reagoi vastoinkäymisiin tai toimintaansa rajoittaviin tekijöihin kovinkaan äkkipikaisesti tai pelkän vaistonsa tai tunnetilansa mukaisesti. Epäluottamuksen lisäksi usko kykyyn vaikuttaa tapahtumiin sekä halu ja tarve vaikutusvaltaan ovat kaksi persoonallisuuspiirrettä, jotka teoreettisen tarkastelun puitteissa vaikuttavat poliittisen johtajan reagointiin erilaisten rajojen tai rajoitteiden tullessa vastaan (Hermann 1999, 15). Putin on näissä persoonallisuuspiirteissään niin sanotusti maltillinen, eikä näin ollen poikkea maailman poliittisten johtajien keskitasosta näissä piirteissä. Putinilla sekä hänen kaltaisillaan johtohenkilöillä onkin tässä mielessä kyky tilannekohtaisesti joko haastaa rajoitteita tai vaihtoehtoisesti toimia niiden puitteissa ja kunnioittaa niitä. Rajoitteiden tullessa ilmi, Putin toimii ennen kaikkea tilannekohtaisesti sekä kontekstisidonnaisesti. Putinin johtamistavalle ominaista on analysoida eteen tulevat tilanteet tarkasti ja huolellisesti ennen lopullisen toimintatavan valintaa. Aineiston analyysin perusteella Putinin tarve vaikutusvallan lisäämiseen on maltillinen. Usein Putinin politiikkaa on kuitenkin kuvattu päinvastaisella tavalla ja Putinin on päinvastoin oletettu pyrkivän vaikutusvallan kasvattamiseen. Tämän tutkielman tulosten perusteella Putin ei kuitenkaan huomattavasti tässä piirteessään poikkea valtaosasta maailman poliittisia johtajia. Rajoitteiden tai esteiden tullessa eteen, Putin saattaa toimia kahdella mahdollisella tavalla: hän valitsee rajoitteiden kunnioittamisen tai päättää jättää ne huomiotta. Analyysin edetessä pohditaan, kuinka nämä piirteet ilmenivät Putinin Ukraina-politiikassa.

5.2. ITSELUOTTAMUS JA AVOIMUUS UUDELLE TIEDOLLE

Toinen keskitasoa vahvempi persoonallisuuspiirre Putinilla on itseluottamus. Persoonallisuuspiirteenä vahva itseluottamus kertoo tavasta tehdä päätöksiä. Itseluottamus persoonallisuuspiirteenä kertoo yksilön käsityksestä itsestään sekä tämän käsityksestä omasta kyvyistään toimia ympäristössään muiden yhdessä muiden toimijoiden kanssa (Hermann 1999, 21). Putinin itseluottamus on vahva ja näin ollen hän on pääasiassa tyytyväinen omaan toimintaansa, eikä pyri aktiivisesti vertailemaan tai arvioimaan itseään suhteessa muihin. Putin myös pyrkii toimimaan johdonmukaisesti politiikassaan. Merkittävää on, että Putinin

päätöksentekotavalle ominaista tämän tutkielman perusteella on selkeän poliittisen jatkuvuuden sekä strategian luominen. Putin ei epäröi tehdessään merkittäviä päätöksiä eikä myöskään helposti mukauta suunnitelmiaan vallitsevien tilanteiden tai poliittisen ympäristön vuoksi. Vaikka Putin on siis valmis kuuntelemaan muita, hän ei kuitenkaan tarvitse muiden panosta kokeakseen olevansa kykenevä tekemään päätöksiä. Lähtökohtaisesti Putinille on erittäin tärkeää ajaa omaa näkemystään sekä agendaansa, vaikka se ei aina vaikuttaisi olevan sopivin mahdollinen toimintatapa. Putinin kaltaiset johtajat eivät tarvitse poliittista ryhmää ympärilleen parantamaan itseluottamustaan. Yleisesti Putinin voidaan analyysin perusteella arvioida olevan tyytyväinen ulkopoliittisiin päätöksiinsä ja luottavan poliittiseen linjaansa.

Merkittävää on, ettei Putin tee persoonallisuusprofiilin perusteella hätiköityjä päätöksiä. Hän suosii kärsivällisyyttä erilaisten tilanteiden tullessa vastaan ja tekee rauhassa päätöksen, jota pitää menestyvimpänä. Tämän tutkielman tulosten valossa voidaan siis olettaa, ettei Putin ole harjoittamassaan politiikassaan äkkipikainen tai toimi hetkellisten mieltymysten mukaisesti. Putin myös haluaa osoittaa puheissaan sekä haastatteluissaan olevansa itsevarma ja luottavansa täysin tekemiinsä päätöksiin sekä omaan näkemykseensä. Tämä näkyy vahvasti esimerkiksi sellaisissa puheenvuoroissa, joissa Putin viittaa Venäjän harjoittamaan ulkopoliitiikkaan sekä erityisesti Venäjän Ukraina-politiikkaan (Putin 4.3.2014, 18.3.2014). Putin on myös erässä haastattelussa ilmaissut, ettei kadu tekemiään päätöksiä tai valintoja (Putin 6.6.2015). Lisäksi Putin on sanonut, ettei politiikassa voi koskaan käyttää konditionaalia ja tässä säännössä hän omien sanojensa mukaisesti pitäytyy (Putin 4.3.2014).

Kahden persoonallisuuspiirteen, itseluottamuksen sekä käsitteellisen kompleksisuuden, on Hermannin teoriassa katsottu korreloivan keskenään. Näiden piirteiden yhteyden on kuvailtu kertovan henkilön käsityksestä itsestään suhteessa muihin. Tämä sen sijaan kertoo henkilön avoimuudesta vastaanottaa tietoa sekä muiden apua päätöksentekoprosessissa sekä siitä, kuinka henkilö suhtautuu poliittiseen ympäristöön sekä sieltä saataviin vaikutteisiin (Hermann 1999, 18). Käsitteellisen kompleksisuuden katsotaan viittaavan yksilön kykyyn käsitellä ympäristöään ja erotella siitä erilaisia aspekteja. Lisäksi persoonallisuuspiirre on liitetty uuden tiedon käsittelyn kykyyn. Putin on tässä persoonallisuuspiirteessään maltillinen, mikä teoreettisen tarkastelun mukaisesti tarkoittaa, ettei hän näe kansainvälistä järjestelmää ja siinä toimivia palasia mustavalkoisina. Putinin käsitteellisen kompleksisuuden tulos on kuitenkin arvoltaan itseluottamusta korkeampi, vaikka suhteellisesti persoonallisuuspiirteinä Putinilla itseluottamus

on vahva ja käsitteellinen kompleksisuus sen sijaan keskitasoa. Merkittävää näiden kahden piirteiden yhteyttä tarkasteltaessa on nimenomaan se, kumman piirteen tulos on konkreettiselta arvoltaan korkeampi. Käsitteellisen kompleksisuuden ollessa arvoltaan itseluottamusta korkeampi, on henkilö avoin ympäristönsä vaikutteille. Putin onkin näin ollen yleisesti pragmaattinen ja huomioi muiden toimijoiden intressit sekä tarpeet. Putinilla on vahva tilannetaju ja hän toimii ympäristönsä mahdollistamissa puitteissa. Putinilla on myös taito saada muita toimimaan.

Aineiston tulkinnan sekä käsitteellisen kompleksisuuden ja itseluottamuksen piirteiden tulosten välisen suhteen perusteella Putin haluaa johtajana antaa vaikutelman, että on avoin ideoille ja valmis kuuntelemaan muidenkin näkemyksiä. Putinin kaltaiset johtajat eivät yleensä tee päätöksiä yksin, vaan kuuntelevat ja huomioivat huolellisesti lähipiirinsä sekä tärkeiden viiteryhmien näkemykset. Toisin kuin johtajat, joiden itseluottamuksen tulokset ovat korkeampia kuin käsitteellisen kompleksisuuden, Putin on valmis vastaanottamaan tietoa. Putinin kaltaiset johtajat myös yleensä pärjäävät demokraattisissa vaaleissa hyvin.

5.3. JOHTAMISTAVAT

Margaret Hermann on määritellyt persoonallisuusprofiilien sekä persoonallisuuspiirteiden korrelaatioiden perusteella niihin sopivia johtamistapoja. Putinin persoonallisuuspiirteistä saadut tulokset eivät suoraan osoita Putinin noudattavan Hermannin teoriasta määrittyvistä johtamistavoista yhtä ainoaa. Tulosten perusteella Putin ei välttämättä pysytele tiukasti tietyssä johtamistyyliässä, vaan voi vaihdella tapojaan tilanteiden mukaisesti. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että Putin vaihtaisi johtamistapojaan tietoisesti. Lisäksi tämä preferensseistä toiseen vaihtelu voi toimia ikään kuin todistusaineistona siitä, että Putinin politiikka on vaihdellut hänen presidenttikautensa aikana. Aineiston analyysin perusteella voidaan kuitenkin päätellä Putinin yleisimmin noudattavan johtamistavoiltaan kahta lähestymistapaa.

Analyysin perusteella voidaan kuitenkin päätellä, että Putin on johtamistyyleiltään niin inkrementaalinen kuin karismaattinen. Inkrementaalisella päätöksentekotavalla viitataan jaksottaiseen päätöksentekoon, jolloin päätökset muodostetaan vaihe vaiheelta. Tällaisessa päätöksentekotavassa pyritään välttämään ongelmia ja painotetaan enemmän konsensusta.

Toisaalta Putin on johtamistavoiltaan karismaattinen ja keskittyy agendansa saavuttamiseen osallistuttamalla muita toimijoita prosessiin ja suostuttelemalla näitä toimimaan toivomallaan tavalla. Putin haluaa näin ollen ylläpitää liikkumisvaransa, taktiikkansa sekä joustavuuden välttämällä esteitä, jotka voivat estää tässä tavoitteessa pysymistä. Nämä tavat näkyvät merkittävällä tavalla Putinin harjoittamassa ulkopolitiikassa sekä hänen päätöksenteossaan.

Putinin toimintaa motivoivat toisaalta ongelmat sekä toisaalta suhteet ja niiden ylläpito sidosryhmiin. Putin on monessa persoonallisuuspiirteessään keskitasoa eli näin ollen toimii näiden piirteiden ohjaamana yleisesti maltillisesti. Putinin motivaatiota ja toimintaa ohjaavat sekä sisäiset että ulkoiset asiat. Putinin motivaatio toimintaan voi rakentua kahdella mahdollisella tavalla, jälleen tilanteesta riippuen. Keskeinen fokus voi olla mahdollisuuksien hyödyntämisessä ja suhteiden rakentamisessa unohtamatta valppauden säilyttämistä tai potentiaalisten ongelmien ja uhkien eliminoinnissa. Tutkielman taustoituksessa on käsitelty Putinin presidenttikausia, politiikan suunnan muutoksia niiden välillä sekä vaihtelevia arvioita Putinin persoonasta. Vaihtelevuutta sekä muutoksia voidaan yrittää hahmottaa juurikin sitä kautta, ettei Putin ole politiikassaan mustavalkoinen, vaan sopeuttaa politiikkaansa tarpeelliseksi katsomallaan tavalla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei Putin seuraisi tavoitettaan tietyn agendan edistämiseksi.

Ennen analyysin seuraavaan vaiheeseen syventymistä voidaan tiivistää Putinista rakennettu persoonallisuusprofiili. Putinin puheista ja haastatteluista analysoitujen tulosten perusteella Putin toimintaa ohjaavat vahva itseluottamus, epäluottamus muihin toimijoihin sekä oman agendan edistäminen, tilannekohtaisesti rajoitteiden kunnioittamisen tai haastamisen puitteissa. Näiden persoonallisuuspiirteiden vahvuudesta ja yhteisvaikutuksesta voidaan johtaa tiettyjä Putinin päätöksentekokäyttäytymiseen liittyviä oletuksia, joita tarkastellaan Ukrainan tapahtumiin liittyen seuraavassa alaosiossa.

5.4. PUTININ PERSONALLISUUSPROFIILI JA UKRAINAN KRIISIN TAPAHTUMAT

Edellisten analyysivaiheiden perusteella on pyritty luomaan käsitys Putinista johtajana sekä hänen periaatteistaan ja preferensseistään päätöksenteossa. Seuraavaksi tarkoituksena on pohtia

Venäjän toimintaa Ukrainassa ja tarkastella Krimin liittämistä Venäjään yhtenä merkittävistä päätöksistä, joita Ukrainan kriisin yhteydessä on Venäjän osalta tehty. Oletukset siitä, kuinka Ukraina ja Krimiin liittyviä päätöksiä tehtiin, on perustettu useiden luotettavaksi katsottujen lähteiden tietojen sekä Putinin oman yksityiskohtaisen kerronnan varaan. Kuten aiemmin tässä tutkielmassa tuotiin ilmi, täysin luotettavaa tietoa kaikista Ukraina-politiikkaan liittyvistä päätöksentekoprosesseista ei ole saatavilla. Tavoitteena on ensisijaisesti tarkastella, saavatko Putinista tässä tutkielmassa analysoidut persoonallisuuspiirteet ja niistä johdettavat toimintatavat tukea Ukrainan kriisin yhteydessä. Näin ollen analyysin viimeisen osan tarkoituksena on käsitellä Ukrainan tapahtumia suhteessa Putinista rakennettuun persoonallisuusprofiiliin ja pohtia, reflektivatko tapahtumat ja Venäjän Ukraina-päätökset Putinin persoonallisuusprofiilin mukaisesti oletettuja toiminta- ja päätöksentekomalleja. Ukrainaan liittyvät puheet painottuvat selkeästi vuodelle 2014, jolloin tilanne Ukrainassa eskaloitui nopeasti. Vuoden 2015 aikana ulkopoliittiset puheet keskittyvät jo huomattavasti enemmän muun muassa Syyrian tilanteeseen sekä terrorismin torjuntaan. Tarkoituksena on kuitenkin analysoida kattavasti vuosia 2014 sekä 2015.

Putinista rakennettua persoonallisuusprofiilia ja Ukrainan tapahtumia analysoitaessa voidaan tehdä joitakin päätelmiä siitä, mikä Putinia on motivoinut sekä millaisia preferenssejä tapahtumien taustalla voi mahdollisesti olla. Analyysissä keskitytään nimenomaan siihen todistusaineistoon, jota voidaan ammentaa persoonallisuuspiirteiden analyysistä. Näin ollen analyysissä huomio ei varsinaisesti keskity Ukrainan kriisin sellaisiin aspekteihin, jotka ovat mahdollisesti irrallisia Putinin päätöksenteosta ja täten persoonallisuuspiirteiden analyysistä. Tarkoituksena on siis selvittää, millaisia vaikutuksia Putinin henkilökohtaisilla persoonallisuuspiirteillä on mahdollisesti ollut Ukrainan kriisin tapahtumissa Venäjän toiminnan osalta.

Korkean itseluottamuksen ohjatessa Putinin toimintaa johtajana, on oletettavaa, että hän välttelee tappiota kaikin keinoin ja kokee toisen toimijan voiton merkitsevän toisen toimijan tappiota. Persoonallisuuspiirteiden analyysiin sekä Hermannin teoreettisiin lähtökohtiin perustuen voidaan siis arvioida, että Putin näkee poliittisen todellisuuden jossain määrin nollasummapelinä. Ukrainan kriisin taustoja analysoitaessa tämä aspekti on konkreettisesti esillä Putinin ja Venäjän toiminnassa sekä laajemmin Venäjän lähialuepolitiikassa Putinin presidenttikausien aikana. Tämä näkemys heijastelee myös Venäjän Ukraina-politiikkaan sekä kahdensivälisiin suhteisiin. Putin on

esimerkiksi varsin avoimesti vastustanut Ukrainan integroitumista länteen ja erityisesti mahdollisuutta Ukrainan Nato-jäsenyydelle. Venäjälle Ukrainan lähentyminen EU:n kanssa olisikin mahdollisesti merkinnyt tietynlaista tappiota, sillä Ukraina on ollut Venäjälle erittäin tärkeä kumppanimaa ja Putin halusi jatkaa tiiviin monialaisen yhteistyön suhdettaan Ukrainaan. Kuten todettu, Ukraina on perinteisesti ollut Venäjälle äärimmäisen tärkeä kumppani ja maat säilyttivät tiiviit suhteensa myös Neuvostoliiton hajottua. Korkean itseluottamuksensa ja osittain karismaattisen johtamistapansa myötä Putin pyrkii johtamistavoiltaan ohjailemaan muita toimijoita ja toisaalta haluaa itse varmistua siitä, että juuri hänen ulkopoliittinen taktiikkansa toimii. Hermannin teorian mukaisesti on korostettava, että tällaisille johtajille agendan säilyttäminen on tärkeää, mutta keinovalikoima vaihtelee tilanteiden mukaisesti. Tämä persoonallisuuden aspekti selittää osaltaan sitä, miksi Putinille Ukrainan valinta lähentyä EU:n kanssa ja mahdollinen Nato-jäsenyyden hakeminen olisi ollut sekä selkeä pettymys että uhka Putinille ja Venäjälle.

Tammikuun lopussa 2014 Putin kommentoi, että Ukrainan mahdollisesti allekirjoittaessa yhteistyösopimuksen EU:n kanssa, tulisi tällä eittämättä olemaan vaikutuksia Venäjän talouteen. Samassa yhteydessä Putin kuitenkin myös totesi, että Ukrainalle luvattu lainapaketti toteutuisi myös, mikäli Ukrainan hallinto vaihtuisi. Putin myös viittasi, ettei halua tavallisen kansan kärsivän. (Putin 28.1.2014). Putin on läpi Ukrainan kriisin halunnut viestiä tukeaan Ukrainan kansalle ja korostanut Venäjän valmiutta auttaa tilanteesta kärsiviä ukrainalaisia. Osana tätä strategiaa Putin on myös antanut vahvasti ymmärtää, etteivät länsimaat todellisuudessa ole olleet valmiita vastaavanlaisiin toimiin tavallisten ukrainalaisten auttamiseksi. Sittemmin Putin onkin jatkuvasti pyrkinyt puheissaan osoittamaan, että nimenomaan EU ja länsimaat ovat hylänneet Ukrainan, kun taas Venäjä on jatkanut taloudellisen tukensa tarjoamista. Putinille on mahdollisesti tullut yllätyksenä se, kuinka kansa reagoi Janukovytsin jättäessä allekirjoittamatta yhteistyösopimuksen EU:n kanssa. Voidaan luonnehtia, ettei Venäjän lupaama taloudellinen kumppanuus riittänytkään ukrainalaisten lojaaliuden voittamiseksi.

Putinin suhtautuessa epäilevästi muihin toimijoihin ja näiden motiiveihin, on kumppaneiden lojaalius korostetussa asemassa puolin ja toisin. Putin on viitannut KGB-menneisyyteensä kertomalla koulutuksen tiivistyneen ehdottomaan lojaalisuuteen ihmisiä ja valtiota kohtaan (Putin 17.4.2014). Lisäksi Putin on todennut, että absoluuttista luottamusta on vaikea saavuttaa kansainvälisellä tasolla (Putin 23.2.2015). Näin ollen Putin odottaa lojaaliuden toteutumista

kumppaneiltaan, mistä voidaan myös päätellä Putinin olettaneen Ukrainan ylläpitävän tiiviitä suhteita Venäjään ja suuntautuvan Euroopan unionin sijaista Putinin kaavailemaan Euraasian unioniin, joka perustettiin vuonna 2015. Voidaan perustellusti olettaa, että Ukrainan lähentyminen EU:n kanssa olisi ollut Putinille merkittävä takaisku ja hän vastustikin asiaa varsin avoimesti (Putin 28.1.2014). Tämä reagoiti reflektoi Putinin vahvan epäluottamuksen persoonallisuuspiirrettä äärimmäisen osuvasti, sillä Putin odottaa kumppaneiltaan lojaliteettia. Putin ei myöskään ole peitelty Venäjän apua Janukovytsille Ukrainan kriisin puhjettua ja Janukovytsin jouduttua pakenemaan maasta. Putin on myöntänyt Venäjän auttaneen Janukovytsia pakenemaan ensin Krimille ja siitä yhä edelleen Venäjälle. Osoituksena lojaaliudesta Putin siis vastasi väittämänsä mukaan Janukovytsin avunpyyntöön poistuaan maasta turvallisesti.

Kuten todettu, korkea epäluottamus persoonallisuuspiirteenä tarkoittaa, että lojaliteetin arvostus ja jopa sen vaatiminen korostuvat. Putinin voidaan kuvailla vaativan tietyiltä lähellä pitämiltään toimijoilta vahvaa lojaliteettia ja sitoutumista yhteistyöhön. Näin on ollut erityisesti Ukrainan kohdalla. Osoituksia Putinin lojaliteetista Ukrainaa kohtaan on lukuisia. Erityisesti vuoden 2014 puheissaan Putin korosti Venäjän antamaa taloudellista tukea Ukrainalle sekä valmiutta normalisoida maiden välisiä suhteita ja käydä dialogia, mutta syytti samalla EU:ta velvollisuuksien laiminlyönnistä Ukrainaa kohtaan. Putinin mukaan eurooppalaiset sekä amerikkalaiset jopa nöyryyttävät Ukrainaa tarjoamalla Putinin näkemyksen mukaan riittämättömiä tukitoimia muun muassa lainojen muodossa (Putin 24.10.2014). Todisteiden valossa on oletettavaa, ettei Putin voinut luottaa muiden toimijoiden aikomuksiin Ukrainan osalta, etenkin Naton ja EU-maiden osalta. Tässä mielessä ei ole yllättävää, että Putin päätti toimia rajoitteita haastamalla sekä esimerkiksi kansainvälisen yhteisön tarjoamien todisteiden (mm. Etyj) perusteella jopa aggressiivisesti. Putin yhdessä lähipiirinsä kanssa on todennäköisesti pohtinut strategiaa Krimin liittämiseksi ja käytännön toimia, joita Krimin liittämisen jälkeen on tehtävä, jotta alue saadaan integroitua osaksi Venäjää niin poliittisesti kuin taloudellisesti. Samalla vakauden luominen alueelle on ollut tärkeää.

Putin on johtajana määrätietoinen ja on valmis myös aggressiivisiin keinoihin, mikäli hän kokee ne välttämättömiksi. Venäjä on toiminut Ukraina-politiikassaan määrätietoisesti ja käyttänyt moninaisia keinoja tavoitteidensa ajamiseksi. Voidaan puhua jopa hybridisodankäynnistä. Krimin kohdalla Venäjän ei vielä tarvinnut käyttää saman mittaluokan voimakeinoja kuin Itä-Ukrainassa, mutta todisteiden valossa on selvää, että Venäjä on osoittanut aggressiota Ukrainan kriisin

yhteydessä sen alusta lähtien. Ukrainan tapahtumien eskaloituessa nopeasti, Putin eteni päättäväisesti Krimin suunnitelmassaan, muun muassa Janukovytsšin auttamisessa sekä myöhemmin Itä-Ukrainan kapinallisten tukemisessa, vaikka länsimaiden vastustus oli selvää. Putin on kuitenkin perustellut Venäjän toimivan kansainvälisen oikeuden puitteissa ja vedonnut velvollisuuteen auttaa ukrainalaisia sekä maassa asuvia venäläisiä.

Voidaan perustellusti olettaa, että Putin ei ole nähnyt Ukrainan tilannetta mustavalkoisena, vaan päinvastoin tulkinnut sen monimutkaisena kokonaisuutena, jossa Venäjällä on oikeutettu rooli. Putin on muun muassa todennut Yhdysvaltojen tukeneen aktiivisesti Maidanin protesteja, mutta tästä huolimatta syyttäneen Ukrainan tapahtumista Venäjää (Putin 15.10.2014). Persoonallisuuspiirteiden analyysin perusteella voidaan siis todeta, ettei Putin arvioi maailmanpoliittisia tilanteita yksinkertaistetusti tai pelkistä tapahtumia vain omaan maailmankuvaansa muokkautuviksi ilmiöiksi. Putin ei myöskään ole päätöksentekotavoiltaan äkkipikainen tai toimi tunnetilojen ohjaamana. Analyysin perusteella Putinin harjoittama ulkopoliitiikka ei siis olisi niin mustavalkoista, ennalta-arvaamatonta tai äkkipikaista, kuin monissa Putinia koskevissa analyyseissä annetaan usein ymmärtää. Näin ollen voidaan olettaa, ettei päätöksiä Ukrainankaan suhteen ole tehty täysin yllättäen. Joidenkin lähteiden mukaan (mm. Myers & Zygar) Ukrainaan liittyviä päätöksiä oli konkreettisesti valmisteltu Kremlissä jo vähintäänkin useita kuukausia ennen tapahtumien eskaloitumista. Putin on kuitenkin itse kertonut Krimin liittämiseen johtaneista tapahtumista kahta erilaista narratiivia. Vuoden 2014 aikana Putin piti pääasiallisesti kiinni väitteestään, jonka mukaan Krimin operaatiota ei oltu suunniteltu tai valmistelu etukäteen. Putinin mukaan toiminnassa haluttiin varmistaa krimiläisten turvallisuus ja operaatio toteutettiin ammattimaisesti ja ripeästi. Venäjän tehtävänä oli näin ollen luoda edellytykset Krimille toteuttaa tahtoansa valita. Tässä yhteydessä Putin on myöntänyt hyödyntäneensä armeijan erikoisjoukkoja (Putin 17.4.2014). Vasta myöhemmin, vuoden 2015 aikana, Putin on myöntänyt Krimin alueeseen liittyneen tiettyjä suunnitelmia jo aiemmin.

Putin on mitä todennäköisimmin seurannut tarkasti Ukrainaan liittyviä poliittisia kehityssuuntia ja tarkkaillut kansainvälisen yhteisön reagointia tilanteeseen aktiivisesti. Eräänä mielenkiintoisena aspektina voidaankin pitää sitä, kuinka hitaasti Euroopan unioni sekä kansainvälinen yhteisö kokonaisuudessaan reagoivat Ukrainan mielenosoituksiin ennen Maidanin tapahtumia helmikuun 21. päivänä vuonna 2014. Tämä saattoi osaltaan myötävaikuttaa Putinin tekemiin ratkaisuihin, sillä Putinin poliittiselle toiminnalle ominaista on laskelmointi sekä

ympäristön tapahtumien tarkkailu. Putin myös seuraa tarkasti poliittisia kehityssuuntia ja reagointia muiden toimijoiden politiikan osalta.

Krimillä on Putinin puheissa selkeästi oma erityisasemansa osana Venäjän historiaa ja ennen kaikkea alueellisesti osana Venäjää. Useissa puheissa sekä haastatteluissa Putin myös korostaa Krimin alueen väestön halua kuulua osaksi Venäjää sekä heidän venäläistä kulttuuriperintönsä.

Krim on yhteistä historiallista perintöämme ja erittäin tärkeä tekijä alueellisessa vakaudessa. Tämän strategisen alueen tulisi olla osa vahvaa ja vakaata suvereniteettia, joka tänä päivänä voi olla vain venäläinen. Muutoin rakkaat ystävät (osoitan tämän sekä ukrainalaisille että venäläisille), te ja me – venäläiset ja ukrainalaiset – saattaisimme menettää Krimin kokonaan ja se voisi tapahtua lähitulevaisuudessa.²

Putinin toiminnalle päätöksenteossa on persoonallisuusprofiilin mukaan ominaista huolellisuus sekä perustellut valinnat oman agendansa jatkuvuuden selittämiseksi. Persoonallisuuspiirteiden analyysin mukaan Putinille tärkeää on poliittisen jatkuvuuden ja strategian luominen. Kuten aiemmissa osioissa on todettu, Putin toimii pitkäjänteisesti oman agendansa saavuttamiseksi. Näin ollen on oletettavaa, ettei Putin mielellään joustu tavoitteistaan, vaikkakin keinot niiden saavuttamiseen vaihtelevat. Lukuisat perustelut muun muassa Krimin olemisesta luonnollinen osa Venäjää sopivat hyvin arvioihin Putinin tavoitteista ja halusta ylläpitää luonnollisen jatkuvuuden käsitystä Venäjän poliittisessa toiminnassa. Ukraina-päätökset on todennäköisesti tehty Putinin sekä tämän lähipiirin kesken siten, että Putin on myös ottanut huomioon lähipiirinsä näkemyksiä asiasta ja analysoinut strategiaa huolellisesti ennen konkreettisiin toimiin ryhtymistä. Tätä puoltavat myös tällä hetkellä saatavilla olevat tiedot päätöksistä, jotka edelsivät Venäjän toimia Ukrainassa ja perustuvat pitkälti Putinin omaan reflektointiin (Rossiya 24, 2015). Täysin varmaksi todennettavaa tietoa päätöksentekoprosessista ei kuitenkaan ole saatavilla.

Analyysin osana rakennettu persoonallisuusprofiili Putinista viittaa vahvaan itseluottamukseen oman poliittisen toiminnan osalta. Samalla korostuu ajatus omien poliittisten valintojen oikeudellisuudesta sekä oikeutuksesta niihin. Krimin tilanteessa Putin perustelee Venäjän toimintaa muun muassa vastuun sekä toisaalta kumppanuuden kautta. Putin perustelee Krimin väestön toimineen kansainvälisen oikeuden puitteissa nojautuessaan itsemääräämisoikeuteensa

² Crimea is our common historical legacy and a very important factor in regional stability. And this strategic territory should be part of a strong and stable sovereignty, which today can only be Russian. Otherwise, dear friends (I am addressing both Ukraine and Russia), you and we – the Russians and the Ukrainians – could lose Crimea completely, and that could happen in the near historical perspective. (Putin 18.3.2014.)

Kiovassa tapahtuneen laittoman vallankaappauksen myötä. Näin ollen Venäjä kunnioittaa Putinin mukaan Ukrainan suvereniteettia, mutta samalla Venäjällä oli vastuu suojella tulevaisuutensa puolesta pelkääviä krimiläisiä. (Putin 24.10.2014.) Ukrainan tapahtumien edetessä Putin toistuvasti vetosi velvollisuuteensa ja haluunsa suojella venäläisiä vähemmistöjä myös Venäjän rajojen ulkopuolella. Putin on puheissaan esittänyt, että erityisesti Krimin alueen venäläistä yhteisöä tuli auttaa Kiovan tapahtumien edetessä yhä huolestuttavampaan suuntaan. Osoituksena itseluottamuksestaan Putin on viestinyt Venäjän toimineen Krimillä tilanteen vaatiman tarpeen mukaisesti, eikä aio perääntyä ratkaisuihinsa. Useissa puheissaan ja haastatteluissaan Putin ilmaisee Krimin ja Sevastopolin liittämistä osaksi Venäjää yhdistämisen ja yhtenäisyyden palauttamisen kautta. Alueiden pitkä historia, yhteiset arvot sekä yhteiset tavoitteet yhdistävät alueita. (Putin 3.12.2015.) Korkea itseluottamus myös tässä mielessä osoittaa, että Putin on päätöksensä tehdessään valmis kansainvälisen yhteisön negatiivisen reaktionkin uhalla ottamaan riskejä ja tehdyt päätökset voivatkin johtaa jopa aggressiiviseen toimintaan. Krimiin liittyvien päätösten kohdalla Putin oli jo ottanut suuren riskin haastaessaan kansainvälisen yhteisön yleisesti hyväksytyt normit alueellisen koskemattomuuden periaatteesta.

Itseluottamusta korkeamman käsitteellisen kompleksisuuden arvon myötä on perusteltua argumentoida, ettei Putin näe kansainvälisen politiikan todellisuutta yksinkertaistettuna tai yksioikoisena. Tämän myötä on odotettavaa, että Putin pyrkii todistamaan ja osoittamaan, että muut toimijat esittävät asiat usein mustavalkoisina, eivätkä paljasta asioiden todellista luonnetta tai peittelevät asioiden kokonaiskuvaa. Eräänä todisteena tästä voidaan pitää Putinin vihjailua siitä, kuinka Ukraina sai alueita itselleen muun muassa Puolan kustannuksella toisen maailmansodan myötä ja kuinka Krimin alue alun perin luovutettiin osaksi Ukrainaa (Putin 24.10.2014). Putinin argumentoinnista voidaan lisäksi päätellä, ettei hän ole ollut tyytyväinen Krimin luovuttamiseen liittyviin perusteluihin tai on pitänyt alueen luovuttamista Ukrainalle lähtökohtaisesti virheenä. Tässä yhteydessä Putin on myös todennut, etteivät asiat ole yksiselitteisiä. Putin myös pyrkii usein perustelemaan puheissaan ja haastatteluissaan Venäjän näkemystä tapahtumien todelliseen kulkuun ja osoittamaan länsimaiden puolueellisuuden sekä kaksinaismoralismin (Putin 4.6.2014, 15.10.2014).

Mihin kiinnitämme huomiota? Meille usein sanotaan, että toimmemme ovat epälegitiimejä, mutta kun kysyn: ”uskotteko kaiken tekemänne olevan legitiimiä?”, he sanovat ”kyllä”. Sitten minun täytyy muistuttaa Yhdysvaltojen toimista Afganistanissa, Irakissa ja Libyassa,

missä he toimivat ilman mitään YK:n sanktioita tai täydellisesti vääristivät sellaisten päätöslauseلمien sisällön, kuten Libyan tapauksessa.³

Kuten Putinista tehdyn persoonallisuusprofiilin mukaisesti voidaan päätellä, antavat viralliset lausunnot tukea siihen, että Putin suhtautuu myös Ukrainan tapahtumien kontekstissa epäluuloisesti muihin toimijoihin sekä näiden motiiveihin. Tämä käy ilmi useista puheista ja haastatteluista. Putin nostaa toistuvasti esille Yhdysvaltojen sekä EU-maiden puuttumisen Ukrainan asioihin ja syyttää muun muassa presidentti Obaman hallinnon tukeneen laitonta vallankaappausta ja on toistuvasti kyseenalaistanut Yhdysvaltojen tuen laittomalle vallankaappaukselle (15.10.2014). Tähän epäluuloisuuteen linkittyvät myös Putinin maininnat ja arviot länsimaiden motiiveista puuttua Ukrainan ja Venäjän välisiin suhteisiin. Aineiston analyysin perusteella Venäjän aikomusten sabotoinnin estäminen on Putinille hyvin tärkeää.

Analyysin perusteella Putin ei näe Ukrainan tapahtumia ainutlaatuisena tilanteena globaalissa maailmassa. Korkean epäluottamuksen vuoksi Putin näkee kansainvälisen järjestelmän taipuvaisena konflikteille ja kuten todettu, ei pidä Ukrainan tapahtumia varsinaisesti ainutkertaisina. Tämä näkyy konkreettisesti useissa Putinin puheissa, joissa hän viittaa esimerkiksi Lähi-Idän tai Kosovon tapahtumiin. Erityisesti Kosovon esimerkkiä Putin on käyttänyt ikään kuin ennakkotapauksena, joka sai kansainvälisen yhteisön hyväksynnän. Eräässä puheessaan Putin muun muassa viittaa Krimin kansanäänestyksen legitimitetistä sekä kansanäänestyksen tuloksista ja seurauksista puhuessaan Kosovon itsenäisyysjulistukseen. Putinin mukaan Krimillä oli laillinen parlamentti, jolla oli legitimitetti kansanäänestyksen järjestämiseen sekä sen myötä viralliseen pyyntöön liittyä osaksi Venäjää. Samassa puheessaan Putin myös toteaa, että myös YK:n linjauksen mukaan alueellinen itsemääräämisoikeus ei vaadi maan ylimmän auktoriteetin hyväksyntää, kuten Kosovon tapauksessa. (Putin 24.10.2014.) Kosovoon viittaaminen toimii vain yhtenä monista esimerkeistä, joilla Putin viittaa historiallisiin tapahtumiin ja perustelee Krimin tapahtumien itse asiassa olevan varsin samankaltaisia luonteeltaan, mutta toisin kuin Krimin tapauksessa, kansainvälisen yhteisön hyväksymiä. Persoonallisuuspiirteiden analyysin perusteella tämä on Putinille hyvin ominaista,

³ We are often told our actions are illegitimate, but when I ask, "Do you think everything you do is legitimate?" they say "yes". Then, I have to recall the actions of the United States in Afghanistan, Iraq and Libya, where they either acted without any UN sanctions or completely distorted the content of such resolutions, as was the case with Libya. (Putin 4.3.2014.)

sillä hän pyrkii usein perustelemaan toimintaansa ja sen oikeutusta muiden toimijoiden samankaltaisen tai vastaavan toiminnan kautta.

Kuin peili, tilanne Ukrainassa reflektoi, mitä on meneillään ja mitä on tapahtunut maailmassa viimeisten vuosikymmenten aikana. Maailman kaksinapaisuuden hajottua, meillä ei enää ole vakautta. Keskeiset kansainväliset instituutiot eivät vahvistu, päinvastoin, monessa tapauksessa ne ovat valitettavasti heikentymässä.⁴

Korkean epäluottamuksensa vuoksi Putin pyrkii saavuttamaan mahdollisimman pitkälle viedyn tilanteen, jossa Venäjä ei ole riippuvainen muiden toimijoiden aikeista. Näin ollen Putin myös edistää vahvasti omaa poliittista agendaansa. Ukrainan kriisin ja Venäjälle asetettujen pakotteiden vaikutukset ovat olleet Venäjän taloudelle raskaat. Tästä huolimatta Putin on kommentoinut pakotteilla olleen myös positiivisia vaikutuksia Venäjälle, sillä niiden myötä maan on ollut välttämätöntä kehittää maan sisäistä tuotantoa ja on ollut välttämätöntä panostaa muun muassa tuotekehitykseen (Putin 16.4.2015). Samalla Putin on pyrkinyt viestimään länsimaille, että pakotteilla ei saavuteta hedelmällistä yhteistyötä ja näin ollen pakotteiden vaikutukset eivät koske yksinomaan Venäjää. Korkea epäluottamus kertoo myös tietynlaisesta kansainvälisen järjestelmän käsityksestä, jossa ulkopoliittiset päätökset tulee suhteuttaa sen realiteetteihin. Käytännössä Putinin päätöksenteolle ominaista on näkemys, jonka mukaan muiden toimijoiden motiiveihin tulee suhtautua varauksellisesti, sillä maailma on taipuvainen konflikteille ja vaikutusvaltaisten valtioiden välille syntyy väistämättä erimielisyyksiä. Venäjän saadessa kritiikkiä toiminnastaan muun muassa länsimailta, Putin vetoaa usein kaksinaismoralismiin ja vertaa Venäjän ulkopoliittista toimintaa Yhdysvaltojen toimintaan. Tällaisessa retoriikassa korostuvat Putinin vahvojen persoonallisuuspiirteiden mukaisesti epäluottamus sekä korkea itseluottamus oman poliittisen agendan osalta.

Maaliskuun alussa 2014 Putinilta kysyttiin mahdollisuudesta voimankäyttöön Ukrainassa. Tällöin Putin totesi, ettei tarvetta aseellisten voimien käytölle toistaiseksi olisi, mutta sellainen vaihtoehto on olemassa. (Putin 4.3.2014). Putinin persoonallisuuspiirteiden analyysin myötä Putinin vastaus on hänelle varsin ominainen. Venäjän on oltava valmiudessa nopeisiinkin muutoksiin kansainvälisesti ja näin ollen sotilaallisen toiminnan mahdollisuutta ei voida sulkea pois. Tässä

⁴ Like a mirror, the situation in Ukraine reflects what is going on and what has been happening in the world over the past several decades. After the dissolution of bipolarity on the planet, we no longer have stability. Key international institutions are not getting any stronger; on the contrary, in many cases, they are sadly degrading. (Putin 18.3.2014.)

mielessä Putinin toiminnalle on analyysin perusteella todennäköistä armeijan mahdollisimman korkean suorituskyvyn ja varustelutason ylläpitäminen hankintojen, koulutusten ja harjoitusten kautta. Vaikka Ukrainan tapauksessa Putin vakuutti alun perin voimankäytön olevan viimeinen vaihtoehto. Tämän lisäksi hän totesi kontrolloimattoman rikollisuuden mahdollisesti levitessä Ukrainan itäisiin osiin, Venäjä tulisi vastaamaan Ukrainan legitiimin presidentin, Viktor Janukovytsin, avunpyyntöihin (Putin 4.3.2014). Putin myös kokee Venäjällä olevan oikeutettu rooli käyttää voimaa Ukrainassa, mikäli tilanne niin vaatii. Putinilla on myös mandaatti käyttää sotilaallista voimaa Ukrainassa (Putin 17.4.2014).

Vaikka länsimaat eivät varsinaisesti edustakaan Venäjälle vastakkaista ideologiaa, on Putin usein todennut, etteivät kaikki demokratiat ole samanlaisia keskenään ja toisaalta syyttänyt länsimaita, erityisesti Yhdysvaltoja, kaksoisstandardeista ja kaksinaismoralismista. Vaikka länsimaat eivät siis edusta täysin erilaista poliittista ideologiaa, kuten esimerkiksi kylmän sodan aikakaudella, on perusteltua huomioida, että Neuvostoliiton aikojen ja kylmän sodan perintönä Venäjällä on yhä vahva mentaliteetti omasta ideologisesta perinnöstään. Tässä mielessä voidaan pohtia, edustavatko länsimaiset arvot jossain määrin erilaisia ideologioita Venäjälle, vaikka demokratian pääpiireet ovatkin yhteisesti jaettuja.

Putinin käsityksen mukaan Venäjän on aina oltava valmiina puolustamaan intressejään erityisesti kilpailevia toimijoita vastaan ja Putin on suoraan todennut kokevansa vastuukseen tehdä kaiken mahdollisen Venäjän intressien suojelemiseksi (Putin 24.10.2014). Kuten aiemmin on todettu, Putinin päätöksenteon muodostumiselle on ominaista myös muiden toimijoiden, yleisemmin vastustajiksi nähtyjen, motiivien epäily ja varautuminen mahdollisiin Venäjää haittaaviin toimiin. Tätä piirrettä tukevat muun muassa lukuisat valitun aineiston lausunnot, joiden myötä Putin syyttää länsimaita aggressiivisesta toiminnasta tai niin kutsutusta Venäjä-vastaisuudesta. Putin on lisäksi viitannut ulkoisiin sotajoukkoihin, jotka voivat hänen mukaansa aiheuttaa epävakautta Krimin alueelle ja joiden mahdolliseen toimintaan Venäjän tulee olla varautunut (Putin 19.8.2015).

Aikomus on selkeä – horjuttaa tilannetta ja vaikeuttaa ihmisten tavallista elämää ja alueen sosioekonomista kehitystä. Meidän täytyy ottaa nämä riskit huomioon ja vastata asianmukaisesti, liittovaltion ja paikallisella tasolla. Meidän ei pidä liioitella mitään tai

nostattaa turhia pelkoja, mutta samalla meidän on oltava tietoisia tilanteesta ja oltava valmistuneita ja valmiita nopeisiin vastatoimiin.⁵

Voidaan päätellä Putinin viittaavan yllä esitetyn kaltaisilla lausunnoillaan Yhdysvaltoihin ja tiettyihin EU-maihin, sillä Putin viittaa puheessaan ulkoisten voimien muodostamaan uhkaan. Nämä ulkoiset toimijat myös levittävät radikaalia propagandaa ja kouluttavat ihmisiä (Putin 19.8.2015). Persoonallisuuspiirteiden analyysin valossa Putin suhtautuu epäilevästi näiden toimijoiden motiiveihin ja kokee, että Venäjän on jatkuvasti varauduttava ulkopuolisiin uhkiin ja suhtauduttava erityisen varauksellisesti sekä kyseenalaistavasti muiden motiiveihin. Kuten todettu, Putin on toistuvasti syyttänyt etenkin Yhdysvaltoja Maidanin protestien tukemisesta sekä nationalistien kouluttamisesta. Näin ollen Venäjän tehtävänä on tarvittaessa hillitä muiden toimijoiden aikomuksia laajentaa valta-asemaansa Venäjän kustannuksella. Putin on kuitenkin myös antanut tunnustusta muun muassa Ranskalle ja Saksalle halustaan edistää kompromisseja kriisin ratkaisun saavuttamiseksi etenkin Minskin sopimusten kautta (Putin 23.2.2015).

Viittauksena Yhdysvaltojen suuntaan voidaan pitää myös lausuntoa, jossa Putin toteaa pyrkimyksen yksinapaisuuteen kansainvälisessä järjestelmässä olevan vaarallista ja mainitsee samassa yhteydessä muun muassa Irakin, Afganistanin sekä Libyan tapahtumat. Putinin näkemyksen mukaan voi syntyä illuusio siitä, että kaikki asiat voidaan ratkaista voimakeinoin ja vain valtatasapainon kautta saavutetaan neuvotteluhaltua. Epäluottamusta on herättänyt myös se, että Nato on jatkanut laajentumistaan lähemmäs Venäjän rajoja. Putinin mukaan tämä luonnollisesti vaikuttaa Venäjän toimintaan ja Venäjän on perustellusti tehtävä tiettyjä päätöksiä, joilla voidaan vastata Naton laajenemiseen liitettävään uhkaan. Myös päätökset liittyen Krimiin tehtiin osittain Naton laajenemisuhan myötä. (Putin 17.4.2014.) Putin on myös kyseenalaistanut Venäjän länsimailta saamansa kritiikin joukkojensa asemoimisesta lähelle raja-alueitaan. Putinin mukaan ei voida sivuuttaa sitä, että Yhdysvallat toimii Naton kautta laajasti rajojensa ulkopuolella

⁵ The aim is clear – to destabilise the situation and hinder people’s normal lives and the region’s socioeconomic development. We need to take these risks into account and respond accordingly, at federal and local level. We must not exaggerate anything or stir up needless fears, but at the same time, we need to be aware of the situation and must be prepared and ready for a swift response. (Putin 19.8.2015.)

ja että Yhdysvalloilla on Euroopassa taktisia ydinaseita (Putin 29.9.2015a). Putin näkee usein Venäjää kohdeltavan kaksinaismoralistista lähtökohdista.

Putinin vastatessa toimittajien kysymyksiin marraskuussa 2014 hän totesi suoraan, että Kiovassa tehtiin perustuslainvastainen vallankaappaus kenenkään kyseenalaistamatta asiaa. Erityisesti motiivit tälle toiminnalle olisi pitänyt kyseenalaistaa. Putinin mukaan Janukovyč oli jo muun muassa Putinin neuvon mukaisesti luopunut vallasta ja suostunut opposition vaatimuksiin. Näin ollen Putinin mukaan vallankaappaukseen osallistuneet militantit ovat syyllisiä Itä-Ukrainan epävakauteen. (Putin 4.3.2014.) Venäjän rooliksi jää näin ollen apua pyytävien ukrainalaisten suojele. Venäläismedialle antamassaan haastattelussa Putin arvosteli suorasanaisesti eurooppalaisia kollegoitaan muun muassa Natsi-ideologian leviämisen sivuuttamisesta Ukrainassa. Putinin mukaan kansainvälisen politiikan toimijat eivät halua nähdä Ukrainan tapahtumien todellista luonnetta. Tämä johtuu Putinin näkemyksen mukaan muun muassa siitä, etteivät kaikki toimijat ymmärrä maailman monimutkaisuutta ja -muotoisuutta. (Putin 23.2.2015.)

Myös Itä-Ukrainan tapahtumissa Putinin ja siten Venäjän toimintaa voidaan osuvasti analysoida Putinin persoonallisuuspiirteiden valossa. Kuten todettu, Putin joko valitsee kunnioittaa vastaan tulevia rajoitteita tai jättää ne huomiotta. Rajoitteina voidaan tässä yhteydessä pitää esimerkiksi kansainvälisen yhteisön jyrkkää vastustusta Venäjän toiminnalle sekä laajoja taloudellisia pakotteita. Venäjän Ukraina-politiikan kohdalla on todennäköistä, että Putin ei ole reagoinut häntä kohdanneisiin rajoitteisiin muuttamalla merkittävästi ennalta suunniteltua toimintaansa, etenkin Krimin kohdalla. Venäjä ja Putin kohtasivat länsimailta laajamittaista vastarintaa Krimin liittämistä osaksi Venäjää, mutta Putin ei tässä kohtaa välittänyt vastaan tulleista rajoitteista, vaan päinvastoin haastoi ne. Itä-Ukrainan kohdalla tilanne oli kuitenkin toisenlainen, sillä Putinilla ei ollut esimerkiksi Krimin kaltaisia perusteluja Itä-Ukrainan liittämiseen osaksi Venäjää tai edes alueella toimimiseen. Vaikka tilanne Itä-Ukrainassa on yhä enemmän tai vähemmän käynnissä, ei Putin ole enää yhtä avoimesti haastanut vastaan tulleita rajoitteita. Vastareaktio Venäjän suoraviivaiseen toimintaan oli kokonaisuudessaan jyrkkä ja Venäjälle asetettuja taloudellisia pakotteita myös kriisin jatkuessa laajennettiin entisestään. Lähtökohtaisesti voidaankin olettaa, että Putin todella halusi toimia Itä-Ukrainan separatistien tukemisessa Venäjän osallisuutta peitellen. Näin voidaan päätellä, koska Putinin toiminnalle on persoonallisuuspiirteiden analyysin perusteella ominaista rajoitteiden haastaminen, esimerkiksi kansainvälisen yhteisön normien, mutta toisaalta myös niiden kunnioittaminen sen ollessa Venäjän edun mukaista ja toisaalta

Putinin arvioidessa tilanteen sitä vaativan. Näin ollen voidaan argumentoida, ettei Venäjän edun mukaista ollut toimia avoimen sotilaallisesti Itä-Ukrainassa, etenkin Yhdysvaltojen pohtiessa tukeaan Ukrainan hallinnon joukoille. Putinin itseluottamuksen ollessa vahva ja toisaalta tämän ollessa maltillinen kahdessa relevantissa persoonallisuuspiirteessä, uskossa kykyyn vaikuttaa tapahtumiin ja vaikutusvallan tarpeessa, ohjaavat nämä piirteet tulkitsemaan Putinin toimintatapaa edellä esitellyllä tavalla. Toisaalta on mahdollista analysoida, että Putin on saattanut odottaa länsimaiden vastustuksen laantuvan todellisuutta nopeammin. Tämä voisi osaltaan selittää salailevampaa politiikkaa Itä-Ukrainan kohdalla.

Huhtikuussa 2014 Putin tyrmäsi väitteet venäläisjoukkojen läsnäolosta tai taktisesta avustuksesta Itä-Ukrainassa. Putinin mukaan paikalliset Itä-Ukrainalaiset toimivat itsenäisesti ja tämä tulisi myös länsimaiden ymmärtää. (Putin 17.4.2014.) Vielä huhtikuussa 2015 Putin väitti haastattelussa, ettei Itä-Ukrainassa ole venäläisjoukkoja (Putin 16.4.2015). Myöhemmin Putin on kuitenkin myöntänyt, että Ukrainassa on venäläisjoukkoja toteuttamassa tiettyjä tehtäviä. Putin on selkeästi ilmaissut näkemyksensä siitä, että nationalistit olisivat Yhdysvaltojen ja länsimaiden tukemia. Länsimaat Yhdysvaltojen johdolla ovat Putinin mukaan puuttuneet Ukrainan sisäisiin asioihin ja Venäjän on vastattava tähän. Putin on myös vihjannut, että Kiovan hallinto on itse myötävaikuttanut Donbassin alueen irtaantumishaluihin (Putin 16.4.2015). Putinin korkea epäluottamus muita toimijoita kohtaan on tarkoittanut Itä-Ukrainassa tappion välttämistä Venäjän osalta kaikin keinoin ja kapinallisten tukemista nationalistien vastaisissa taisteluissa. Putinin maailmankuvassa ja kansainvälisen järjestelmän todellisuudessa Venäjän aikomusten sabotointi on minimoitava.

Uskomme, että ihmisillä kenestä tämä riippuu, on riittävästi kestävyyttä, viisautta ja vastuuta. Me emme aio katsoa tilanteen pahenevan Kaakkois-Ukrainassa, päinvastoin, me tulemme auttamaan varmistaaksemme, että varsinaista tulitaukoa, jonka onnistuimme suuren ponnistelun kautta saavuttamaan, ei rikota ja että se edistää poliittista prosessia.⁶

⁶ We believe that there is enough stamina, wisdom and responsibility among all people this depends on. And we are not going to watch the situation in southeast Ukraine getting worse; on the contrary, we will help to ensure that the actual ceasefire we managed to achieve through a great deal of effort is not broken, that it will promote the political process. (Putin 16.11.2015.)

Itä-Ukrainan kohtalo on monilta osin täysin avoinna. Persoonallisuuspiirteiden valossa tarkasteltuna Putin tuskin joustaa agendastaan tai antaa kapinallisten kärsiä kovia tappioita Itä-Ukrainassa, vaikka Ukrainan hallinnon joukot ovatkin kiristäneet otettaan. Todisteiden valossa Putin luottaa vahvasti omaan toimintatapaansa, eikä todennäköisesti toimi äkkipikaisesti Itä-Ukrainassakaan. Tästä huolimatta voidaan olettaa, että Putin on varautunut nopeisiin muutoksiin ja näin ollen onkin oletettavaa, että jokin agenda Itä-Ukrainan osalta on jo valmiina. Putin arvioi aktiivisesti muiden toimintaa ja kehityssuuntia ja mikäli muutoksia tulee Venäjä valmis toimimaan nopeasti ja ennalta suunnitellun agendan täyttämiseksi. Vaikka tulevaa on mahdotonta ennustaa, voidaan persoonallisuuspiirteiden analyysin perusteella tehdä joitakin päätelmiä siitä, kuinka Putinin voidaan olettaa toimivan.

Vaikka tilanne Itä-Ukrainassa on ollut vuoden 2016 aikana suhteellisesti arvioituna vakaa, Putin oletettavasti seuraa alueellisia ja poliittisia kehityssuuntia tarkasti, sillä hän haluaa toimia sensitiivisesti valitsemalla huolellisesti tilanteen ja ajankohdan, jolloin tekee poliittiset siirtonsa. Persoonallisuusanalyysin mukaisesti on perusteltua todeta, ettei myöskään Itä-Ukrainan kohdalla mikään Putinin sekä Venäjän toiminnassa ole sattumanvaraista, vaan hän on huolellisesti arvioinut poliittista ympäristöä, mahdollisia seurauksia ja tiedostaa tavoitteensa sekä pääasiallisen agendansa. Merkitykselliset persoonallisuuspiirteet osoittavat, ettei Putin kuitenkaan ole lähtökohtaisesti reaktiivinen toimija, vaan pikemminkin erilaisiin maailmanpoliittisiin muutoksiin sekä uhkakuviin varautuva ja omaan agendaansa nojautuva. Näin ollen Putinin toimintaa ei tulisi tämän persoonallisuusanalyysin perusteella tulkita lähtökohtaisesti äkkipikaiseksi. Kuten Itä-Ukrainan tapahtumat ovat myös osaltaan osoittaneet, Putin ei kuitenkaan helposti jousu tavoitteistaan poliittisen ympäristön takia ja pikemminkin ottaa riskejä Ukraina-päätösten osalta myös jatkossa.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielman tulosten perusteella Putinin ulkopoliittista päätöksentekoa ohjaavat kaksi persoonallisuuspiirrettä keskimääräistä vahvemmin. Nämä piirteet ovat vahva itseluottamus sekä voimakas epäluottamus muiden toimijoiden aikeita ja toimintaa kohtaan. Lisäksi tutkielman tulokset osoittavat, ettei Putin poikkea keskimääräisestä poliittisesta johtajasta esimerkiksi vallantarpeessaan tai uskossa kykyynsä kontrolloida tapahtumia. Päätelmiä voidaan tehdä myös

siitä, että käsitteellisen kompleksisuuden piirteen tulos on Putinilla itseluottamuksen tulosta konkreettiselta arvoltaan korkeampi. Piirteiden välisen yhteyden perusteella Putin suhtautuu avoimesti poliittiseen ympäristöönsä ja huomioi myös muiden toimijoiden intressejä. Tutkielman tavoitteena oli muodostaa Putinista ulkopoliittiseen päätöksentekoon linkittyvä persoonallisuusprofiili ja sen myötä tarkastella merkitsevien persoonallisuuspiirteiden ilmenemistä Ukrainan kriisin yhteydessä tehdyssä päätöksenteossa ja Venäjän toiminnassa. Aineiston analyysistä voidaankin tehdä keskeisiä johtopäätöksiä liittyen Putinin ja Venäjän toimintaan Ukrainassa vuosien 2014 ja 2015 aikana. Ensinnäkin kahden persoonallisuuspiirteen, vahvan itseluottamuksen ja voimakkaan epäluottamuksen, voidaan nähdä vaikuttaneen Venäjän Ukraina-politiikkaan vuosien 2014 ja 2015 aikana.

Putinille ja siten Venäjälle Ukrainan mahdollinen integroituminen kohti länsimaita merkitsi muun muassa lojaliteetin rikkomista sekä kohonnutta Naton läheisyyden uhkaa. Näin ollen muiden toimijoiden aikeita on tarvittaessa hillittävä. Lisäksi Putin ei ole Ukrainan kriisin kontekstissa perääntynyt, vaikka Venäjä on saanut osakseen laajamittaista kritiikkiä toiminnastaan. Venäjän toiminta Ukrainassa on linjassa Putinin ulkopoliittista toimintaa selittävien persoonallisuuspiirteiden kanssa. Putin on ollut Ukraina-päätöksissään valmis ottamaan riskejä ja harjoittamaan jopa aggressiivista politiikkaa kansainvälisen yhteisön muodostamista rajoitteista huolimatta. Vahva itseluottamus onkin siis näkynyt Ukrainan kriisissä myös vahvasti oman agendan edistämisenä ja toteuttamisena, muun muassa Krimin liittämisen yhteydessä.

Kuten julkisista puheista ja haastatteluista on selkeästi pääteltävissä, Putin vastusti suhteellisen avoimesti Ukrainan integroitumista länteen ja esittänyt Naton laajenemisen Venäjän raja-alueille olevan uhka. Tämä on ollut myös yksi merkittävä syy suojella Krimiä ja sen väestöä tulevaisuuden uhkakuivilta. Analyysin perusteella Venäjällä onkin Putinin näkökulmasta perusteltu rooli Ukrainan tapahtumissa ja näin ollen Venäjän toiminta muun muassa Krimillä on ollut oikeutettua ja jopa tarpeellista. Ylipäätään on perusteltua argumentoida, että Putinille on tunnuksenomaista uskoa oman poliittisen agendansa oikeellisuuteen.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että arviot Putinin persoonallisuudesta, agendasta ja motivaatiosta ovat vaihdelleet niin lapsuuden, KGB-aikojen sekä Neuvostoliiton hajoamisen aiheuttaman trauman kautta selitettyjen aspektien kautta. Putinista on paikoin muotoutunut monia maailmanjohtajia monimutkaisempi sekä jopa myyttinen käsitys. On myös monilta osin

perusteltua sanoa, että mielipiteet Putinista ovat olleet hyvin vahvasti jakautuneita. Tutkielman taustoituksessa käsiteltiin Putinin presidenttikausia ja hänen päätöksentekoaan niiden aikana. Lisäksi taustoituksessa esiteltiin eri tutkijoiden arvioita siitä, millainen johtaja Putin on tai millaiseksi hänen persoonallisuuttaan on luonnehdittu. Useissa arvioissa Putinia luonnehditaan ennen kaikkea Neuvostoliiton aikaista statusta kaipaavaksi johtajaksi, jolle Venäjän kunnian ja vahvan kansallisidentiteetin palauttaminen on ollut ensisijaisen tärkeää. Tämän tavoitteen on myös erityisesti nähty ohjaavan Putinin ulkopoliittikkaa ja esimerkiksi vaikuttaneen Ukrainan kriisiin syntyyn ja Krimin valtaamiseen.

Putinin persoonallisuutta on arvioitu monin eri keinoin ja tuloksetkin ovat vaihdelleet. Erityisesti Ukrainan kriisin puhkeamisen myötä huomiota on kiinnitetty mahdollisesti jopa aiempaa enemmän Putinin henkilökohtaisiin preferensseihin ja psykologisiin aspekteihin motivaation lähteinä. Useat tutkijat ovat yhtä lailla vakuuttuneita siitä, että Putinin henkilökohtaisilla ominaisuuksilla tai persoonallisuuspiirteillä on merkittävä rooli Venäjän harjoittamassa politiikassa. On myös arvioitu, ettei Putin välttämättä kunnioita yleisiä rajoitteita tai sääntöjä ja, että psykologisesti hänen toimintaansa ohjaa pelko vallan menettämisestä (kts. mm. Zygar 2016 ja Robertson 2015). Tämän tutkielman analyysin valossa Putin kuitenkin myös kunnioittaa tilannekohtaisesti mahdollisia toimintaa rajoittavia sääntöjä ja ottaa ne huomioon päätöksenteossaan. Tällaisiksi säännöiksi voidaan katsoa lukeutuvan esimerkiksi kansainvälisen oikeuden säännökset sekä erilaiset kansainväliset normit. Lisäksi on tutkielman tulokset osoittavat, ettei pelko ole Putinin toimintaa ensisijaisesti ohjaava tekijä tai motivaation lähde. Korkea itseluottamus ja johdonmukaisuus poliittisessa agendassa viittaavat monella tapaa arvioituna siihen, ettei esimerkiksi pelko vallan menettämisestä ole ensisijaisesti Putinin politiikkaa muokkaava tekijä, toisin kuin usein annetaan ymmärtää. Pikemminkin Putin suhtautuu analyysin perusteella epäluuloisesti ja jopa kilpailuhenkisesti toimijoihin, joiden katsoo olevan tavalla tai toisella Venäjää vastaan. Venäjän sotilaallinen varautuminen vaikuttaa kytkeytyvän Putinin käsitykseen kansainvälisen järjestelmän toiminnasta ja sen piirteeseen konfliktialttiudesta. Lisäksi armeijan vahvistaminen voi viitata tarpeeseen hillitä muiden toimijoiden aikomuksia laajentaa valta-asemaansa Venäjän kustannuksella. Putin on kiistatta läpi presidenttikausiensa korostanut Neuvostoliiton perintöä ja vahvaa kansallisidentiteettiä, mutta tämän tutkielman perusteella voidaan kuitenkin argumentoida, etteivät nämä ole Putinin poliittisen agendan prioriteetteja.

Putinista rakennettua persoonallisuuspiirteiden profiilia voisi käyttää myös muita asiayhteyksiä ja tapauksia tutkittaessa. Tutkielmaan päätettiin valita nimenomaan Ukrainan kriisin tarkastelu, mutta tutkittava aihepiiri olisi voinut keskittyä hyvin myös esimerkiksi Venäjän osallisuuteen Syyriassa tai Tšetšeniassa. Tämän lisäksi menetelmää on mahdollista käyttää eri aihealueiden tutkimisessa siten, että persoonallisuuspiirteiden kartoitus tehtäisiin aina tiettyjä aihealueita koskevaksi tai esimerkiksi eri presidenttikausia vertailevaksi. Näin tehtäessä voidaan vertailla, ovatko persoonallisuuspiirteet korostuneen vahvoja tai heikkoja Putinin puhuessa eri aiheista tai ovatko ne ajallisesti pysyviä. Tutkielmassa käytetyn Margaret Hermannin *Leadership Trait Analysis* -menetelmän myötä tutkimuksen kontekstia voitaisiin siis soveltaa monipuolisesti ja Profiler Plus -ohjelman käyttö sen sijaan mahdollistaa laajan tutkimusaineiston luotettavan analysoinnin. Täten myös tämän tutkielman tuloksia voisi verrata toisiin venäläisjohtajiin ja heidän persoonallisuusprofiileihinsa samankaltaisia tutkimusmenetelmiä hyödyntäen. Näin kyettäisiin mahdollisesti tarkastelemaan kattavammin sitä, millainen vaikutus yksittäisen johtajan persoonallisuuspiirteillä on ollut Venäjän ulkopoliittisessa toiminnassa tai toisaalta sitä, ovatko pikemminkin pysyvät ja pitkäaikaiset kansalliset intressit ulkopoliittista toimintaa selittäviä.

Psykologisten lähestymistapojen käyttö on jälleen yleistynyt kansainvälisen politiikan tutkimuksessa ja erilaisia variaatioita tutkimusmenetelmistä on nähty viime vuosina paljon. Myös johtajien persoonallisuuteen keskittyviä tutkimuksia on toteutettu enenevässä määrin. Yleisesti Hermannin teorian ja analyysimenetelmän yhdistelmän ehdottomana vahvuutena on sen laajalle levinnyt käyttö tutkimusalan sisällä. Tämä mahdollistaa vertailun tutkimustulosten sekä eri poliittisten johtajien ja ajanjaksojen välillä. Tutkijan näkökulmasta tutkimusmenetelmä ja siihen oleellisesti liittyvä teoreettinen viitekehys tarjoavat kuitenkin myös lukuisia kyseenalaistuksen ja kehittämisen kohtia. Tutkimusasetelmaan itsessään liittyy joitakin ilmeisiä rajoitteita, joihin on myös pyritty poliittisen psykologian koulukunnan sisällä vastaamaan. Merkittävimpiä näistä lienevät persoonallisuuden arviointi etäältä sekä toisaalta persoonallisuuden määritelmät ja tulkinnat, joita on jalostettu poliittisen psykologian käyttötarkoituksiin soveltuviksi. Vaikka Hermannin nimenomaista tutkimusmenetelmää on hyödynnetty erilaisissa poliittisissa järjestelmissä vaikuttavien johtajien arviointiin, on hyvin tärkeää hahmottaa, kuinka paljon poliittista valtaa johtajalla lähtökohtaisesti on. Tutkijoiden välillä vallitsee erimielisyyksiä myös siitä, tulisiko persoonallisuuspiirteitä tarkastella pääasiallisesti aihealueittain vai laajempien kokonaisuuksien puheista ja haastatteluista, kuten tässä tutkielmassa on tehty.

Kuten todettu, menetelmän mahdollisina suurimpina haasteina voidaan kuitenkin pitää tutkimuskohteiden etäisyyttä ja toisaalta monissa tapauksissa sitä, ettei tutkijalla ole täysin varmaa tietoa siitä, kuinka päätökset on poliittisen järjestelmän sisällä lopulta tehty. Näin ollen persoonallisuuspiirteiden arviointi päätöksenteon kontekstissa voi osoittautua haastavaksi, erityisesti sulkeutuneempien poliittisten järjestelmien kohdalla. Ongelmallista on myös se, millainen aineisto tutkittavasta henkilöstä tulisi koostaa. Tutkimusalan sisällä on käyty debattia muun muassa siitä, tulisiko aineistoon sisällyttää vain improvisoituja puheenvuoroja tai virallisia, huolellisesti valmisteltuja puheita. Molemmat aineistovalinnat kuitenkin jättävät lähes poikkeuksetta avoimeksi ongelman tutkimuskohteen etäisyydestä ja täten siitä, voidaanko persoonallisuuspiirteitä ylipäätään luotettavasti arvioida etäältä käsin. Julkisissa teksteissä, oli kyse virallisista puheista tai vapaamuotoisemmista haastatteluista, kerrotaan ulospäin lähtökohtaisesti aina tietoisesti se, mitä kuulijoiden halutaan tietävän tai uskovan. Näin ollen voidaan aiheellisesti pohtia, tuoko yksittäisen johtajan persoonallisuuden tutkiminen lisäarvoa tietyn valtion ulkopoliittisen toiminnan ymmärtämiseksi tai voidaanko siitä persoonallisuuspiirteiden tutkimuksen kautta ylipäätään saada uutta ja merkityksellistä tietoa. Tämän tutkielman tulosten valossa persoonallisuuspiirteiden hahmottamisesta voi kuitenkin olla hyötyä siinä mielessä, että se auttaa hahmottamaan Venäjän kaltaisessa valtiossa päätöksenteon taustalla olevaa toiminnan logiikkaa ja rajaa mahdollisia harhakäsityksiä Putinin ja Venäjän ulkopoliitiikan motiivien taustalla.

Tutkielman kirjoittamisen aikaan, keväällä 2017, tilanne Itä-Ukrainassa on alkanut monilta osin muistuttaa maailman lukuisia muita jäätyneitä konflikteja. Toistaiseksi ei vaikuta todennäköiseltä, että Venäjä Putinin johdolla perääntyisi Itä-Ukrainasta tai lopettaisi Itä-Ukrainan kapinallisten tukemisen, etenkin Ukrainan hallinnon saadessa tukea länsimailta. Tutkielman tulosten perusteella Ukrainan itäisten ja kaakkoisten osien pysyvä rauha ei vaikuta lyhyellä aikavälillä todennäköiseltä. Vaikka Putin on julkisissa lausunnoissaan painottanut Ukraina-suhteiden normalisointia, eivät puheet ole varsinaisesti realisoituneet käytännön poliittisessä toiminnassa. Tulosten valossa onkin hyvin epätodennäköistä, että Venäjä radikaalisti muuttaisi Ukraina-politiikkaansa, sillä Putinin toiminnalle ominaista on nimenomaan määrätietoisuus hänen valitsemassaan poliittisessä agendassa. Putinin vahva itseluottamus suhteessa omaan politiikkaansa sekä korkea epäluottamus muiden toimijoiden motiiveihin antavat viitteitä siitä, että Ukrainan kriisin lopullinen ratkaisu tulee tuskin olemaan yksinkertainen.

LÄHTEET

PRIMÄÄRIAINIESTO

Putin, Vladimir 19.1.2014: Interview to Russian and foreign media". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/20080>>>, luettu 12.11.2016.

Putin, Vladimir 28.1.2014: "Russia-EU Summit". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/20113>>>, luettu 12.11.2016.

Putin, Vladimir 4.3.2014: "Vladimir Putin answered journalists' questions on the situation in Ukraine". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/20366>>>, luettu 12.11.2016.

Putin, Vladimir 18.3.2014(a): "Address by President of the Russian Federation". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/20603>>>, luettu 12.11.2016.

Putin, Vladimir 18.3.2014(b): "Meeting in support of Crimea's accession to the Russian Federation "We are together!" Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/20607>>>, luettu 14.10.2016.

Putin, Vladimir 17.4.2014: "Direct Line with Vladimir Putin" Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/20796>>>, luettu 12.11.2016

Putin, Vladimir 26.4.2014: "Speech at the meeting of the Customs Union Heads of State with President of Ukraine and European Union representatives". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/46494>>>, luettu 14.11.2016.

Putin, Vladimir 29.4.2014: "Answers to journalists' questions following the Supreme Eurasian Economic Council summit". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/20880>>>, luettu 13.11.2016.

Putin, Vladimir 7.5.2014: "Press statements and replies to journalists' questions". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/20973>>>, luettu 14.11.2016.

Putin, Vladimir 16.5.2014: "Meeting with Crimean Tatar community representatives". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/21028>>>, luettu 14.11.2016

Putin, Vladimir 19.5.2014: Interview to China's leading media companies". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/21031>>>, luettu 14.10.2016.

Putin, Vladimir 20.5.2014: "Press statement following Russian-Chinese talks". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/21047>>>, luettu 2.12.2016.

Putin 21.5.2014: "Replies to journalists' questions following a visit to China". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/21064>>>, luettu 30.11.2016.

Putin, Vladimir 29.5.2014: "Speech at Supreme Eurasian Economic Council meeting in narrow format". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/45788>>>, luettu 30.11.2016.

Putin, Vladimir 4.6.2014: "Vladimir Putin's interview with Radio Europe 1 and TF1 TV channel". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/45832>>>, luettu 30.11.2016.

Putin, Vladimir 12.6.2014: "Speech at gala reception to mark Russia Day". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/45899>>>, luettu 7.12.2016.

Putin, Vladimir 22.6.2014: "Response to a journalist's question about the peace plan in Ukraine". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/45955>>>, luettu 15.10.2016.

Putin, Vladimir 24.6.2014: "Press statements and answers to journalists' questions following Russian-Austrian talks". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/46060>>>, luettu 7.12.2016.

Putin, Vladimir 15.7.2014a: "Interview given to Russian news agency ITAR-TASS". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/46218>>>, luettu 15.10.2016.

Putin, Vladimir 15.7.2014b: "Speech at BRICS Summit plenary session". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/46229>>>, luettu 15.10.2016.

Putin, Vladimir 17.7.2014: "Answers to journalists' questions". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/46236>>>, luettu 9.12.2016.

Putin, Vladimir 15.10.2014: "Interview to Politika newspaper". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/46806>>>, luettu 9.12.2016.

Putin, Vladimir 17.10.2014: "Answers to journalists' questions following visit to Italy". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/46827>>>, luettu 9.12.2016.

Putin, Vladimir 24.10.2014: "Meeting of the Valdai International Discussion Club". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/46860>>>, luettu 9.12.2016.

Putin, Vladimir 16.11.2014: "Press statement and replies to journalists' questions following the G20 summit". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/47027>>>, luettu 27.11.2016.

Putin, Vladimir 17.11.2014: "Interview to German TV channel ARD". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/47029>>>, luettu 2.11.2016.

Putin, Vladimir 4.12.2014: "Presidential Address to the Federal Assembly". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/47173>>>, luettu 9.12.2016.

Putin, Vladimir 6.12.2014: "Answers to journalists' questions". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/47186>>>, luettu 15.1.2017.

Putin, Vladimir 18.12.2014: "News conference of Vladimir Putin". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/47250>>>, luettu 15.1.2017.

Putin, Vladimir 23.2.2015: "Interview with VGTRK". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/47730>>>, luettu 15.1.2017.

Putin, Vladimir 18.3.2015a: "Meeting on socioeconomic development in Crimea and Sevastopol". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/47877>>>, luettu 16.11.2016.

Putin, Vladimir 18.3.2015b: "Concert celebrating Crimea and Sevastopol's reunification with Russia". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/47878>>>, luettu 16.11.2016.

Putin, Vladimir 16.4.2015: "Direct Line with Vladimir Putin". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/49261>>>, luettu 17.11.2016.

Putin, Vladimir 10.5.2015: "Press statement and replies to journalists' questions following talks with Federal Chancellor of Germany Angela Merkel". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/49455>>>, luettu 3.1.2017.

Putin, Vladimir 6.6.2015: "Interview to the Italian newspaper Il Corriere della Sera". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/49629>>>, luettu 28.2.2017.

Putin, Vladimir 9.7.2015: "Speech at BRICS leaders' meeting in expanded format". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/49895>>>, luettu 3.1.2017.

Putin, Vladimir 10.7.2015: "News conference by Vladimir Putin following the BRICS and SCO summits". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/49909>>>, luettu 3.1.2017.

Putin, Vladimir 27.7.2015: "Interview with Swiss media". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/50066>>>, luettu 9.12.2016.

Putin, Vladimir 18.8.2015: "Answers to journalists' questions". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/50148>>>, luettu 8.1.2017.

Putin, Vladimir 19.8.2015: "Meeting on ensuring law and order in Crimea". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/50156>>>, luettu 16.2.2017.

Putin, Vladimir 1.9.2015: "Interview to TASS and Xinhua news agencies". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/50207>>>, luettu 16.2.2017.

Putin, Vladimir 4.9.2015: "Vladimir Putin answered Russian journalists' questions". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/50234>>>, luettu 8.1.2017.

Putin, Vladimir 12.9.2015: "Answers to journalists' questions". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/50277>>>, luettu 5.1.2017.

Putin, Vladimir 28.9.2015: "Meeting with UN Secretary-General Ban Ki-moon". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/50387>>>, luettu 5.1.2017.

Putin, Vladimir 29.9.2015a: "Interview to American TV channel CBS and PBS". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/50380>>>, luettu 4.1.2017.

Putin, Vladimir 29.9.2015b: "Answers to journalists' questions". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/50394>>>, luettu 4.1.2017.

Putin, Vladimir 22.10.2015: "Meeting of the Valdai International Discussion Club". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/50548>>>, luettu 7.1.2017.

Putin, Vladimir 16.11.2015: "Responses to journalists' questions following the G20 summit". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/50704>>>, luettu 7.1.2017.

Putin, Vladimir 26.11.2015: "Press statements and answers to journalists' questions following meeting with President of France Francois Hollande". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/50792>>>, luettu 19.12.2016.

Putin, Vladimir 30.11.2015: "Press statement and answers to journalists' questions". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/50850>>>, luettu 19.12.2016.

Putin, Vladimir 3.12.2015: "Presidential Address to the Federal Assembly". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/50864>>>, luettu 19.12.2016.

Putin, Vladimir 17.12.2015: "Vladimir Putin's annual news conference". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/50971>>>, luettu 20.12.2016.

KIRJALLISUUS JA MUUT LÄHTEET

Allison, Roy (2014): "Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules." *International Affairs*, 90 (6), 1255–1297.

Alasuutari, Pertti (2011): *Laadullinen tutkimus. 2.0*. 4. painos. Tampere: Vastapaino.

Babich, Dmitry (2015): "Why West paints Putin as villain & Russian media his evil servants". *Russia Today* 3.10.2015. Saatavissa <<<https://www.rt.com/op-edge/317524-west-syria-ukraine-putin-propaganda/>>>, luettu 15.10.2016.

BBC (4.3.2014): "Ukraine's Yanukovych asked for troops, Russia tells UN". Saatavissa <<<http://www.bbc.com/news/world-europe-26427848>>>, luettu 8.9.2016.

Borogan Irina & Soldatov Andrei (2010): *Uusi Yläluokka*. Helsinki: Like Kustannus Oy.

Brown, Archie (2004): "Vladimir Putin's leadership in comparative perspective". Teoksessa: Cameron Ross (toim.), *Russian Politics under Putin*, 3–16. Manchester UK: Manchester University Press.

Callahan, Patrick, Brady, Linda P., Hermann Margaret G. (1982): *Describing Foreign Policy Behavior*. London, England: SAGE Publications, Inc.

Gaddy, Clifford G., Hill, Fiona (2013): "Putin Personality Disorder". *Foreign Policy* 15.2.2013. Saatavissa <<<http://foreignpolicy.com/2013/02/15/putin-personality-disorder/>>>, luettu 18.10.2016.

Clunan, Anne (2009): *The Social Construction of Russia's Resurgence*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Cottam, Martha, Dietz-Uhler, Beth, Mastors, Elena, Preston, Thomas (2004): *Introduction to political psychology*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

De Rivera, Joseph (1968): *The psychological Dimension of Foreign Policy*. Columbus, Ohio: Charles E. Merrill Publishin Company.

Druckman, Daniel (2005): *Doing research: Methods of Inquiry for Conflict Analysis*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Dusseault, David (2005): "Russia's Federal System and its Impact on External Relations". Teoksessa: Smith Hanna (toim.), *Russia and Its Foreign Policy – Influences, Interests and Issues*, 51–76. Helsinki, Suomi: Kikimora Publications.

Dyson, Stephen Benedict (2006): "Personality and Foreign Policy: Tony Blair's Iraq Decisions". *Foreign Policy Analysis*, 2 (3), 289–306.

The Economist (29.1.2015): "Ceasefire no more". Saatavissa <<<http://www.economist.com/news/europe/21641280-renewed-heavy-fighting-suggests-russia-has-abandoned-any-pretence-sticking-minsk>>>, luettu 8.2.2015.

Fenning, Richard (2014): "Would The Real Vladimir Putin Please Step Forward". Forbes 21.4.2014. Saatavissa <<<http://www.forbes.com/sites/riskmap/2014/04/21/would-the-real-vladimir-putin-please-step-forward/#29784971a63e>>>, luettu 8.2.2015.

Forsberg, Tuomas, Pursiainen, Christer (2015): *Ulkopoliitikkaa norsunluutornista*. Tampere: Chan Puma House Oy.

Fedorov, Yury E. (2005): "Russia's Foreign Policy: Basic Trends under President Putin". Teoksessa: Smith Hanna (toim.), *Russia and Its Foreign Policy: Influences, Interests and Issues*, 9–34. Kimora Publications.

George, Alexander L. (1969): "The "Operational Code": A Neglected Approach to the Study of Political Leaders and Decision-Making*". *International Studies Quarterly*, 13 (2), 190–222.

Greenstein, Fred I. (1969). *Personality and politics: Problems of evidence, inference and conceptualization*. Chicago: Markham Publishing Company.

Greenstein, Fred I. (1992): "Can Personality and Politics Be Studied Systematically?" *Political Psychology*, 13 (1), 105–128.

Goldgeier J.M. & Tetlock P.E. (2001): "Psychology and International Relations Theory". *Annual Review of Political Science*, 4 (1), 67–92.

Hermann, Margaret G (1980): "Explaining Foreign Policy Behavior Using the Personal Characteristics of Political Leaders." *International Studies Quarterly*, 24 (1), 7–46.

Hermann, Margaret (1986): "Ingredients of Leadership". Teoksessa: Hermann Margaret G. (toim.), *Political Psychology*, 251–278. London: Jossey Bass.

Hermann, Margaret G. (1999): "Assessing Leadership Style: A Trait Analysis". *Social Science Automation*, 1–49. Saatavissa <<https://socialscience.net/docs/LTA.pdf>>, luettu 7.10.2015.

Hermann, Margaret G. (2001): "How Decision Units Shape Foreign Policy: A Theoretical Framework". *International Studies Review*, 3 (2), 47–81.

Hermann, Margaret G (2003): "William Jefferson Clinton's Leadership Style". Teoksessa Post, Jerrold M. (toim.), *The Psychological Assessment of Political Leaders with Profiles of Saddam Hussein and Bill Clinton*, 313–323. United States: The University of Michigan Press.

Holsti, Ole (1970): "The "Operational code" Approach to the Study of Political Leaders: John Foster Dulles' Philosophical and Instrumental Beliefs". *Canadian Journal of Political Science*, 3 (1), 123–157.

ICC - International Criminal Court 14.11.2016: "Report on Preliminary Examination Activities". Saatavissa <<https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/161114-otp-rep-PE_ENG.pdf>>, luettu 2.2.2017.

Jervis, Robert (1976): *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Kaarbo, Juliet (1997): "Prime Minister Leadership Styles in Foreign Policy Decision-Making: A Framework for Research". *Political Psychology*, 18 (3), 553–581.

Hermann, Margaret G., Kaarbo, Juliet (1998): "Leadership Styles of Prime Ministers: How Individual Differences Affect the Foreign Policy Process". *Leadership Quarterly*, 9 (3), 243–263.

Khrushcheva, Nina L. (2014): "Inside Vladimir Putin's Mind: Looking Back in Anger". *World Affairs*, 177 (2), 17–24.

- Kniivilä, Kalle (2015): *Krim on meidän – Imperiumin paluu*. Helsinki: Into Kustannus Oy
- Kolesnikov, Andrei (2016): "All the President's Little Men". Carnegie Moscow Center 1.9.2016. Saatavissa <<<http://carnegie.ru/2016/09/01/all-president-s-little-men/j4wr>>>, luettu 1.2.2017.
- Kramer, David J. (2010): "Resetting U.S.–Russian Relations: It Takes Two". *The Washington Quarterly*, 33 (1), 61–79.
- Kullberg, Anssi (2004): "The Crimean Tatars: Victims of Geopolitics Returning to Existence". Teoksessa: Tanner, Arto (toim.), *Forgotten Minorities of Eastern Europe – The History of Selected Ethnic Groups in Five Countries*, 13–67. Helsinki, Finland: East-West Books.
- Leites, Nathan (1951): *The Operational Code of the Politburo*. McGraw Hill, New York, 1951.
- Luukkanen, Arto (2015): *Ukraina kriisissä*. Helsinki, Finland: Auditorium Kustannusosakeyhtiö.
- Mandel, Robert (1986): "Psychological Approaches to International Relations". Teoksessa: Hermann Margaret G. (toim.), *Political Psychology*, 251–278. London: Jossey Bass.
- McAdams, Dan P., Olson, Bradley D. (2010): "Personality Development: Continuity and Change Over the Life Course". *Annual Review of Psychology*, 61 (1), 517–542.
- McDermott Rose (2004): *Political psychology in International Relations*. USA: The University of Michigan Press.
- McFaul, Michael (2001): *Russia's Unfinished Revolution – Political Change from Gorbachev to Putin*. USA: Cornell University Press.
- Myers, Steven L. (2014): "Russia's Move into Ukraine Said to Be Born in Shadows". The New York Times 7.3.2014. Saatavissa <<https://www.nytimes.com/2014/03/08/world/europe/russias-move-into-ukraine-said-to-be-born-in-shadows.html?_r=0>>, luettu 16.2.2015.
- Myers, Steven L. (2015): *The New Tsar – The Rise and Reign of Vladimir Putin*. London, UK: Simon & Schuster.
- Gordon, Michael R., Schmitt, Eric (2015): "U.S Considers Supplying Arms to Ukraine Forces, Officials Say". The New York Times 1.2.2015. Saatavissa

<<http://www.nytimes.com/2015/02/02/world/us-taking-a-fresh-look-at-arming-kiev-forces.html?_r=0>>, luettu 7.2.2015.

Nielsen, Kristian L. (2006): "Ukraine on the Way to Nato Membership?" *Baltic Security & Defence Review*, 8 (1), 174–179.

Niinivaara, Susanna (2013): *Venäjän viides ilmansuunta*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala.

Payne, Geoff, Payne Judy (2004): *Key Concepts in Social Research*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Pietilä, Veikko (1976): *Sisällön erittely*. Toinen painos. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab.

Post, Jerrold M. (2003): "Assessing Leaders at a Distance: The Political Personality Profile". Teoksessa Post Jerrold (toim.), *The Psychological Assessment of Political Leaders with Profiles of Saddam Hussein and Bill Clinton*, 69–105. USA: The University of Michigan Press

Post, Jerrold M., Walker, Stephen G. (2003): "Assessing Political Leaders in Theory and in Practice". Teoksessa Post, Jerrold (toim), *The Psychological Assessment of Political Leaders with Profiles of Saddam Hussein and Bill Clinton*, 399–412. USA: The University of Michigan Press.

Sperling, Valerie (2016): "Putin's macho personality cult." *Communist and Post-Communist Studies*, 49 (1), 13–23.

Pifer, Steven (2009): "Ukraine's Geopolitical Choice, 2009". *Eurasian Geography and Economics*, 50 (4), 387–401.

Pouliot, Vincent (2010): *International Security in Practice: The Politics of NATO-Russia Diplomacy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Putin, Vladimir 23.12.2016: "Vladimir Putin's Annual News Conference". Saatavissa <<<http://en.kremlin.ru/events/president/news/53573>>>, luettu 7.1.2017.

Rasler, Karen A., Thompson, William R., Chester, Kathleen M. (1980): "Foreign Policy Makers, Personality Attributes, and Interviews: A note on Reliability Problems." *International studies quarterly*, 24 (1), 44–67.

Robertson, Ian H. (2015): "Inside the mind of Vladimir Putin". The Telegraph 24.2.2015. Saatavissa <<<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/11431850/Inside-the-mind-of-Vladimir-Putin.html>>>, luettu 15.10.2016.

Rossiya 24 (2015): "Crimea. The Way Home. Documentary by Andrey Kondrashev". Youtube 15.3.2015. Saatavissa <<<https://www.youtube.com/watch?v=t42-71RpRgI&t=5360>>>, katsottu 15.1.2017.

Rühle, Michael (2015): "NATO and the Ukraine Crisis". *American Foreign Policy Interests*, 37, 80–86.

Sakwa, Richard (2004a): "Regime change from Yeltsin to Putin". Teoksessa: Cameron, Ross (toim.), *Russian Politics under Putin*, 17–36. Manchester UK: Manchester University Press.

Sakwa, Richard (2004b): *Putin-Russia's Choice*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.

Sakwa, Richard (2008): "Putin's Leadership: Character and Consequences." *Europe-Asia Studies*, 60 (6), 879–897.

Schafer, Mark (2000): "Issues in Assessing Psychological Characteristics at a Distance: An Introduction to the Symposium". *Political Psychology*, 21 (3), 511–527.

Schmitt, David P. & Winter David G. (1998): "Measuring the Motives of Soviet Leadership and Soviet Society: Congruence Reflected or Congruence Created?" *Leadership Quarterly*, 9 (3), 293–307.

Schiemann, John W. (2007): "Bizarre Beliefs and Rational Choices: A Behavioral Approach to Analytic Narratives". *The Journal of Politics*, 69 (2), 511–524.

Shuster, Simon (2013): "The World According to Putin". Time 16.9.2013. Saatavissa <<<http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,2151148,00.html>>>, luettu 30.11.2015.

Smith, Hanna (2011): "Venäläinen politiikka ja valta". Teoksessa: Niinivaara Susanna, Smith Hanna (toim.), *Medvedevin Venäjä*, 28–49. Helsinki: Siltala.

Smyth, Regina (2014): "The Putin Factor: Personalism, Protest, and Regime Stability in Russia". *Politics & Policy*, 42 (4), 567–592.

Sullivan John L., Rahn Wendy M., Rudolph Thomas J. (2002): "The Contours of Political Psychology: Situating Research on Political Information Processing". Teoksessa: Kuklinski James H. (toim.), *Thinking about political psychology*, 23–47. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.

Sarajärvi, Anneli, Tuomi, Jouni (2002): *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tsygankov, Andrei P. (2006): *Russia's Foreign Policy – Change and Continuity in National Identity*. Maryland, USA: Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc.

Tsygankov, Andrei P. (2012): *Russia and the West from Alexander to Putin – Honor in International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Walker, Stephen G. (1990): "The Evolution of Operational Code Analysis". *Political Psychology*, 11 (2), 403–418.

Walt, Stephen (2015): "Why Arming Kiev Is a Really, Really Bad Idea". Foreign Policy 9.2.2015. Saatavilla <<<http://foreignpolicy.com/2015/02/09/how-not-to-save-ukraine-arming-kiev-is-a-bad-idea/>>>, luettu 16.2.2015.

Winter, David G. (1998): "A Motivational Analysis of the Clinton First Term And the 1996 Presidential Campaign". *Leadership Quarterly*, 9 (3), 367–376.

Winter, David G. (2004): "Motivation and the Escalation of Conflict: Case Studies of Individual Leaders." *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 10 (4), 381–398.

Winter, David G. (2005): "Things I've Learned About Personality From Studying Political Leaders at a Distance." *Journal of Personality*, 73 (3), 557–584.

Winter, David G. (2007): "The Role of Motivation, Responsibility, and Integrative Complexity in Crisis Escalation: Comparative Studies of War and Peace Crises". *Journal of Personality and Social Psychology*, 92 (5), 920–937.

Winter, David G. (2013): "Personality Profiles of Political Elites". Teoksessa Leonie Huddy, Leoni & Sears, David O. (toim.), *Oxford handbook of Political Psychology*, 423–458. UK: Oxford University Press.

Yle 8.8.2014: "Näin Ukrainan kriisi on edennyt". Saatavissa <<<http://yle.fi/uutiset/3-7098411>>>, luettu 8.9.2016.

Yle 24.3.2015: "Tutkija: Valtaeliitin tuki Putinia kohtaan ei murene". Saatavissa <<<http://yle.fi/uutiset/3-7886936>>>, luettu 1.2.2017.

Zygar, Mihail (2016): *Putinin sisäpiiri*. Toinen painos. Helsinki, Suomi: Otava.